ទស្សនាវដ្ដីនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

ស្វែងរក ការពិត

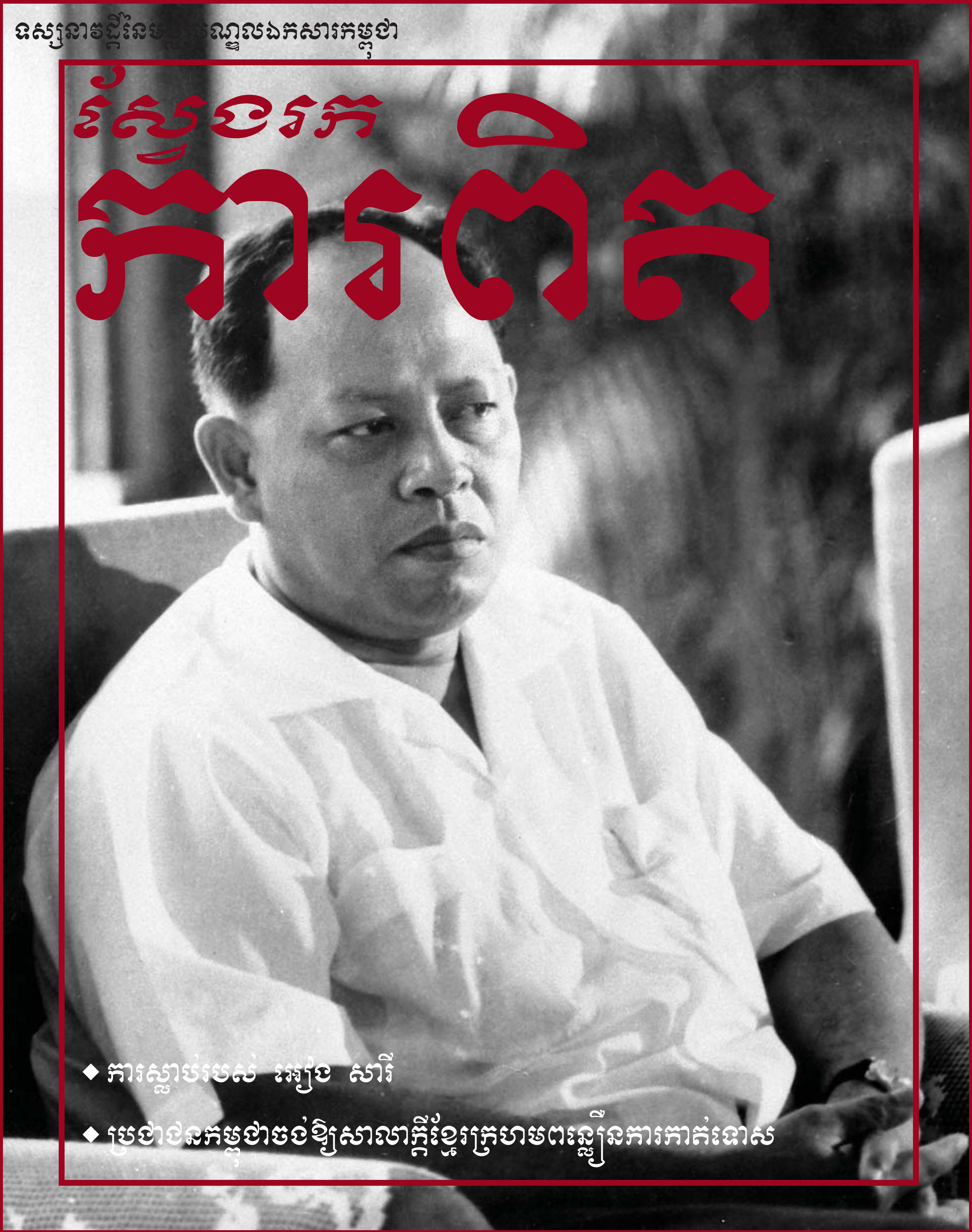

◆ ការស្លាប់របស់ អៀង សារី

◆ ប្រជាជនកម្ពុជាចង់ឱ្យសាលាក្ដីខ្មែរក្រហមពន្លឿនការកាត់ទោស

ចែកជូនដោយឥតគិតថ្លៃដល់មន្ទីរស្រុកនិងឃុំទូទាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

លេខ១៥៩ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣

ស្វែងរកការពិត

ទស្សនាវដ្ដីនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

លេខ១៥៩ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣

មាតិកា

◆ការស្លាប់របស់ អៀង សារី ១

ផ្នែកឯកសារ

◆អនុលេខាតំបន់៤២រៀបរាប់ពី ២

◆បញ្ជីឈ្មោះ និងរូបថតអ្នកទោសមន្ទីរស-២១ .... ៩

ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រនិងការស្រាវជ្រាវ

◆ការកេណ្ឌយុវជន និងមនោគមវិជ្ជា ២៤

◆កុមារភាពភ័យខ្លាច ៣៣

ផ្នែកច្បាប់

◆មរណភាព អៀង សារី ៣៦

◆សេចក្ដីប្រកាសរបស់សហចៅក្រមស៊ើប ៤២

វេទិកាពិភាក្សាសាធារណៈ

◆ចៅក្រមអង្គបុរេជំនុំជម្រះជាតិ និង ៤៧

◆អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបដិសេធ ៥០

◆ប្រជាជនចង់ឲ្យសាលាក្ដីខ្មែរក្រហមពន្លឿន ៥៤

ទំព័រស្រាវជ្រាវរកគ្រួសារ

◆ ការព្យាបាលរបួស និងការផ្សះផ្សា ៥៩

ប្រជាជនមកចូលរួមពិធីបុណ្យសព អៀង សារី ដែលប្រារព្ធធ្វើនៅអតីតផ្ទះរបស់គាត់ ស្ថិតនៅក្នុងភូមិដូង ឃុំម៉ាឡៃ ស្រុកម៉ាឡៃ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ

ផ្ទះរបស់ អៀង សារី នៅភូមិដូង ឃុំម៉ាឡៃ ស្រុកម៉ាឡៃ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ

រក្សាសិទ្ធិ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

អនុញ្ញាតឲ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយ
ក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រីនិងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន
លេខ០២៩១ពម.៩៩
ចុះថ្ងៃទី២ខែសីហាឆ្នាំ១៩៩៩

រូបថតឯកសារៈ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
និងសារមន្ទីរឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ទួលស្លែង

ស្នេរលេខនេះ ៖ *ឆាយ ឈុនលី, លី សុខឃាង, អាន រ៉ាហ៊ីន, អាន ហាញឌុល, ឡេង លីណា, កាល ហេនរេធ* ***អ្នកនិពន្ធនិងស្រាវជ្រាវ*** ៖ *ទាវ សារៈមុនិន្ទ, ស៊ិន សុធីតា* ***អ្នកបកប្រែ*** ៖ *នង ច័ន្ទមល្លិកា និង ភួង ច័ន្ទប្រណិត* ***និពន្ធនាយកទូទៅ*** ៖ *ឆាំង យុ និង ញាណ សុជាតិ* ***ជំនួយការនិពន្ធនាយក*** ៖ *សោម ប៊ុនថន* ***ក្រាហ្វិកកុំព្យូទ័រ*** ៖ *សោម ប៊ុនថន* ***គ្រប់គ្រងការចែកផ្សាយ*** ៖ *ផេង ពង្ស* Email: dccam@online.com.kh, Homepage: www.dccam.org, www.cambodiatribunal.org, www.cambodiasri.org

ការស្លាប់របស់ អៀង សារី

ខ្ញុំពិតជាពិបាកនិងមានវិប្បដិសារីសម្រាប់មេដឹកនាំក្នុងរបបមួយដែលបណ្តាលឲ្យមានការស្លាប់ជីវិតមនុស្សរាប់លាននាក់នោះ ។

ការស្លាប់របស់ អៀង សារី មិនមែនជាជោគជ័យទេ ហើយការស្លាប់នោះមានតម្លៃតិចតួចបំផុតសម្រាប់ជនរងគ្រោះនៃរបបកាប់សម្លាប់ដែលរង់ចាំការស្វែងរកយុត្តិធម៌ដោយក្តីអំណត់ ។

អង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា មិនត្រឹមតែបានធ្វើការសន្យាក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌ និងការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដល់អ្នករស់រានមានជីវិតពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ក្នុងប្រទេសកម្ពុជានោះទេ ថែមទាំងដល់មនុស្សជាតិទាំងមូលផង ។ បញ្ហារដ្ឋបាលនិងការវិវាទផ្លូវនយោបាយមិនគួររារាំងដល់ការរក្សាពាក្យសន្យាដ៏មុតមាំនោះឡើយ ។ ជនរងគ្រោះគួរណាស់បានឃើញការបញ្ចប់សំណុំរឿង ហើយតុលាការគួរតែត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យបញ្ចប់ការងារតាមឆន្ទៈរបស់ខ្លួន ។

ឆាំង យុ

អៀង សារី ឆ្នាំ១៩៧៧

អៀង សារី ឆ្នាំ១៩៩៦

សាកសពរបស់ អៀង សារី ពេលដឹកទៅដល់ស្រុកម៉ាឡៃនៅវេលាម៉ោង១០:៣០នាទីយប់ ថ្ងៃទី១៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣

អៀង សារី ឆ្នាំ២០០៧

អនុលេខាតំបន់៤២រៀបរាប់ពីសកម្មភាពក្បត់បដិវត្តន៍

ដកស្រង់ចេញពីឯកសារ J០០៧៩២

នួន រឿន ហៅ ទៀង អាយុ៣០ឆ្នាំ កើតនៅភូមិកន្ទែងរមាស ឃុំសំបួរមាស ស្រុកកំពង់សៀម តំបន់៤១ ភូមិភាគបូព៌ា ។ ប្រពន្ធឈ្មោះ អ៊ិន ហេង ហៅ ផុន ធ្វើការនៅពេទ្យស្រុកចម្ការលើ ។ រឿន មានបងប្អូនពីរនាក់ ។ បងប្រុសរបស់គាត់ឈ្មោះ អឿន ប្រធានសហករណ៍ស្វាយទាប ស្រុកចម្ការលើ ។ ឪពុកឈ្មោះ នួន អេង អតីតទាហានឥស្សរៈ រស់នៅចម្ការចេក កងពល១៧៤ ភូមិភាគកណ្តាល និងម្តាយឈ្មោះ កាក់ (ស្លាប់) ។ រឿន ត្រូវអង្គការចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី១ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៧ ដោយចោទប្រកាន់ថាជាខ្សែ សេ.អ៊ី.អា បង្កប់ស៊ីរូងផ្ទៃក្នុងបដិវត្តន៍ ។ នៅក្នុងនោះ រឿន ក៏បានរៀបរាប់ពីសកម្មភាពក្បត់របស់ខ្លួនជាមួយនឹងខ្សែសង្វាក់ចំនួន៤៣នាក់ទៀត ។ ចម្លើយសារភាពរបស់ នួន រឿន ត្រូវបានបញ្ចប់នៅថ្ងៃទី២៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៧ ដោយមានស្នាមផ្តិតមេដៃរបស់ រឿន ផ្ទាល់ និងមានឈ្មោះ ខន ជាអ្នកចម្លង សរុបចំនួនម្ភៃប្រាំបួនទំព័រ ។ ខាងក្រោមនេះជាសេចក្តីសង្ខេបចម្លើយសារភាពរបស់ នួន រឿន ។

តាំងពីតូចមក ខ្ញុំរស់នៅជាមួយឪពុកម្តាយរហូតដល់អាយុ១៨ឆ្នាំក្រោយពីម្តាយស្លាប់ ខ្ញុំក៏ទៅរស់នៅជាមួយឪពុកមា ។ គាត់ក៏យកខ្ញុំទៅបួសរៀននៅវត្តអង្គ ក្នុងខេត្តកំពង់ចាម បានបួនវស្សាទើបសឹកមកនៅជាមួយគាត់វិញ ។

សកម្មភាពមុនឆ្នាំ១៩៧០

ឆ្នាំ១៩៦៤ ឈ្មោះ សាត ប្រធានចម្ការកៅស៊ូ (រត់ចូលព្រៃហើយ) ចូលមកអប់រំខ្ញុំនៅក្នុងភូមិពីបដិវត្តន៍ដោយយកឯកសារតស៊ូវណ្ណៈមកអប់រំ ហើយក៏ចាត់តាំងខ្ញុំធ្វើជានីរសាររបស់គាត់ និងធ្វើការនៅក្នុងភូមិ ។ ឆ្នាំ១៩៦៧ សាត បានបញ្ចូលខ្ញុំជាយុវកក ។ ឆ្នាំ១៩៦៨ បានចូលព្រៃនៅព្រៃស្រក ខ្ញុំមានជំងឺគ្រុនចាញ់ក៏បានសុំសាត មកព្យាបាលជំងឺនៅក្នុងភូមិវិញ ។ ឆ្នាំ១៩៦៩ ពេលខ្ញុំស្នាក់នៅវត្តកងតាណឹង(កំពង់ចាម) ខ្មាំងចាប់ខ្ញុំដាក់នៅគុកបេអេស (BS) បានមួយខែក៏បញ្ជូនខ្ញុំមកដាក់នៅគុកព្រៃស ។ កន្លះខែក្រោយមកក៏ឃើញឈ្មោះ លីន អនុលេខាស្រុកបារាយណ៍ (បច្ចុប្បន្នអង្គការចាប់ហើយ) និង គូ ជាកូនសិស្សនៅកំពង់ចាម (បច្ចុប្បន្នក្តាប់មិនបាន) ដែលនៅភូមិស្រុកជិតគ្នាទៅជាប់គុកជាមួយខ្ញុំដែរ ។

ខ្ញុំ និង គូ តាមរយៈ លីន ក៏មានការជិតស្និទ្ធគ្នា ព្រោះនៅក្នុងគុកមិនមានស្គាល់គេ ក្រោយមកក៏អ្នកយាមគុកបញ្ចេញអ្នកទោសឲ្យធ្វើស្មៅជុំវិញគុក ។ ខ្ញុំ, លីន និង គូ ធ្វើការនៅជុំគ្នា ពេលនោះក៏មានឈ្មោះ ម៉ន ពាក់ដោយបីដាន់ បានហៅខ្ញុំទាំងបីទៅអង្គុយលេងនៅសំយាបផ្ទះគាត់ខាងកើតបរិវេណគុក ។ គាត់សួរនាំខ្ញុំទាំងបីថា "ស្រុកភូមិនៅឯណា? រឿងអីបានជាមកជាប់គុក?" ខ្ញុំទាំងបីប្រាប់ពីភូមិស្រុក និងរឿងដែលជាប់គុកមកពីការប្រឆាំងរាជការ ។ ម៉ន និយាយថា "អីចឹងហើយឯងចូលព្រៃធ្វើក្រហមចង់ដូចចិន យួន មិនជឿរាជការ? ខ្ញុំអាណិតណាស់ សុទ្ធតែក្មេងដូចប្អូនហ្នឹង បើប្អូនឯងទាំងអស់ចូលបម្រើជាតិវិញនោះពិតជាល្អខ្លាំងណាស់ ដូច្នេះប្អូនឯងទាំងអស់ចង់តស៊ូអី? បើកម្លាំងខាងរាជការច្រើនយ៉ាងនេះមាននៅគ្រប់ទីកន្លែងទាំងអស់" ។ គាត់និយាយប៉ុណ្ណឹងក៏ឲ្យខ្ញុំទៅធ្វើការវិញ ។ ប្រាំថ្ងៃក្រោយមក ម៉នហៅខ្ញុំទៅជួបគាត់នៅកន្លែងដដែលទៀត ត្រូវជាថ្ងៃអាទិត្យផង ការអប់រំ គាត់ដូចមុនដែរ តែបន្ថែមថា "របបគ្រប់គ្រងរបស់សង្គមរាស្ត្រនិយម មានការសប្បាយហ៊ឺហារតាមចិត្ត ឯខាងបដិវត្តន៍ដូចប្អូនៗឯងធ្វើនោះវាគ្មានទៅមុខរួចទេ" ។ ម៉ន ក៏ចាត់តាំងឲ្យខ្ញុំទាំងបីធ្វើជាគិញ និងប្រាប់ទៀតថា បើអាចពិនិត្យទៅឃើញអ្នកណាកសាងចាត់តាំងជាគិញបានត្រូវចាត់តាំងឲ្យជួយធ្វើបន្តទៀត ។ ម៉ន តែងតែជួយផ្តល់ការស៊ីចុកឲ្យខ្ញុំទាំងបី ។ ម៉ន ក៏សួរបញ្ជាក់ខ្ញុំទាំងបីថា "បើប្អូនទាំងបីនាក់ស្ម័គ្រចិត្តចង់បម្រើប្រទេសជាតិខាងយោធាក៏បានតាមក្រសួងណាក៏បានតាមសមត្ថភាពខ្លួន" ។

ចុងឆ្នាំ១៩៦៩ ឈ្មោះ ម៉ន បានហៅខ្ញុំទាំងបីទៅផ្ទះគាត់ពេលនោះខ្ញុំឃើញមានឈ្មោះ ភា ស័ក្តិ៣ គុកព្រៃសរ និងស្បោង វ៉ា ស័ក្តិ៤ គុកព្រៃសរ និងមានរៀបចំពិធីបញ្ចូលខ្ញុំទាំងបីជា សេ.អ៊ី.អា

ដោយមានទង់មួយពណ៌ក្រហមលឿង មានសញ្ញាបេះដូងនៅចំកណ្តាលពណ៌លឿង ផ្កាយពាពីលើផង ។ ដំបូងស័ក្តិ៣ ភា ឡើងខទេ្ទសនាមបញ្ចូលខ្ញុំទាំងបីជាសមាជិក សេ.អុី.អា និង ស្បោង វ៉ា ឡើងទទួលស្គាល់ខ្ញុំទាំងបីនាក់ ។ ស្បោង វ៉ា ប្រគល់ភារកិច្ចឲ្យអនុវត្តមានៈ

១) កសាងកម្លាំង សេ.អុី.អា ។

២) បន្តពិនិត្យតាមដានខ្មែរក្រហម ។

៣) ឃោសនាពីរបបលោកសេរីនៅតាមកន្លែងរស់នៅ ។

សកម្មភាពក្រោយរដ្ឋប្រហារឆ្នាំ១៩៧០

បន្ទាប់មកប្រកាសឲ្យខ្ញុំទាំងបីធ្វើការទាក់ទងជាមួយគាត់ ។ ខ្ញុំទាំងបីនាក់គោរពទង់សេ.អុី.អា ប្តេជ្ញាចិត្ត ។ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ អ្នកទោស៤០០នាក់ត្រូវបានរួចទៅផ្ទះវិញ ។ ដោយឡែកខ្ញុំទាំងបី ស្បោង វ៉ា ហៅទៅណែនាំថា ទាំងបីនាក់ទៅផ្ទះវិញត្រូវធ្វើការទាក់ទងគ្នាឲ្យបានជាប់ ហើយត្រូវរាវរកខ្សែ សេ.អុី.អា នៅកន្លែងនោះតទៅទៀត ព្រោះកម្លាំង សេ.អុី.អា យើងបានចេញទៅបង្កប់នៅតាមជនបទច្រើនដែរហើយ ។

ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧០ ខ្ញុំទាំងបីក៏បានបបួលគ្នាចូលទៅបង្កប់ខ្លួននៅក្នុងបដិវត្តន៍ទៀត តាមរយៈឈ្មោះ ឈឿន បញ្ជូនខ្ញុំឲ្យមកនៅមន្ទីរក-២៥ នៅជាមួយឈ្មោះ ឌឿន ពាណិជ្ជកម្មរដ្ឋ (អង្គការចាប់ហើយ) ។ ឌឿន ណែនាំថា សភាពការណ៍ឥឡូវនេះ តាមមូលដ្ឋានយុវជន យុវនារី កំពុងតែចូលបដិវត្តន៍ច្រើនណាស់ ។ ឯកម្លាំងយើងវិញក៏បានចូលបង្កប់ក្នុងជួរបដិវត្តន៍រហូតដល់មាននាទីដឹកនាំក្នុងបដិវត្តន៍ខ្លះ ឯបដិវត្តន៍ក៏មិនដឹងថាមានកម្លាំងចូលបង្កប់ដែរ ។ ដូច្នេះកម្លាំងយើងដែលបានមកជួបគ្នានេះ ឥឡូវយើងត្រូវចុះទៅតាមមូលដ្ឋាន តាមភូមិវិញដើម្បីយើងធ្វើការកសាងកម្លាំងសេ.អុី.អា បន្តទៅទៀត ។ ណែនាំរួចហើយក៏ចាត់តាំងឲ្យ លីន ចុះទៅនៅភូមិកំណើតរបស់គាត់នៅភូមិវិហារធំវិញ គូ ទៅភូមិសូភាព ហើយខ្ញុំគាត់ចាត់តាំងឲ្យនៅក្រុមនីសាររបស់គាត់សម្រាប់នាំសំបុត្រ ។ ឯការទាក់ទង គាត់ឲ្យទាក់ទងគ្នាជាប់មកនឹងគាត់ផ្ទាល់ ចំពោះកម្លាំងដែលនៅជាមួយគាត់ឲ្យខ្ញុំទាក់ទងជាមួយនឹងឈ្មោះ បេង ។

ចុងឆ្នាំ១៩៧១ ឌឿន ចាត់តាំងឲ្យខ្ញុំក្តាប់ក្រុមនីសារជប់ពីរនាក់ ព្រមជាមួយនោះខ្ញុំកសាងកម្លាំងបានម្នាក់ឈ្មោះ ដេង (បច្ចុប្បន្នស្លាប់) ។ ឌឿន ចុះមកសមរភូមិកំពង់ធំ ខ្ញុំនៅមន្ទីរស្រែវាល ស្ទឹងត្រង់តែមានភារៈទំនាក់ទំនងមកគាត់ផ្ទាល់ ។ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧១ ឌឿន ហៅខ្ញុំទៅជួបនៅសមរភូមិកំពង់ធំ គាត់សួរខ្ញុំថា ការងារកសាងកម្លាំងកន្លងមកបានយ៉ាងណាហើយ? ខ្ញុំរាយការណ៍ថា សព្វថ្ងៃកសាងបានឈ្មោះ ដេង ម្នាក់ ហើយក្រៅពីហ្នឹងខ្ញុំកំពុងតែតាមដានបន្តទៀត ។

ឌឿន ណែនាំថា ឥឡូវខំជំរុញការកសាងបន្តទៀត ព្រោះលទ្ធភាពមានច្រើនណាស់ ។ ឯសមមិត្ត ហូ នៅមន្ទីរបិតផ្គូ និងលីន ក៏រៀងយកចិត្តទុកដាក់ទៅទាក់ទងឲ្យគេខំកសាងកម្លាំងឲ្យបាន ហើយឲ្យបញ្ជូនមកឲ្យខ្ញុំនៅខាងមុខ ។

ខ្ញុំក្តាប់បានបញ្ហានេះក៏មកប្រាប់ ហូ ឲ្យទៅជួប ឌឿន នៅសមរភូមិកំពង់ធំ ឯការទាក់ទងគ្នានេះមានរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧២ ។ ឆ្នាំ១៩៧២ ឌឿន ដកខ្ញុំពីក្រុមនីសារឲ្យមកនៅមូលដ្ឋានវិញជាផ្លូវការឲ្យខ្ញុំមកទាក់ទងជាមួយនឹងឈ្មោះ យី ស៊ុន ជាលេខាស្រុកស្ទឹងត្រង់ ។ ការទាក់ទង ឌឿន ណែនាំឲ្យខ្ញុំទាក់ទងមក លីន នឹងគាត់ផ្ទាល់តែម្តង ហើយក៏គាត់សរសេរសំបុត្រឲ្យទៅ យី ស៊ុន ចាត់តាំងខ្ញុំឲ្យមកនៅធ្វើប្រធានភូមិស្តង់ក្រញ៉ាង ។ ការដកខ្ញុំចុះមកមូលដ្ឋានភារកិច្ចសំខាន់កសាងកម្លាំង ។

ពេលខ្ញុំមក យី ស៊ុន បានចាត់តាំងឲ្យខ្ញុំធ្វើជាប្រធានភូមិស្តង់ក្រញ៉ាង តាមសំបុត្រ ឌឿន ។ តែខ្ញុំមិនមានការទាក់ទងរឿងក្បត់ជាមួយគាត់ទេ គឺធ្វើការងារបដិវត្តន៍ជាមួយគ្នាធម្មតា ។

រយៈពេលដែលខ្ញុំនៅធ្វើជាប្រធានភូមិ ដោយមានផែនការពី ឌឿន ខ្ញុំកសាងកម្លាំងពីរនាក់មាន ឈ្មោះ ញឹម អតីតកម្មករចម្ការកៅស៊ូបារាំងចម្ការអណ្តូង បច្ចុប្បន្នប្រជាជននៅភូមិស្តង់ក្រញ៉ាង ស្រុកចម្ការលើ តំបន់៤២ និងអឿន អតីតធ្វើការនៅចម្ការកៅស៊ូបឹងកេតរបស់បារាំង បច្ចុប្បន្នជាប្រជាជននៅភូមិស្តង់ក្រញ៉ាង ។

ការអប់រំសំខាន់របស់ខ្ញុំលើកយករបបសេរីបំពាក់ឲ្យគេយល់ដោយរស់ជាឯកជន មិនចង់ធ្វើការពីរបីថ្ងៃក៏មិនជាអ្វីដែរ ។ បើធ្វើបដិវត្តន៍វិញសុទ្ធតែគេបង្ខំទាំងអស់ ។ ការអប់រំនេះអស់រយៈពេលជាច្រើនដង ទើបទាំងពីរនាក់យល់ព្រម ។ ខ្ញុំក៏ទៅរាយការណ៍ឲ្យបង ឌឿន នៅសមរភូមិកំពង់ធំដឹង បងឌឿន ណែនាំថា ឲ្យខ្ញុំតាមដានបន្តទៀតទៅកុំអាលឃើញគេសកម្មមួយភ្លែតៗ ចេះតែចាត់តាំងប្រយ័ត្នបែកការណ៍ ។ ពេលខ្ញុំត្រឡប់មកវិញ ខ្ញុំក៏ទៅជួប លីន នៅវិហារធំដើម្បី

សួរតើខាង លីន អនុវត្តយ៉ាងណាហើយ ការងារកសាងកម្លាំងមានពិសោធន៍យ៉ាងណា? និងយកការណែនាំពី ឡឿន ទៅណែនាំប្រាប់ខ្លះគឺជំរុញការកសាងកម្លាំងឲ្យបានខ្លាំង ព្រោះលទ្ធភាពនៅកន្លែងនោះអាចកសាងបានច្រើនទៀត ។ ជាមួយការងារបដិវត្តន៍នោះ ខ្ញុំក៏តែងតែហៅឈ្មោះ ញឹម និងអឿន មកពង្រឹងឲ្យជាប់ដែរ ។

ឆ្នាំ១៩៧៣ យី ស៊ុន ក៏ត្រូវផ្លាស់ចេញពីស្រុកស៊ីងត្រង់ទៅឯ ឡឿន នៅសមរភូមិកំពង់ធំ ។ គាត់ក៏នាំឈ្មោះ សាត មកឲ្យទទួលខុសត្រូវលេខាស្រុកនេះ គាត់បានរៀបចំឲ្យមកបង្កប់នៅតាមស្រុកនីមួយៗដើម្បីធ្វើសកម្មភាព ព្រោះ សាត បានទទួលតាំងពីនៅសមរភូមិកំពង់ធំមកម្ល៉េះ ដូច្នេះនៅក្នុងស្រុកនេះធ្វើសកម្មភាពទាក់ទងជាមួយនឹង សាត ចុះ ។

បន្ទាប់មក សាត ក៏ដកខ្ញុំឲ្យធ្វើប្រធានកសិកម្មស្រុកស៊ីងត្រង់ ដោយណែនាំថា ទៅកន្លែងនោះត្រូវយកចិត្តទុកដាក់កសាងកម្លាំងឯគាត់ក៏បោះមន្ទីរនៅអណ្តូងស្វាយ និងខំកសាងកម្លាំងដែរ ។

ពេលខ្ញុំធ្វើជាកសិកម្មនៅស្រែសង្កែ មានកម្លាំងសាមសិបនាក់ទាំងនារី ទាំងបុរស ។ ការងារខ្ញុំនៅពេលនោះសំខាន់យកចិត្តទុកដាក់កសាងតាមការណែនាំពី សាត ។ កម្លាំងដែលកសាងបានពីរនាក់មាន រុង អតីតប្រជាជន អ្នកដាំបន្លែ បច្ចុប្បន្នប្រធានក្រុមកសិកម្មស្រុកស៊ីងត្រង់ និង យាន ឆ្នាំ១៩៧០ ជាប្រធានភូមិព្រះអណ្តូង ដោយស៊ីសំណូក បញ្ចេញសេដ្ឋកិច្ចឲ្យខ្មាំង ក៏ត្រូវប្រជាជនទម្លាក់ ។ ក្រោយមក ក៏មកនៅកសិកម្មស្រុកស៊ីងត្រង់ (បច្ចុប្បន្ននៅដដែល) ។ ខ្ញុំតែងតែលើកយករបបខាងសេរី ការរស់នៅស្រួល កសិកម្មនៅប្រទេសសេរីមានការជឿនលឿនយកមកប្រៀបធៀបនឹងការធ្វើបដិវត្តន៍ មានចាត់តាំងជាសហករណ៍តូចៗ ធ្វើការរួមពិបាក សត្វពាហនៈការប្រមូលមកដាក់រួម បុណ្យទានក៏មិនឲ្យធ្វើ ។ ការអប់រំនេះមានរយៈពេលយូរទើបពីរនាក់នេះមានជំនឿលើខ្ញុំ ។ រហូតដល់ពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧៣ ទើបខ្ញុំប្រគល់ភារកិច្ចឲ្យធ្វើសកម្មភាពបំផ្លាញផលកសិកម្ម ។ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៣ នៅក្នុងចំណោមប្រជាជន ខ្ញុំកសាងបានកម្លាំងពីរនាក់ដែលនៅជិតមន្ទីរខ្ញុំ គឺ យស់ ឆ្នាំ១៩៧០ ចូលធ្វើយោធាភូមិភាគបូព៌ា ខូចរឿងសីលធម៌រត់មកនៅផ្ទះវិញ បច្ចុប្បន្នប្រធានមុខព្រួញភ្ជួរស្រែនៅសហករណ៍សង្កែ ស្រុកស៊ីងត្រង់ តំបន់៤២ និង ធន អតីតធ្វើស្រែ បច្ចុប្បន្នអនុប្រធានកងចល័តសហករណ៍សង្កែ ។ ការអប់រំនេះ សំខាន់ខ្ញុំលើកយករបបសេរីមកធ្វើការប្រៀបធៀបនឹងការធ្វើបដិវត្តន៍សព្វថ្ងៃ ។ ដូច យាន និង រុង គឺខ្ញុំមសារប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ។ ខ្ញុំប្រគល់ភារកិច្ចឲ្យយកចិត្តទុកដាក់កសាងកម្លាំងយុទ្ធជននៅក្នុងមូលដ្ឋាន ដោយប្រើរូបភាពជិតស្និទ្ធជាមួយគ្នាដើម្បីដណ្តើមរដ្ឋអំណាចពីបដិវត្តន៍វិញ ។

ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៣ ខ្ញុំឡើងទៅរាយការណ៍ឲ្យ សាត នៅមន្ទីរអណ្តូងស្វាយអំពីកម្លាំងកសាងបានមានឈ្មោះដូចខាងលើ ។ សាត ជួយជាមតិមកខ្ញុំថា កម្លាំងនេះយើងអប់រំបន្តទៀត ចាំទៅថ្ងៃមុខចាំបញ្ចូលជា សេ.អ៊ី.អា ព្រោះឥឡូវនេះធ្វើថ្មីណាស់ តាមដានមួយរយៈសិន ។ បន្ទាប់មកទៀត សាត ថាគាត់កសាងបានតែបីនាក់ទេ មានឈ្មោះ ធឿន អតីតអ្នកបើកលុយកម្មករចម្ការកៅស៊ូបារាំងបឹងកេត បច្ចុប្បន្នជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការមន្ទីរស្រុកស៊ីងត្រង់ តំបន់៤២ , សឿ អតីតក្តាប់មិនបានទេ បច្ចុប្បន្នធ្វើឆ្មោះចាប់ត្រីនៅខ្ពបតាងួន ស្រុកស៊ីងត្រង់ និង ផាត អតីតក្តាប់មិនបាន បច្ចុប្បន្នលេខាសហករណ៍ពាមកោះស្នា ស្រុកស៊ីងត្រង់ ។

ពេលលើកទំនប់នៅស្រែសង្កែជាមួយប្រជាជន ខ្ញុំបានណែនាំ យស់ និង ធន ឲ្យនាំកម្លាំងទៅធ្វើការនៅចម្ការដីខាងលើរហូតដល់ពេលធ្លាក់ភ្លៀង បានខ្ញុំឲ្យនាំកម្លាំងមកលើកទំនប់វិញ ជាលទ្ធផលចម្ការក៏មិនបានធ្វើ ទំនប់ក៏មិនបានធ្វើ ។ ខ្ញុំបំផុសកម្លាំងយុវជនយុវនារីឲ្យទាមទាររៀបគ្រួសារតាំងពីអាយុ១៨ឆ្នាំដើម្បីកុំឲ្យចូលធ្វើកងទ័ពបដិវត្តន៍ ។ ធឿន, សឿ និង ផាត ខ្ញុំក៏មកទាក់ទងតាមការផ្តាំផ្ញើពី សាត តែការទាក់ទងសំខាន់សួរថាតើធ្វើសកម្មភាពយ៉ាងម៉េចកន្លងមក និងជួយរំឭកកសាងកម្លាំង ។ ចំពោះ លីន គិតតែធ្វើសកម្មភាពខ្ញុំជាមួយ យស់ ក៏ស្នើ សាត ឲ្យ លីន ទៅជួបនៅស្រុកកំពង់សៀម ហើយ សាតក៏សម្រេចឲ្យទៅ ។ ក្រោយមក ខ្ញុំនាំ លីន មកជួប សាត ដើម្បីឲ្យ សាត ជួយណែនាំបន្ថែមទៀត ។ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៣ សាត ខ្ញុំ និង អឿន នៅស្ពង់ក្រញ៉ាង បានរៀបបញ្ចូល យស់, យាន, រុង និង ធន ជាសេ.អ៊ី.អា នៅនឹងមន្ទីររបស់ខ្ញុំ ។ ឆ្នាំ១៩៧៤ សាត ផ្លាស់ចេញពីស្រុកស៊ីងត្រង់ទៅនៅចម្ការកៅស៊ូចម្ការអណ្តូងវិញ ហើយឈ្មោះ ឈឿន ក្រោយរំដោះនៅពាណិជ្ជកម្មភ្នំពេញ (អន្តការចាប់ហើយ) មកទទួលនាទីលេខាស្រុកស៊ីងត្រង់ លេខាតំបន់៣៣វិញ ។

សាត បានប្រាប់ឲ្យខ្ញុំទាក់ទងនឹង ឈឿន ព្រោះកម្លាំងនោះក៏បង ឌឿន ចាត់តាំងឲ្យមកដូចគាត់ដែរ ឥឡូវ ទៀង ឯងធ្វើការជាមួយ ឈឿន ទៅ មិនបាច់ទៅទាក់ទងគាត់ទៀតទេ ។ បងឈឿន មានមតិថា យើងរស់នៅពីសង្គម យើងមានសិទ្ធិសេរីភាពគ្រប់គ្រាន់ ឯនៅសង្គមបដិវត្តន៍វិញ មិត្តមើលចុះ គាបគៀ្បតណាស់ គ្មានសិទ្ធិសេរីភាពអីទេ ។ ដូច្នេះបំណងដែលយើងធ្វើនេះដើម្បីវាយបដិវត្តន៍ទៅថ្ងៃមុខ ជាចាំបាច់ត្រូវកសាងកម្លាំងឲ្យបានច្រើន ។ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៤ បងឈឿនដកខ្ញុំពីកសិកម្មឲ្យមកទទួលជាលេខាសង្កាត់ខ្ពបតាងួន ។ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៤ ឈឿន បានទៅពិភាក្សាជាមួយខ្ញុំអំពីគម្រោងផែនការ គឺបង្កើតកងទ័ពចោរព្រៃមួយកងឲ្យធ្វើសកម្មភាពប្រឆាំងបដិវត្តន៍នៅសមរភូមិក្រោយ ដើម្បីបន្ធូរកម្លាំងបដិវត្តន៍វាយខ្មាំងនៅសមរភូមិមុខ ។ តាមការពិភាក្សាសម្រេចថារៀបចំធ្វើដោយប្រមូលកម្លាំងយុទ្ធជននៅតាមមូលដ្ឋានមកបំពាក់អប់រំជាកម្លាំង ។

រហូតដល់ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៤ ប្រមូលកម្លាំងបានយុទ្ធជននៅតាមមូលដ្ឋានបានមួយកងអនុសេនាតូច តែការប្រមូលតាមមូលដ្ឋានមិនជាផ្លូវការទេ មកដល់កន្លែង ឈឿន ក៏អប់រំឲ្យទៅជាកម្លាំងប្រឆាំងនឹងបដិវត្តន៍ តែសំខាន់ ឈឿន និងខ្ញុំអប់រំបីនាក់ឲ្យក្ដាប់មានឈ្មោះ រិន (ស្លាប់) , ហៃ (ស្លាប់) និង ធឿន (ស្លាប់) ដែលជាអ្នកនៅក្នុងមន្ទីររបស់ ឈឿន ។ បីនាក់នេះ ដឹកនាំកងទ័ពឲ្យទៅវាយខ្មាំងនៅសមរភូមិមុខសិន ដើម្បីឲ្យបានកាន់កាំភ្លើងសិន ។ ពេលនោះក៏ចាត់តាំងឲ្យបីនាក់នោះនាំកម្លាំងទៅវាយខ្មាំងនៅសមរភូមិកំពង់ធំ ឈឿន ក៏ចាត់តាំងឲ្យ បេង យកកាំភ្លើងបើកឲ្យកាន់គ្រប់ៗគ្នា ហើយ រិន, ហៃ និង ធឿន ជាអ្នកបំផុសឲ្យរត់ពីមុខមកខាងក្រោយវិញ ។

ដល់ក្រោយមកក៏មានកម្លាំងនោះរត់មកសមរភូមិក្រោយជាបន្តបន្ទាប់ ខ្ញុំបានប្រមូលមកអប់រំបានម្ភៃប្រាំនាក់ ហើយឲ្យ រិន, ហៃ និង ធឿន មកក្ដាប់រួចក៏បញ្ជូនឲ្យទៅនៅក្នុងព្រៃឈើទើ ក្នុងស្រុកស្ទឹងត្រង់ ហើយជាអ្នកផ្ដល់ស្បៀង ។ ក្រោយមក ឈឿន និង ខ្ញុំក៏ចូលទៅចាត់តាំងឲ្យ ហៃ, ធឿន និង រិន នាំកម្លាំងមកធ្វើសកម្មភាពបាញ់នៅមន្ទីរតំបន់៤២ចាស់ នៅម្ដុំបែកអន្លង់ ។ ពេលនោះក៏ទៅបាញ់បណ្ដាលឲ្យស្លាប់អ្នកយាមពីរនាក់ នឹងចាត់តាំងឲ្យស្ទាក់បាញ់កង់ ម៉ូតូនៅតាមផ្លូវកែងបិតធ្នូ ដែលមានកម្មាភិបាលបដិវត្តន៍ធ្វើដំណើរតាមផ្លូវ ហើយក៏បានបាញ់ស្លាប់នីរសារម្នាក់ ។ ក្រោយមកទៀត ខ្ញុំបានទៅជាមួយគ្នា ហៃ, រិន និង ធឿន នាំកម្លាំងទៅវាយឈ្លបនៅមន្ទីរសង្កាត់អូម្លូរ គឺបានមកឈ្លបបាញ់ពីរដង ដោយសកម្មភាពញឹកញាប់ពេកក៏ត្រូវយោធាតំបន់៤២ ឡើងទៅវាតត្បាត ។ សកម្មភាពនេះត្រូវស្ងាត់មួយរយៈរហូតដល់ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៤ ខ្ញុំនាំកម្លាំងទៅបាញ់មន្ទីរសង្កាត់អូរម្លូងទៀត គឺព័ទ្ធចាប់បានប្រធានសង្កាត់ម្នាក់ឈ្មោះ មិត យកទៅកម្ទេច ។ ឯកម្លាំងធ្វើសកម្មភាពនេះសព្វថ្ងៃនៅសល់តែឈ្មោះ ផល បច្ចុប្បន្នចូលមកសារភាពប្រធានភូមិនៅឃុំឈើទើ ស្រុកស្ទឹងត្រង់ តំបន់៤២ និង ឆាន បច្ចុប្បន្នចូលមកសារភាពប្រធានភូមិនៅឃុំឈើទើ ស្រុកស្ទឹងត្រង់ តំបន់៤២ ។

អំពីការងាររបស់ខ្ញុំនៅក្នុងសង្កាត់ខ្ពបតាងួន ខ្ញុំកសាងបានឈ្មោះ រ៉េន អតីតសិស្សថ្នាក់ទី៧ បច្ចុប្បន្នប្រធានពាណិជ្ជកម្មសហករណ៍ខ្ពបតាងួន ស្ទឹងត្រង់ និង នុន អតីតធ្វើចម្ការ បច្ចុប្បន្នប្រធានសហករណ៍ខ្ពបតាងួន ស្រុកស្ទឹងត្រង់ តំបន់៤២ ដោយខ្ញុំតែងតែយកចិត្តទុកដាក់ ស្និទ្ធស្នាលខាងមនោសញ្ចេតនា និងអប់រំតាមដានអស់រយៈប្រាំមួយខែទើបអប់រំបាន ។ រហូតដល់ចុងឆ្នាំ១៩៧៤ ខ្ញុំបានរាយការណ៍ឲ្យ ឈឿន ហើយគាត់ក៏ណែនាំមកវិញឲ្យរៀបចំបញ្ចូលជា សេ.អ៊ី.អា ដែលមាន ឈឿន, ខ្ញុំ និងអឿន ជាអ្នកបញ្ចូលពីរនាក់នេះ ហើយក៏ប្រគល់ភារកិច្ចឲ្យដូចអ្នកមុនៗ ។

ឈឿន ណែនាំឲ្យខ្ញុំខំពិនិត្យមើលសមាសភាពអ្នករកស៊ីលក់ដូរ និងពាក់ព័ន្ធផ្នែកនយោបាយថែមទៀត ដើម្បីអប់រំជាកម្លាំង ។ ក្រោយមកកម្លាំងដែលនៅក្នុងព្រៃក៏មានឈ្មោះ ឆេង រត់ចេញមករាយការណ៍ឲ្យប្រធានភូមិ ប្រធានភូមិក៏រាយការណ៍ឲ្យទៅយោធាតំបន់៤២ យោធាតំបន់ទៅព័ទ្ធបាញ់រត់បែកគ្នារហូតសព្វថ្ងៃ ។ ខ្ញុំឃើញបញ្ហាដូច្នេះក៏ទៅរាយការណ៍ឲ្យ ឈឿន ដឹង ។ បញ្ហានេះទុកមួយកន្លែងសិនចុះ ឥឡូវយើងធ្វើសកម្មភាព ខាងសហករណ៍ម្ដង ។ ជាទិសអនុវត្តឲ្យធ្វើសហករណ៍តែត្រឹមដប់ប្រាំគ្រួសារសិនទេ ។ ជាសកម្មភាពរបស់យើង ត្រូវរៀបចំចាត់តាំងជាសហករណ៍មួយភូមិតែម្ដង ប្រមូលទាំងមនុស្ស ទាំងសត្វ ដាក់រួមឲ្យអស់នៅតាមមាត់ទន្លេ យើងកុំចាត់តាំងជាសហករណ៍ គឺចាត់តាំងជាក្រុមប្រវាស់ដៃបានហើយ ដើម្បីប្រឆាំងមាគ៌ារបស់បក្ស ។ ក្រោយពីមានការណែនាំមក ខ្ញុំក៏យកបញ្ហាទៅអនុវត្តក្នុងសង្កាត់ទាំងមូល ដោយគ្មាន

ការចាត់តាំងដឹកនាំត្រឹមត្រូវ ធ្វើឲ្យច្របូកច្របល់ក្នុងសហករណ៍ ។ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៤ ឈឿន ណែនាំថា ឥឡូវបើការចាត់តាំងសហករណ៍មានការច្របូកច្របល់ហើយ យើងត្រូវរំសាយឲ្យទៅជាឯកជនវិញទៅ ។

ក្រោយពីគាត់ណែនាំមក ខ្ញុំក៏រំសាយសហករណ៍ភូមិបឹងទាំងមូលឲ្យទៅជាឯកជនវិញ តែក្រៅពីនោះខ្ញុំមិនទាន់ហ៊ានរំសាយទេ ។ ខ្ញុំរាយការណ៍ឲ្យ ឈឿន ថារំសាយបានមួយភូមិហើយ ឈឿន បានណែនាំថា យើងធ្វើនេះក្នុងគោលបំណងប្រឆាំងមាគ៌ាបក្ស កុំឲ្យសហករណ៍របស់បដិវត្តន៍ទៅមុខរួច ។ បន្ទាប់ពីនោះ ខ្ញុំណែនាំ នុន ឲ្យយកស្រូវធ្ងន់ទៅស្ងួននៅដីទួលឲ្យខូចអស់ម្ភៃហិកតា និង វ៉ែន ខ្ញុំណែនាំឲ្យស្តុកទុកសម្ភារដូចជា ក្រណាត់ទុកឲ្យខូចអស់ដប់កីអំបិលដប់បាវ ដោយបណ្តោយឲ្យត្រូវទឹកភ្លៀងខូច ហើយសម្ភារដែលមានគឺណែនាំមិនឲ្យយកទៅចែកឲ្យប្រជាជនទេ ។

ដើមឆ្នាំ១៩៧៥ ឈឿន ផ្លាស់មកមន្ទីរ១៣០ របស់ភាគឧត្តរចាស់ ហើយបញ្ជូលឈ្មោះ អឿន ជាលេខាតំបន់៤២វិញ មកក្តាប់លេខាស្រុកស្ទឹងត្រង់វិញ ។ ពេលនោះ ឈឿន បានប្រាប់ខ្ញុំថា អឿន មិនដឹងយ៉ាងណាទេ គាត់ក្តាប់មិនបានដែរ ។ ឯការទាក់ទងទៀង ឯងត្រូវធ្វើការទាក់ទងជាមួយឈ្មោះ ឌុល ជា សមាជិកស្រុកស្ទឹងត្រង់ខាងលើ បច្ចុប្បន្នលេខាសង្កាត់ ហើយកម្លាំងចាស់ក៏ត្រូវពង្រឹងថែមទៀត ទោះអ្នកក្រៅចូលមកក្តាប់នៅស្រុកនេះក៏ដោយ ។

ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៥ អឿន ដកខ្ញុំមកឲ្យទទួលលេខាសង្កាត់អារក្សត្នោតវិញ ក្នុងស្រុកស្ទឹងត្រង់ ដដែល ។ ក្នុងឱកាសនេះ ខ្ញុំបានទៅពិភាក្សាការងាររកសាងកម្លាំងតើយ៉ាងម៉េចនៅមន្ទីររបស់ ឌុល តើឲ្យខ្ញុំកសាងកម្លាំងទៀត ឬមិនឲ្យកសាង ព្រោះខ្ញុំត្រូវផ្លាស់ចេញពីខ្ពបតាងួនហើយមកនៅសង្កាត់អារក្សត្នោតវិញហើយ ។ ឌុល មានមតិថា កម្លាំងកសាងទៀតចុះ តែត្រូវប្រុងប្រយ័ត្នឲ្យបានខ្ពស់ប្រយ័ត្នបែកការណ៍សម្ងាត់យើង ។ បន្ទាប់ពីនេះ ឌុល ខទ្មេសនាមខ្មែរដែលកម្លាំងគាត់ទើបកសាងបានដើម្បីឲ្យខ្ញុំធ្វើការទាក់ទងមានរួមមាន លី អតីតប្រជាជន បច្ចុប្បន្នប្រធានកងធំសហករណ៍ស្រែវាល ស្រុកស្ទឹងត្រង់, ស្រ៊ាង អតីតប្រជាជន បច្ចុប្បន្នគណៈកម្មាធិការសង្កាត់ស្រែវាល និង ស៊ីម អតីតប្រជាជន បច្ចុប្បន្នជាអនុកម្មាធិការសង្កាត់ស្រែវាល ។

សកម្មភាពក្រោយថ្ងៃរំដោះឆ្នាំ១៩៧៥

ក្រោយរំដោះភ្លាម ឌុល និយាយប្រាប់ខ្ញុំថា កន្លងមកកសាងកម្លាំង គាត់បានទទួលផែនការពីឈ្មោះ តុល ហើយគាត់ទទួលខុសត្រូវលើយើងទៀត ។ ពេលនោះ ក៏នាំខ្ញុំ និង ស៊ីម ទៅជួប តុល នៅមន្ទីរថ្នល់បំបែក ស្រុកចម្ការលើ ។ ឌុល ខទ្មេសនាមខ្ញុំ និង ស៊ីម ឲ្យ តុល ស្គាល់ ។ តុល ណែនាំពីសភាពការណ៍ថា បដិវត្តន៍បានរំដោះទូទាំងប្រទេសហើយ តែកម្លាំងរបស់យើងឥឡូវនេះបានចូលក្តាប់មន្ទីរក្រសួងបានចង់អស់ហើយដែរ ដូច្នេះយើងឥឡូវត្រូវសម្រុកកសាងកម្លាំងឲ្យបានរហ័សដើម្បីតស៊ូប្រឆាំងបដិវត្តន៍ កុំឲ្យជិះជាន់ប្រជាជនតទៅទៀត ព្រោះបដិវត្តន៍បំបាត់ប្រពៃណីអស់ហើយ គ្មានសិទ្ធិសេរីភាពទេ ។ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្ញុំ និង ឌុល បានពិភាក្សាគ្នារៀបចំផែនការពង្រីកកម្លាំងដែលមានហើយឲ្យកសាងកម្លាំងថ្មីទៀតចំពោះកិច្ចការផ្សេងៗ ខ្ញុំ និង ឌុល ត្រូវឡើងទៅជួប តុល ផ្ទាល់ ។ ក្រោយពីពិនិត្យពិភាក្សាមក ខ្ញុំបានហៅ ធាន, រុង, យាន, វ៉ែន, អឿន, ធឿន និង ជាត មកប្រជុំនៅមន្ទីរកសិកម្មចាស់ខ្ញុំមុន ។ ចំពោះខ្លឹមសារខ្ញុំបានណែនាំទៅតាមអ្វីដែល តុល ប្រាប់ខ្ញុំកាលពីលើកមុន ។

ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៥ ឌុល, ខ្ញុំ, ស្រ៊ាង, លី និងស៊ីម បានទៅជួប តុល នៅកន្លែងដដែលទៀត ។ ខ្លឹមសារទៅជួបនេះ ខ្ញុំទាំងអស់គ្នាទៅរាយការណ៍ឲ្យ តុល ដឹងថាកម្លាំងរៀបចំកសាងហើយស្រេច ។ តុល មានមតិអប់រំប្រហាក់ប្រហែលមុនទៀត ណែនាំរក្សាការសម្ងាត់ឲ្យបានខ្ពស់មែនទែន ។ មួយរយៈក្រោយមក ខ្ញុំផ្លាស់មកនៅប្រធានពាណិជ្ជកម្មតំបន់៤២វិញ គឺទាក់ទង តុល ផ្ទាល់ ។ ឯកម្លាំងនៅមូលដ្ឋាន ខ្ញុំប្រគល់ឲ្យទៅ ឌុល គ្រប់គ្រងទាំងអស់ ។ ខ្ញុំនៅក្នុងពាណិជ្ជកម្ម តុល រៀបចំការងារឲ្យខ្ញុំធ្វើដោយណែនាំខ្ញុំយកចិត្តទុកដាក់កសាងកម្លាំងនៅក្នុងពាណិជ្ជកម្ម និងប្រជាជនដែលនៅជាប់ពាណិជ្ជកម្មផង ។ នៅក្នុងគណៈកម្មាធិការពាណិជ្ជកម្មរបស់ខ្ញុំ ដែលមាន ៖ ជុន អតីតប្រធានសហករណ៍សង្គមចាស់ បច្ចុប្បន្នសមាជិកពាណិជ្ជកម្មតំបន់៤២ និង យ៉េត អតីតក្តាប់មិនបាន បច្ចុប្បន្ននាទីអនុពាណិជ្ជកម្មតំបន់៤២ ។ ខ្ញុំស្នើ តុល ថាតើសមាសភាពពីរនាក់នេះយ៉ាងម៉េចដែរ? តុល ថាពីរនាក់នេះគាត់បានអប់រំខ្លះហើយ ឥឡូវមិត្តត្រូវអប់រំបន្តទៀត ។

ដល់ដើមឆ្នាំ១៩៧៦ ទើបខ្ញុំកសាងពីរនាក់នេះបាន និង យ៉ុន

អតីតសិស្សថ្នាក់ទី៥ បច្ចុប្បន្នធ្វើបញ្ជីពាណិជ្ជកម្ម តំបន់៤២ ។ រហូតដល់ខែ មេសា ឆ្នាំ១៩៧៦ ក៏ តុល សម្រេចឲ្យចាត់តាំងបីនាក់នេះជា សេ.អ៊ី.អា ដែលមានឈ្មោះ តុល, ខ្ញុំនិង ព្រាប ជាអ្នកបញ្ជូល ។ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៦ តុល ដកខ្ញុំឲ្យមកទទួលជាលេខាស្រុកចម្ការលើវិញ ឯកម្លាំងនៅពាណិជ្ជកម្ម ខ្ញុំប្រគល់ឲ្យ យ៉េត គ្រប់គ្រង ។ តុល ណែនាំឲ្យខ្ញុំធ្វើការទាក់ទងជាមួយ ជាវ លេខាស្រុកតាំងគោក (អង្គការចាប់ហើយ) និងបញ្ជាក់ទៀតថា ត្រូវកសាងកម្លាំងនៅមូលដ្ឋានចម្ការលើ ព្រោះស្រុកនោះប្រហែលមិនទាន់មានកម្លាំងយើងចូលដល់ទេ ។ ខ្ញុំចុះទៅស្រុកចម្ការលើតាមការណែនាំរបស់ តុល ។ ខ្ញុំយកចិត្តទុកដាក់ចុះទៅសង្កាត់ តាប្រុក និងចម្ការអណ្ដូង ព្រោះកន្លែងនេះច្រើនជាសាច់ឈាមរបស់ តុល និងភាគច្រើនកម្មករចម្ការកៅស៊ូបារាំងទាំងពីរសង្កាត់ ។ ខ្ញុំកសាងកម្លាំងបានមួយចំនួនមានៈ ហ៊ាង អតីតគ្រូបង្រៀន បច្ចុប្បន្នប្រធានសហករណ៍ តាប្រុក ស្រុកចម្ការលើ, វន អតីតកម្មករចម្ការកៅស៊ូចម្ការអណ្ដូង បច្ចុប្បន្នប្រធានសហករណ៍ភូមិដូនបុស, ម៉ន អតីតគ្រូបង្រៀនបច្ចុប្បន្នប្រធានសហករណ៍ភូមិចម្ការអណ្ដូង និង សៀម អតីតកម្មករចម្ការកៅស៊ូបារាំង បច្ចុប្បន្នប្រធានក្រុមសហករណ៍ប្រើសមាស ។

ដោយម្នាក់ៗសេរី ធ្លាប់មានប្រាក់ខែ មុខមាត់ បុណ្យសក្តិ ខ្ញុំយកបញ្ហានេះទៅបំផុស បើពីសង្គមចាស់ មានការរស់នៅស៊ីចាយហ៊ឺហារ បានតាមចិត្ត ដូចសព្វថ្ងៃ បើបានធ្វើប្រធានក្រុម ប្រធានសហករណ៍ប៉ុណ្ណឹង បើពីសង្គមចាស់វិញមានប្រាក់ខែចាយយ៉ាងសប្បាយចិត្ត ។ ឥឡូវនេះធ្វើបដិវត្តន៍រកតែខោអាវស្លៀកមិនចង់បានផង ។ ការអប់រំជាញឹកញាប់ទាំងអស់សុទ្ធតែយល់ស្របតាមការអប់រំខ្ញុំទាំងអស់ ។ តែមិនទាន់ប្រគល់ភារកិច្ចឲ្យទេ ។ ក្រោយមកខ្ញុំរាយការណ៍ឲ្យ តុល ដឹងពីបញ្ហានេះ ។ តុល ជំរុញឲ្យខ្ញុំសម្រុកកសាងឲ្យមែនទែន នៅខាងតាប្រុក ។

ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៦ ខ្ញុំណែនាំឲ្យ ហ៊ាង ធ្វើសកម្មភាពបំផ្លាញសន្ទូង ដោយបំផុសឲ្យប្រជាជនស្ទូងបត់ដើម ទុកសំណាបឲ្យចាស់ខូចចោល ភ្ជួរកុំឲ្យសព្វដី និងលាយស្រូវពូជដាក់ស្រូវធ្ងន់លាយស្រូវស្រាល ។ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៦ តុល មកប្រជុំនៅកន្លែងម៉ោង៧យប់ ហើយអ្នកចូលរួមប្រជុំមាន ព្រាប, ជាវ និងឌុល ។ ខ្លឹមសារ តុល លើកថា ផែនការរបស់យើងពីលើរហូតក្រោម មានផែនការធ្វើរដ្ឋប្រហាររំលំបក្សនៅថ្ងៃទី៦ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៧ ដើម្បីរំលំបក្សកុម្មុយនីស្តចេញ ហើយកម្លាំង សេ.អ៊ី.អា យើងកាន់អំណាចវិញ ។ រៀបចំចាត់តាំងគណៈកម្មាធិការទទួលធ្វើរដ្ឋប្រហារមានៈ

ក) តុល ទទួលរួមដឹកនាំខាងនយោបាយ ។

ខ) ឌុល ទទួលខាងចាប់ចង ពេលរដ្ឋប្រហារអ្នកមិនព្រមចុះចូល ។

គ) ខ្ញុំទទួលខាងឃោសនា អប់រំប្រជាជនកុំឲ្យមានការរំជើបរំជួលក្នុងពេលធ្វើរដ្ឋប្រហារ ។

ឃ) ព្រាប និង ជាវ ទទួលភារកិច្ចនីរសារទាក់ទង ស្រេងពីកំពង់ចាមមក តុល តាមការកំណត់ផ្ទះនៅក្រុងកំពង់ចាមទៅជនបទ តែការធ្វើនេះមិនឲ្យផ្ទុះអាវុធទេ គឺកម្លាំងរបស់យើងអប់រំកន្ទងមកត្រូវបំផុសឲ្យចាប់កម្មាភិបាលបដិវត្តន៍ណាដែលមិនព្រមដើរតាមយើងចាប់កម្ទេចចោលតែម្ដង ។ បើអ្នកសារភាពយើងជាកម្លាំងអព្យាក្រឹត្យទេ យើងទុកតទៅទៀត ។

ដើមខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ តាមដែលខ្ញុំបានស្នើសុំ តុល សម្រេចបញ្ចូល វន, ម៉ន, ហ៊ាង និង សៀម ជា សេ.អ៊ី.អា ដោយមាន តុល, ព្រាប និង ខ្ញុំជាអ្នកបញ្ចូល ។ ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៧ អង្គការបេះតែមានវិធានការជាបន្តបន្ទាប់ខាងយោធា១៧៤ ភូមិភាគកណ្ដាល (មុនយោធាកងពល១១៧) ។ ខ្ញុំទៅជួប តុល ម្ដងទៀត ហើយ តុល ណែនាំថា ផែនការយើងដែលត្រូវធ្វើរដ្ឋប្រហារត្រូវផ្អាកសិន ព្រោះឥឡូវបដិវត្តន៍កំពុងមានវិធានការជាបន្តបន្ទាប់ ។ យើងចាំមើលសភាពការណ៍នៅខាងមុខទៀតសិន តើយ៉ាងណា? ឯសកម្មភាពរបស់យើងបេះតែធ្វើបណ្ដើរទៅខាងការបំផ្លិចបំផ្លាញ ។ តុល ណែនាំខ្ញុំឲ្យយកចិត្តទុកដាក់ទាក់ទងជាមួយ មន អតីតសិស្សថ្នាក់ទី៣ បច្ចុប្បន្នលេខាឃុំស្វាយទាប ចុះទៅអប់រំកសាងកម្លាំងនោះផង ព្រោះឥឡូវខ្ញុំចាត់តាំងឲ្យ មន ទៅអប់រំនិងចាត់តាំងកម្លាំងឲ្យមានជាក្រុម ជាកងឲ្យហើយស្រេច ដល់ព្រឹត្តិការណ៍កើតឡើងយើងត្រូវបំពាក់កម្លាំងឲ្យធ្វើសកម្មភាពតែម្ដង ។

ខ្ញុំបានទាក់ទង មន នៅសង្កាត់ស្វាយទាប ឲ្យហៅសមាសភាពទាហានប្រុសទាំងអស់មកប្រជុំ សូមបញ្ជាក់ទាហានទាំងអស់នេះគ្មាននៅលាយឡំជាមួយប្រជាជនទេ ដាក់តែទាហានសុទ្ធសាធតែម្ដង (ហើយភូមិនោះនៅក្នុងព្រៃដាច់ស្រយាលពីគេ) ខ្លឹមសារអប់រំ គឺ

◆ ឲ្យខំសម្របខ្លួននៅក្នុងសហករណ៍កុំឲ្យអង្គការដឹងថា ក្នុងភូមិមានតែទាហានសុទ្ធសាធ ។

◆ យើងពីមុនសុទ្ធតែធ្លាប់មានបណ្តាសក្តិ ប្រាក់ខែចាយ ប៉ុន្តែឥឡូវនេះមកនៅក្នុងនេះដឹងស្រាប់ហើយ ដូច្នេះយើងត្រូវពុះពារទ្រាំទ្រការលំបាកបន្តិច ព្រោះយើងទ្រាំការលំបាកតែមួយរយៈសិនបន្តិចទៀត យើងបាននៅស្រួលដូចមុនវិញហើយ ។ ការអប់រំមានច្រើនតទៀត តែពេលនោះក៏ឲ្យត្រឡប់ទៅកន្លែងវិញសិន គឺទុកតែឆេង អតីតស័ក្តិ២យន្តហោះ បច្ចុប្បន្ននៅភូមិកាយគរ និង ផួន ស្រេង អតីតស័ក្តិ១ បច្ចុប្បន្ននៅភូមិកាយគរ ។ ពីរនាក់នេះ ខ្ញុំ និង មន ចាត់តាំង ឲ្យឈ្មោះ ឆេង ប្រធានកងធំ និង ផួន ស្រេង អនុកងធំ ឲ្យក្តាប់សមាសភាពទាហាននោះទាំងអស់ ហើយណែនាំឲ្យរៀបចំកម្លាំងទាំងអស់ ជាក្រុម ជាកង ឲ្យហើយស្រេច តែកុំជំពាក់ជំពិននឹងប្រពន្ធកូនឲ្យសោះ ដើម្បីពេលមានព្រឹត្តិការណ៍កើតឡើង យើងត្រូវទៅជួយធ្វើអន្តរាគមន៍តែម្តង ។ ព្រមជាមួយគ្នានេះ ខ្ញុំនិង មន ណែនាំឲ្យ ផួន ស្រេង និង ឆេង ចាត់តាំងឈ្មោះ ខ្លាក្រហឹម ហៅ មាន ពាក់សក្តិ៣ ឲ្យបង្កើតចោរព្រៃដប់ពីរនាក់ដើរលួចគោ ។ កន្លងមកគឺបានលួចគោនៅភូមិបុសខ្នោរបានប្រាំក្បាល និងភូមិជីយោ បួនក្បាលដែលគោលែងទាំងហ្វូង១ ។

ខែកុម្ភៈ និងខែមីនា អង្គការបានចាប់ខ្លួន គុល និងមនុស្សជាច្រើនទៀត ។ ពេលនោះខ្ញុំមានការព្រួយបារម្ភច្រើនបាត់ម្ចាស់ការមួយរយៈ ។ រហូតដល់ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៧ គណៈភូមិភាគបានចាត់តាំងខ្ញុំឲ្យធ្វើជាអនុលេខាតំបន់៤២ ទទួលលេខាស្រុកចម្ការលើផង ។ ខ្ញុំគិតថា ប្រហែលបក្សមិនដឹងរឿងខ្ញុំទេ បានជាហានចាត់តាំងយ៉ាងនេះ ។

ពេលនោះខ្ញុំក៏ចាប់បន្តសកម្មភាពបន្តទៀត គឺទៅណែនាំឲ្យ ហ៊ាង, មន, វន និង សៀម ធ្វើសកម្មភាពបំផ្លាញផលស្រូវវស្សា ឲ្យយកសំណាបស្រូវធ្ងន់ស្ទូងដីទួល ស្រូវស្រាលស្ទូងដីទំនាប ទំលាយទឹកក្នុងស្រែចោលឲ្យស្កកស្រូវ និងទឹកក្នុងប្រឡាយខ្ញុំណែនាំឲ្យបើកចោលមិនបាច់បិទទេ ។ ជាលទ្ធផល ក្រោយពីមានការណែនាំមក ហ៊ាង បានយកស្រូវធ្ងន់ទៅស្ទូងដីទួលឲ្យខូចអស់៥០ហិកតា ។ ឯម៉ន, វន និង សៀម បំផ្លាញស្រូវវស្សាអស់១៥ហិចតា ដោយយកស្រូវស្រាលទៅស្ទូងដីជម្រៅ ។

ក្រោយមកទៀតខ្ញុំបានហៅម៉ន, សៀម និង ហ៊ាង មកប្រជុំនៅផ្ទះ វន ពេលម៉ោង៨ព្រឹក ដោយមានខ្លឹមសារដូចតទៅ ៖

◆ បំផ្លាញផលស្រូវ១ហិចតា៣តោន ដោយបំផុសប្រជាជនឲ្យស្ទូងបត់ដើម ទុកសំណាបឲ្យចាស់ដើម និងលួចបង្ហូរទឹកក្នុងស្រែចោល ។

◆ បំផុសប្រជាជនកុំឲ្យធ្វើការខំពេក ប្រយ័ត្នឈឺ គ្មានថ្នាំមើលទេ ឲ្យធ្វើការល្មមៗបានហើយ ។

◆ ដល់រដូវប្រាំងខាងមុខ ផែនការអង្គការឲ្យជីកប្រឡាយពីស្ទឹងជីនិតមកស្រុកតាំងគោក ផែនការរបស់យើងដើម្បីបន្ទុចបន្ទាក់ផែនការជីកប្រឡាយមាន ៖

១) ពេលទៅជីក បំផុសកម្លាំងឲ្យធ្វើពុតជាឈឺច្រើន ។

២) កុំឲ្យកម្លាំងប្រជាជនទៅជីកដោយយកលេសថា ជាប់ធ្វើត្រង់នេះត្រង់នោះ ។

៣) បំផុសយុវជន យុវនារី ឲ្យទាមទាររៀបគ្រួសារឲ្យស្នើមកលេងផ្ទះដើម្បីកុំឲ្យផែនការជីកប្រឡាយរបស់អង្គការបានសម្រេច ។

ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្ញុំទៅជួប ឌុល នៅមន្ទីរសន្តាត់ស្រែវាលការជួបខ្ញុំពិភាក្សាពីផែនការអង្គការចាប់កម្លាំងក្បត់ជាបន្តបន្ទាប់ក្នុងតំបន់៤២ មិនដឹងគិតយ៉ាងណាឲ្យផុតពីកណ្តាប់ដៃបដិវត្តន៍ទេ ។ តាមការពិភាក្សាមក បានសម្រេចថានឹងពង្រីកកម្លាំងដែលនៅសល់ឲ្យធ្វើសកម្មភាពប្រឆាំងបដិវត្តន៍តទៅទៀត តែការចេញចូលទាក់ទងគ្នាមិនឲ្យញឹកញាប់ពេក ប្រយ័ត្នខូចបែកការណ៍ ។

ខ្ញុំត្រឡប់មកវិញក៏ខិតខំយកចិត្តទុកដាក់ពង្រឹងកម្លាំងឲ្យធ្វើសកម្មភាពតទៅទៀត ។ រហូតដល់ថ្ងៃទី១ ខែ តុលា ឆ្នាំ១៩៧៧ ក៏ត្រូវអង្គការចាប់ខ្លួនតែម្តង ។

នៅបួនទំព័រចុងក្រោយនៃចម្លើយសារភាពគឺជាសេចក្តីសង្ខេបចម្លើយរបស់ នួន រឿន ហៅ ទៀង ដែលបានសង្ខេបឡើងវិញ ដោយឈ្មោះ ប៉ុន នៅថ្ងៃទី១៥ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៨ ។ ប៉ុន បានធ្វើសេចក្តីសង្កេត និងដាក់ជូនទៅអង្គការលើថា ការរៀបរាប់ពីសកម្មភាពក្បត់ដែល រឿន ឆ្លើយគឺខ្វីតែមានលក្ខណៈជាខ្សែសង្វាក់ច្បាស់គួរសមដែរតែពុំទាន់លម្អិតនៅឡើយ ។ ហេតុដូចនេះ ប៉ុន ស្នើទៅអង្គការលើពិនិត្យតាមការជាក់ស្តែង ដោយអនុគ្រោះ ។

ឆាង សារៈមុនិន្ទ

បញ្ជីឈ្មោះនិងរូបថតអ្នកទោសមន្ទីរស-២១ដែល ទទួលបាននៅថ្ងៃទី៩ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១២

អ្នកកត់ត្រា ៖ ឆាំង យុ, ញាណ សុជាតិ និង ស៊ីរ៉ សាវីណា

(តពីលេខមុន)

លរ	ឈ្មោះ	ភេទ	លេខរូបថត	រឿងរ៉ាវទាក់ទងនឹងប្រវត្តិរូបសង្ខេប
៤១៩	ភិន អុល	ប្រុស	?	មេក្រុម
៤២០	ម៉ក់ មាន	ប្រុស	?	កម្មកររោងភ្លើង
៤២១	ទឹម សៃ	ប្រុស	?	ទាហានអាត់សាដង់
៤២២	យិន ស៊ុយ	ប្រុស	?	កងពល ១៦០
៤២៣	ប៉ែន អិនអ៊ូ	ប្រុស	២	កង ០៨
៤២៤	សុក សាន	ប្រុស	១	កងដឹកជញ្ជូន
៤២៥	ទិត កាន	ប្រុស	?	ស-២១យ
៤២៦	ដឹម ងីហេង	ប្រុស	៣២	កម្មករចាស់
៤២៧	សៅ ឃឹន	ប្រុស	៤	សារ៉ុធ ពេទ្យកងរយ
៤២៨	ទេព សួបុផា	ស្រី	?	ធនាគារជាតិមកពីបរទេស (តាឡី) អគ្គលេខាធនាគារ ១.៩.៧៦
៤២៩	មែន ឌឹម	ប្រុស	?	១៧០
៤៣០	ហម ហង់	ប្រុស	១	កង៥១២
៤៣១	ស៊ូ សាមឿន	ប្រុស	?	កម្មកររោងភ្លើង
៤៣២	ហ្វូត សម្បត្តិ	ប្រុស	២	ទូត ១០.៩.៧៦
៤៣៣	ស កិ	ប្រុស	?	យុទ្ធជន ១៣ ស-២១យ
៤៣៤	បេង ហុកជី	ប្រុស	១	ទាហានកាំភ្លើងធំស័ក្តិពីរ
៤៣៥	ស៊ាង កាត	ប្រុស	១	ប្រ,ជ

រូបថតទទួលបានមកពី គូ សុខចន្ទី ថ្ងៃទី១៤ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១២

លរ	ឈ្មោះ	ភេទ	លេខរូបថត	រឿងរ៉ាវទាក់ទងនឹងប្រវត្តិរូបសង្ខេប
៤៣៦	សន វ៉ាត	ប្រុស		ថ្ងៃចាប់ខ្លួន ១៨.៦.៧៨
៤៣៧	ព្រំ ស អេល	ប្រុស		ថ្ងៃចាប់ខ្លួន ១៧.៥.៧៨
៤៣៨	ឡូញ វ៉ាន់	ប្រុស		ថ្ងៃចាប់ខ្លួន ១៨.៦.៧៨
៤៣៩	ខៀវ ទ	ស្រី		ថ្ងៃចាប់ខ្លួន ៩.៥.៧៨
៤៤០	ឈន ខន	ប្រុស		ថ្ងៃចាប់ខ្លួន ១៨.៦.៧៨
៤៤១	ឌឿក សាបាន	ស្រី		ថ្ងៃចាប់ខ្លួន ១៧.៥.៧៨

៤៤២	ឈង វ	ប្រុស		ថ្ងៃចាប់ខ្លួន ១៩.៥.៧៨
៤៤៣	ឃឹម ? សអុន	ប្រុស		ថ្ងៃចាប់ខ្លួន ១៩.៥.៧៨
៤៤៤	#៥៨៤	ប្រុស		ថ្ងៃចាប់ខ្លួន ១៧.៥.៧៨
៤៤៥	យ៉ាន #៥៦០	ស្រី		ថ្ងៃចាប់ខ្លួន ១៧.៥.៧៨
៤៤៦	ឌឿន #៦៦២	ស្រី		ថ្ងៃចាប់ខ្លួន ១៩.៥.៧៨
៤៤៧	#៦៥០	ប្រុស		ថ្ងៃចាប់ខ្លួន ១៩.៥.៧៨
៤៤៨	វឿន #៥៧១	ប្រុស		ថ្ងៃចាប់ខ្លួន ១៧.៥.៧៨
៤៤៩	#៦៥៦	ប្រុស		ថ្ងៃចាប់ខ្លួន ១៩.៥.៧៨

រូបថតទទួលបានមកពី នួន ម៉ាលី

៤៥០	ព្រុំ អ៊ាត	ប្រុស	៣៧៨	២១.៦.៧៨
៤៥១	វៀល សំសាមឿន	ប្រុស	៧១០	១៨.៤.៧៨
៤៥២	ឡឹក សឿត	ប្រុស	៦២៩	២៦.៦.៧៨
៤៥៣	ម៉ៅ សារី	ប្រុស	៣៧៣	២១.៦.៧៨
៤៥៤	សួង ស៊ាម	ប្រុស	១១	១.៤.៧៨
៤៥៥	ស៊ូ សារ៉ន់	ប្រុស	៥៩០	២៣.៦.៧៨
៤៥៦	អោក ឌៀន	ប្រុស	៣៦២	២១.៦.៧៨
៤៥៧	នៅ ប៊ុម	ប្រុស	៣៦៣	២១.៦.៧៨
៤៥៨	កេត ឆន (?)	ប្រុស	៧៧៦	? ? ៧៨
៤៥៩	គង់ សារី	ប្រុស	៥៤៤	២៣. ៦.៧៨
៤៦០	ម៉ៅ សុផល	ប្រុស	៥៤៥	២៣.៦.៧៨
៤៦១	មាស ឡាន	ប្រុស	២០៩	១០.៦.៧៨
៤៦២	ចាន់ ស្រ៊ាន	ប្រុស	៧៩	១១.៧.៧៨
៤៦៣	យ៉ា ឡៃ	ប្រុស	៧៨	១១.៧.៧៨
៤៦៤	សាយ ងឿន	ប្រុស	៧៧	១១.៧.៧៨
៤៦៥	សួន ស៊ុនហេង	ប្រុស	៨៣	១១.៧.៧៨
៤៦៦	ឆាន ផា	ប្រុស	៨៤	១១.៧.៧៨
៤៦៧	ហែម មឿន	ប្រុស	៨៥	១១.៧.៧៨
៤៦៨	ភាន យន	ប្រុស	៥០៣	២១.៦.៧៨
៤៦៩	ភ៊ាត រី	ប្រុស	៨៦	១១.៧.៧៨
៤៧០	ប៊ូ រី	ប្រុស	៤៩៤	២១.៦.៧៨
៤៧១	អៀង អោក	ប្រុស	៤៩៣	២១.៦.៧៨
៤៧២	ឈឹន ឆន	ប្រុស	៤៩៥	២១.៨.៧៨

៤៧៣	រត្ន សំហន	ប្រុស	៤៩៦	២១.៦.៧៨
៤៧៤	ថោង ថន	ប្រុស	៤៩៧	២១.៦.៧៨
៤៧៥	បែរ ចាន់	ប្រុស	៤៩៨	២១.៦.៧៨
៤៧៦	អ៊ឹម ទិត	ប្រុស	៤៩៩	២១.៦.៧៨
៤៧៧	ប៊ុន ឃន	ប្រុស	៥០០	២១.៦.៧៨
៤៧៨	ឡឹក ភាង	ប្រុស	៥០២	២១.៦.៧៨
៤៧៩	អំ សំអឿន	ប្រុស	៥០១	២១.៦.៧៨
៤៨០	ស៊ួង ហុក	ប្រុស	៥៩៧	៣០.៣.៧៨
៤៨១	កែន យឿន "កន"	ស្រី	៥៩៨	៣០.៣.៧៨
៤៨២	ឃឹម ខឿន	ប្រុស	៥៨២	៣០.៣.៧៨
៤៨៣	នុត ហើយ	ប្រុស	៥៨១	៣០.៣.៧៨
៤៨៤	អ៊ុង ប៉េងហុង	ប្រុស	៥៨០	៣០.៣.៧៨
៤៨៥	គឿង អឿង	ប្រុស	៥៧៩	៣០.៣.៧៨
៤៨៦	នៅ ណាត	ប្រុស	៥៧៨	៣០.៣.៧៨
៤៨៧	គ្រក់ ឃិន	ប្រុស	៥៧៧	៣០.៣.៧៨
៤៨៨	រស់ ស្រ៊ាន	ស្រី	៥២៦	២១.៦.៧៨
៤៨៩	ភ៊ន់ ណូ	ប្រុស	៥១៥	២១.៦.៧៨
៤៩០	មិញ មៀត	ប្រុស	៥១៤	២១.៦.៧៨
៤៩១	សៀម ឡោម	ប្រុស	៥១៣	២១.៦.៧៨
៤៩២	ហឹង ភាន	ប្រុស	៥១២	២១.៦.៧៨
៤៩៣	នៅ យាត	ប្រុស	៥១១	២១.៦.៧៨
៤៩៤	កែ ថុង	ប្រុស	៥១០	២១.៦.៧៨
៤៩៥	ឡិប សាលុក	ប្រុស	៥០៩	២១.៦.៧៨
៤៩៦	អំ ដុន	ប្រុស	៥០៨	២១.៦.៧៨
៤៩៧	ប្រាក់ វុត	ប្រុស	៥០៧	២១.៦.៧៨
៤៩៨	ដាន អុល	ប្រុស	៥០៦	២១.៦.៧៨
៤៩៩	ដាន សួស	ប្រុស	៥០៥	២១.៦.៧៨
៥០០	ហ៊ាន ហ៊ីង	ប្រុស	៥០៤	២១.៦.៧៨
៥០១	គីម សឿនសុន	ប្រុស	៤៦	១.៤.៧៨
៥០២	ស្រី ឆន	ប្រុស	៧៦២	២០.៤.៧៨
៥០៣	ទុង គាំង	ប្រុស	៥៧៦	២៣.៦.៧៨
៥០៤	យូ រាប	ប្រុស	៧១១	២៩.៦.៧៨

៥០៥	អ៊ុំ អាត	ប្រុស	៧១៣	២៩.៦.៧៨ (ឬ អ៊ុំ សាត)
៥០៦	ជុំ សេង	ប្រុស	៧១២	២៩.៦.៧៨
៥០៧	ឆន ខុម	ប្រុស	៧១៤	២៩.៦.៧៨
៥០៨	សូ ណាន	ប្រុស	៨១៣	២២.៤.៧៨
៥០៩	អ៊ុក ពៅ	ប្រុស	៨០៩	២២.៤.៧៨
៥១០	សេក សាម៉ន	ប្រុស	៨០៨	២២.៤.៧៨
៥១១	អ៊ុក ពៅ	ប្រុស	៨០៩	២២.៤.៧៨
៥១២	កូវ វណ្ណា	ប្រុស	៨១០	២២.៤.៧៨
៥១៣	លីម ហេង	ប្រុស	៥៨៧	៣០.៣.៧៨
៥១៤	អ៊ុក សាអេម	ប្រុស	៨០៤	២២.៤.៧៨
៥១៥	ទេព យាប	ប្រុស	៥៣៩	២៣.៦.៧៨
៥១៦	ឡុង សាខន	ប្រុស	៥៤៣	២៣.៦.៧៨
៥១៧	យស់ ម៉ុន	ប្រុស	៣៩	១.៤.៧៨ (វរៈ)
៥១៨	គុល ទូច	ប្រុស	៤០	១.៤.៧៨
៥១៩	យ៉ង ញោបរឹម	ប្រុស	១៤៣	១៤.៣.៧៨
៥២០	ចេក ជួនដាំ	ប្រុស	១៤២	១៤.៣.៧៨
៥២១	លឿង យ៉ាំងជី	ប្រុស	២៣	៤.៣.៧៨
៥២២	ព្រីងអ៊ាន-សារ៉ុម	ប្រុស	១២០	៧.៦.៧៨
៥២៣	សជុន ឈាងស៊ី	ប្រុស	៦៧	៨.៣.៧៨ ឬ (១៨.៣.៧៨)
៥២៤	ចាន់ អាត	ប្រុស	៧០	៨.៣.៧៨
៥២៥	ហេង សោយ-មក់	ប្រុស	៦៩	៨.៣.៧៨
៥២៦	អ៊ុម សំអូន	ប្រុស	៦៦	៨.៣.៧៨ (ដប់ខ្យល់នៅលើថ្ងាស់)
៥២៧	ឈឹម ឆន	ប្រុស	៤១៩	២៣.៣.៧៨
៥២៨	គង់ ប៊ុនលិន-អុន	ប្រុស	៤២២	២៣.៣.៧៨
៥២៩	សូ ចន	ប្រុស	៤២១	២៣.៣.៧៨
៥៣០	មាន មឹល-ខឿ	ប្រុស	២៦៥	១២.៦.៧៨
៥៣១	ងិន វុធធី	ប្រុស	៦២៥	២៦.៦.៧៨
៥៣២	ខៀវ សុក	ប្រុស	៣៥៩	២១.៦.៧៨
៥៣៣	ឡើយ ម៉ត់ធឿន	ប្រុស	១៣៥	១៤.៣.៧៨
៥៣៤	ពេជ ជ	ប្រុស	៧០៩	១៩.៤.៧៨
៥៣៥	ហឹង គេន	ប្រុស	២៥៩	១២.៦.៧៨
៥៣៦	លឹម ហេង	ប្រុស	៥៨៧	៣០.៣.៧៨ **(នៅមានត)**

ប្រវត្តិសង្ខេប អៀង សារី

អៀង សារី មានឈ្មោះដើម គីម ត្រាង (គីម ស្រ៊ី) និងមានឈ្មោះបដិវត្តន៍ វ៉ាន់ ។ កាលពីទសវត្សរ៍៦០ អៀង សារី ត្រូវបានកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមហៅថា "បងពេញ" ។ ឈ្មោះ "ពេញ" នេះត្រូវបានប្រើនៅមន្ទីរ១០០ឬមន្ទីរ "ដើមផ្កៀក" ដែលផ្លាស់មកពីមន្ទីរដើមចំបក់ក្នុងខេត្តមណ្ឌលគិរី ។ ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ១៩៦៦ ពេលធ្វើដំណើរពីមន្ទីរ១០០មកកាន់ខេត្តរតនគិរី អៀង សារី ដែលហៅក្រៅថា "បងពេញ" ត្រូវបានប្តូរឈ្មោះថា "បងវ៉ាន់" វិញ ។

អៀង សារី កើតនៅថ្ងៃទី២៨ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩២៥ នៅភូមិលឿងវ៉ា ឃុំលឿងវ៉ា ខេត្តត្រាវិញ វៀតណាមខាងត្បូង ។ ឯកសារខ្លះបញ្ជាក់ថា អៀង សារី កើតនៅភូមិក្បាឡាក់ ឃុំសាងហ្វា ស្រុកចូវថាន់ ខេត្តត្រាវិញ ប្រទេសវៀតណាម ។ លិខិតឆ្លងដែនសញ្ជាតិខ្មែររបស់ អៀង សារី បញ្ជាក់ថា គាត់កើតនៅខេត្តព្រៃវែងក្នុងប្រទេសកម្ពុជា តែ អៀង សារី ក៏មានលិខិតឆ្លងដែនសញ្ជាតិចិនដែរ ដែលនៅក្នុងលិខិតឆ្លងដែននោះ អៀង សារី មានឈ្មោះថា ស៊ូ ហាវ កើតនៅទីក្រុងប៉េកាំងនៅថ្ងៃទី១ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៣០ ។

ឪពុកបង្កើតរបស់ អៀង សារី ឈ្មោះ គីម រៀម ជនជាតិខ្មែររស់នៅទឹកដីកម្ពុជាក្រោម ។ គីម រៀម មានជំងឺហើយត្រូវពិការភ្នែកមួយចំហៀងបន្ទាប់ពី អៀង សារី ចាប់កំណើតឡើង ។ ម្តាយរបស់ អៀង សារី ឈ្មោះ ង៉ៀន ធីឡឹយ ឬ ច្រិន ធីឡឹយ ដែលជាកូនកាត់ចិន ។ អៀង សារី មានបងប្អូនបីនាក់ (ប្រុសពីរ ស្រីមួយ) ក្នុងនោះ អៀង សារី ជាកូនពៅ ។ បងប្រុសទីមួយឈ្មោះ គីម ចូវ ក្នុងរបបខ្មែរក្រហមពីឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ មានឋានៈជាប្រធានផ្សារអូរឫស្សី ។ នៅក្នុងអំឡុងឆ្នាំ១៩៨០ គីម ចូវ និងក្រុមគ្រួសារបានភៀសខ្លួនទៅរស់នៅរដ្ឋផ្លរីដា សហរដ្ឋអាមេរិក ។ បងទីពីរគឺបងស្រីឈ្មោះ គីម ធីកូវ មានប្តីឈ្មោះ ថាច់ សុង (ស្លាប់ទាំងពីរនាក់ ប្តីប្រពន្ធ) ។ គ្រួសារនេះ មានកូនប្រាំពីរនាក់ ។ ក្នុងចំណោមនោះ មានអ្នកខ្លះរស់នៅស្រុកកំណើតក្នុងប្រទេសវៀតណាម ហើយអ្នកខ្លះទៀតរស់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។

អៀង សារី បានមករស់នៅក្នុងទឹកដីកម្ពុជាតាំងពីតូចៗមកម្ល៉េះដោយទទួលការចិញ្ចឹមបីបាច់ពីសំណាក់ឪពុកចិញ្ចឹមឈ្មោះ ហ៊ូ ហុងស៊ីន នៅខេត្តស្វាយរៀង ។ ក្រោយមក អៀង សារី ចូលរៀននៅវិទ្យាល័យព្រះស៊ីសុវត្ថិ នៅទីក្រុងភ្នំពេញ ។ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៥០ អៀងសារី បានទទួលអាហារូបករណ៍ទៅសិក្សានៅទីក្រុងប៉ារីស ប្រទេសបារាំង ហើយក៏បានចូលជាសមាជិកបក្សកុម្មុយនីស្តបារាំង ។ មុនទៅរៀននៅ

លិខិតឆ្លងដែនចេញដោយក្រសួងការបរទេសនៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិនកាលពីថ្ងៃទី២៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ជូន អៀង សារី ដោយប្រើឈ្មោះ ស៊ូ ហាវ កើតនៅទីក្រុងប៉េកាំង ថ្ងៃទី១ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៣០ ។ លិខិតឆ្លងដែននេះចេញជូន អៀង សារី ដើម្បីឲ្យគាត់អាចធ្វើដំណើរក្រៅពីប្រទេសចិន ។

ប្រទេសបារាំង អៀង សារី បានទៅលេងស្រុកកំណើតតែម្តងប៉ុណ្ណោះ ។ នៅឆ្នាំ១៩៥១ អៀង សារី បានចូលជាសមាជិកបក្សកុម្មុយនីស្តបារាំង ។ អៀង សារី បានរៀបការជាមួយ ខៀវ ធីរិទ្ធ នៅប្រទេសបារាំងអំឡុងពេលដែលអ្នកទាំងពីរទៅសិក្សានៅទីនោះ ។ ខៀវ ធីរិទ្ធ ដែលត្រូវជាប្អូនស្រីរបស់ ខៀវ ប៉ុណ្ណារី ប្រពន្ធរបស់ ប៉ុល ពត បានដូរឈ្មោះទៅជា អៀង ធីរិទ្ធ វិញ ក្រោយពីរៀបការជាមួយ អៀង សារី ដោយយកត្រកូលខាងប្តី ។ អៀង សារី និង អៀង ធីរិទ្ធមានកូនបួននាក់ ប្រុសមួយស្រីបី ។ កូនប្រុសរបស់ អៀង សារី ឈ្មោះ អៀង វុធ គឺជាអភិបាលរងខេត្តប៉ៃលិនបច្ចុប្បន្ន ។

ឆ្នាំ១៩៥៧ អៀង សារី បានវិលត្រឡប់មកប្រទេសកម្ពុជាពីប្រទេសបារាំងវិញ ហើយបានធ្វើជាគ្រូបង្រៀននៅវិទ្យាល័យព្រះស៊ីសុវត្ថិ ដោយបង្រៀនមុខវិជ្ជាប្រវត្តិសាស្ត្រ ស្របពេលជាមួយគ្នានោះដែរ អៀង សារី ក៏បានចូលជាសមាជិកបក្សប្រជាជនបដិវត្តន៍កម្ពុជា ។ នៅឆ្នាំ១៩៦០ អៀង សារី បង្រៀននៅសាលាកម្ពុជបុត្រក្រុងភ្នំពេញ ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រ និងភូមិសាស្ត្រដែលមាន ហ៊ូ យន់ ជានាយកសាលា ។ នៅឆ្នាំ១៩៦៣ អៀង សារី បានលះបង់ចោលការងារនៅទីក្រុងភ្នំពេញ ហើយរត់ចូលព្រៃក្នុងខេត្តកំពង់ចាមដើម្បីចូលរួមចលនាកុម្មុយនីស្ត ដែលក្រោយមកត្រូវបានស្គាល់ថា "ខ្មែរក្រហម" ។ ប៉ុល ពត ត្រូវបានជឿថារត់ចូលព្រៃជាមួយនឹង អៀង សារី នៅពេលនោះដែរ ។ នៅឆ្នាំ១៩៦៥ អៀង សារី បានជួបជាមួយនឹង សឿង, ភឿន, ម៉ុល (ប្រពន្ធរបស់ កែវ មាស) នៅក្នុងទឹកដីខេត្តរតនគិរីដើម្បីរៀបចំមន្ទីរជាបផ្នែករបស់បក្ស ។ នៅខេត្តរតនគិរី អៀង សារី បានបង្កើតកងទ័ពនៅភូមិភាគឦសាន ហើយបានក្លាយជាមេបញ្ជាការកងទ័ពមុនឆ្នាំ១៩៧២ ។ នៅឆ្នាំ១៩៧០ អៀង សារី បានចេញទៅទីក្រុងហាណូយដើម្បីទៅទាក់ទងវៀតណាម និងសម្តេច សីហនុ នៅទីក្រុងប៉េកាំង ប្រទេសចិន ។ នៅឆ្នាំ១៩៧០នោះដែរ អៀង សារី បានបង្រៀនពីគោលជំហរនយោបាយរបស់រណសិរ្សដល់កម្មាភិបាលបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជានៅខេត្តរតនគិរី ។ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមមួយរូបបាននិយាយថា "ពេលទៅដល់ខេត្តរតនគិរីក្នុងឆ្នាំ១៩៧០ ខ្ញុំបានជួប អៀង សារី ហៅ វ៉ាន់ ។ គាត់បានមកទទួលក្រុមយើងខ្ញុំ ហើយបង្រៀនយើងខ្ញុំអំពីគោលជំហរនយោបាយរបស់រណសិរ្សប៉ុន្តែគោលបំណងពិតប្រាកដគឺប្រឆាំងវៀតណាម" ។

រវាងឆ្នាំ១៩៧១-៧២ អៀង សារី និង អៀង ធីរិទ្ធ បាន

អៀង សារី (ស្តាំ) កំពុងចាប់ដៃជាមួយ ម៉ៅ សេទុង (ឆ្វេង) ក្រោមក្រសែភ្នែករបស់ ប៉ុល ពត (កណ្តាល) នៅទីក្រុងប៉េកាំង ក្នុងឆ្នាំ១៩៧០ ។ ម៉ៅ សេទុង ទទួលមរណភាពប្រាំមួយឆ្នាំក្រោយមក នៅខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៦ ។

អៀង សារី ក្នុងអំឡុងពេលនាំគណៈប្រតិភូបរទេសទៅធ្វើទស្សនកិច្ចទ័ពជើងទឹកក្នុងខេត្តជាប់មាត់សមុទ្រ ដែលអាចជាខេត្តកំពតឬ ខេត្តព្រះសីហនុ ។ ក្នុងរូបថតនេះ អៀង សារី កំពុងឈរនៅលើទូកមួយដែលបំពាក់ដោយកាំភ្លើងធំដើម្បីការពារផ្ទៃទឹកកម្ពុជា ។

បង្កើតរដ្ឋអំណាចនយោបាយមួយទៅលើខ្មែរនៅវៀតណាម ។ អៀង ធីរិទ្ធ ទទួលបន្ទុកខាងវិទ្យុផ្សាយសំឡេងនៅទីក្រុងហាណូយ ។ ឆ្នាំ១៩៧៣ អៀង សារី ធ្វើការនៅក្នុងមន្ទីរសម្ងាត់របស់បក្សនៅជាយក្រុងហាណូយ ។ នៅខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៤ អៀង សារី និង ខៀវ សំផន បានវិលត្រឡប់ចូលស្រុកវិញបន្ទាប់ពីបានដឹកនាំគណៈប្រតិភូទៅធ្វើទស្សនកិច្ចនៅក្រៅប្រទេស ។ នៅថ្ងៃទី១០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧០ គណៈប្រតិភូរបស់រណសិរ្សបង្រួបបង្រួមជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលរួបរួមជាតិកម្ពុជាបានមកដល់ទីក្រុងហាណូយ ដើម្បីធ្វើទស្សនកិច្ចជាមិត្តភាព ។ នៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍រួមគ្នាមួយរវាងកម្ពុជានិងវៀតណាមដែលចេញផ្សាយនៅក្នុងទីក្រុងហាណូយ គណបក្សទាំងពីរបញ្ជាក់សាជាថ្មីអំពី «ការតាំងចិត្តក្នុងការអនុវត្តគោលការណ៍ទាំងប្រាំចំណុចដើម្បីសន្តិភាពរួមពោលគឺ ៈ គោរពអធិបតេយ្យភាពនិងបូរណភាពដែនដីរបស់គ្នាទៅវិញទៅមក ការមិនឈ្លានពានគ្នា ការគោរពរបបនយោបាយគ្នាទៅវិញទៅមក និងមិនជ្រៀតជ្រែកចូលកិច្ចការផ្ទៃក្នុងគ្នាផង សមភាព និងផលប្រយោជន៍គ្នាទៅវិញទៅមក និងសន្តិសហវិជ្ជមាន» ។

ក្នុងអំឡុងសង្គ្រាមស៊ីវិលពីឆ្នាំ១៩៧០ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៥ អៀង សារី បានចូលរួមជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលបង្រួបបង្រួមជាតិកម្ពុជា និងជាបេសកជនពិសេសរបស់រណសិរ្សរួបរួមជាតិខ្មែរ ។

ក្រោយពេលខ្មែរក្រហមទទួលជ័យជម្នះក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥ អៀង សារី បានហៅកម្មាភិបាលក្មេងៗឲ្យត្រឡប់មកពីប្រទេសវៀតណាមចំនួន៥០០នាក់ ។ អ្នកទាំង៥០០នោះ ត្រូវបានសម្លាប់ចោល ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥នោះដែរ អៀង សារី បានសុំគណៈទាក់ទងវៀតណាមចុះទៅសួរសុខទុក្ខម្តាយរបស់ខ្លួននៅស្រុកកំណើត ។ នៅថ្ងៃទី៩ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៥ ក្នុងអង្គ «ប្រជុំអចិន្ត្រៃយ៍» ដែលមានរបៀបវារៈបីគឺ «ការបែកការងារ និងកិច្ចដំណើរការ ការរៀបចំនៅរួម និងការចាត់ចែងការងារដាក់ស្តែងមួយចំនួន» អៀង សារី ត្រូវបានតែងតាំងជាអ្នកទទួល «ការងារបរទេសទាំងបក្សទាំងរដ្ឋ» ។ ថ្ងៃទី២ ខែវិច្ឆិកា (ប្តុង្គ) ឆ្នាំ១៩៧៥ នៅវេលាម៉ោង៧យប់ អៀង សារី បានចូលរួមក្នុងអង្គ «ប្រជុំអចិន្ត្រៃយ៍» ដែលខ្លឹមសារនៃអង្គប្រជុំមាន «សេចក្តីរាយការណ៍ពីទស្សនកិច្ចនៅថៃ សភាពការណ៍នៅព្រំប្រទល់ និងសមុទ្រ បញ្ហាអំបិលនិងបញ្ហាផ្សេងៗ» ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៦ រដ្ឋាភិបាលវៀតណាមធ្លាប់ បានយកទឹកដោះគោ តែ ស្ករ មកឲ្យម្តាយ អៀង សារី ឈ្មោះ ង៉ៀន ធីឡឹយ ប្រហែល៦-៧ដង ក៏ប៉ុន្តែចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៧មក រដ្ឋាភិបាលវៀតណាមពុំដែលមកសួរសុខទុក្ខនិងឧបត្ថម្ភទៀត

ឡើយ ។ នៅយប់ថ្ងៃទី២២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៦ អៀង សារី បានចូលរួម «អង្គប្រជុំគណៈអចិន្ត្រៃយ៍» ស្តីអំពី «បញ្ហាការពារប្រទេស» ដោយមាននិយាយអំពីជំនួយរបស់ចិនទាក់ទងខាងអាកាស និងខាងជើងទឹក និងអំពីមតិណែនាំមួយចំនួនរបស់អង្គការ ។ យប់ថ្ងៃដដែលនេះដែរ អៀង សារី បានចូលរួមក្នុង «អង្គប្រជុំគណៈអចិន្ត្រៃយ៍» ស្តីអំពី «បញ្ហាសេដ្ឋកិច្ចដោយភ្ជាប់នឹងមតិណែនាំរបស់អង្គការផង ។ នៅថ្ងៃទី ២៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៦ អៀង សារី បានចូលរួមក្នុង «អង្គប្រជុំគណៈអចិន្ត្រៃយ៍» ស្តីអំពី «បញ្ហាជំនួយស៊ុយអែត និងយូហ្គោស្លាវី» ក្នុងពេលនោះ អៀង សារី បានធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍ជូនអង្គប្រជុំ ។

នៅថ្ងៃទី៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ អៀង សារី បានចូលរួមក្នុង «អង្គប្រជុំការងារឃោសនាការ» ដែលមានរបៀបវារៈដូចជា «ការផ្សព្វផ្សាយអំពីការបោះឆ្នោតនៅថ្ងៃទី២០ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ និងភារកិច្ចតាមដានដំណើរ» ។ នៅថ្ងៃទី១១ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ អៀង សារី បានចូលរួមក្នុង «អង្គប្រជុំគណៈអចិន្ត្រៃយ៍» ដែលក្នុងអង្គប្រជុំនោះមានលើករបៀបវារៈអំពី «បញ្ហាព្រំប្រទល់ខាងកើត» និងមតិណែនាំរបស់អង្គការ ។ នៅថ្ងៃទី១៣ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ អៀង សារី បានចូលរួមក្នុង «អង្គប្រជុំគណៈអចិន្ត្រៃយ៍» ស្តីអំពី «ពាណិជ្ជកម្ម» ។ បន្ទាប់ពីសេចក្តីរាយការណ៍ត្រួសៗរបស់ អៀង សារី និង កុយ ធួន ស្តីពីការទាក់ទងជាមួយចិនរួចមកអចិន្ត្រៃយ៍បានសម្រេចចាត់តាំងគណៈកម្មាធិការមួយសម្រាប់ពិនិត្យរៀបចំទំនិញដែលត្រូវទិញដែលមាន អៀង សារី ជា «សមាជិកពិគ្រោះពិភាក្សា» ក្នុងគណៈកម្មាធិការនោះ ។ នៅក្នុង «សេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈមជ្ឈិម» ថ្ងៃទី៣០ ខែមីនា ឆ្នាំ ១៩៧៦ អៀង សារីត្រូវបានតែងតាំងជាឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកកិច្ចការបរទេស ។ នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧៦ អៀង សារី បានចូលជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ ។ នៅថ្ងៃទី៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៦ អៀង សារី បានចូលរួមក្នុង «អង្គប្រជុំគណៈអចិន្ត្រៃយ៍» អំពី «ការងារបរទេស» ដែលមាន អៀង សារី ខ្លួនឯងផ្ទាល់ជាអ្នករាយការណ៍ ។ នៅថ្ងៃទី៧ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៦ អៀង សារី បានចូលរួមក្នុង«អង្គប្រជុំគណៈអចិន្ត្រៃយ៍» អំពី «បញ្ហាពាណិជ្ជកម្ម» ពេលនោះអង្គប្រជុំបានរៀបចំ «គណៈកម្មាធិការពាណិជ្ជកម្មដំណើរទៅហុងកុង គណៈកម្មាធិការកំពង់ផែ និងការទាក់ទងពាណិជ្ជកម្មនិងធនាគារជាមួយចិន» ។ នៅរសៀល និងយប់ថ្ងៃទី១៨ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៦ អៀង សារី បានចូលរួមក្នុង «អង្គប្រជុំគណៈអចិន្ត្រៃយ៍» ដើម្បី «ពិនិត្យអំពីប្រតិកម្មរបស់វៀតណាមក្នុង

អៀង សារី ដឹកនាំប្រធានទីប្រឹក្សាចិនប្រចាំរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (ពាក់អាវស ដើរក្រោយ អៀង សារី) និងជំនាញការចិនជាច្រើនរូបទៀត ទៅត្រួតពិនិត្យមើលការដ្ឋានជួសជុលផ្លូវរថភ្លើងនៅខេត្តតាកែវក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ ។ អមដំណើរជាមួយគ្នានោះ រួមមាន ៖ វន វ៉េត (ឆ្វេង) ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកកិច្ចការសេដ្ឋកិច្ច និងតាម៉ុក ឯកសណ្ឋានខ្មៅ (ទីពីរាប់ពីស្តាំ) លេខាភូមិភាគនិរតី ។

អង្គប្រជុំលើកទី៥កាលពីពេលព្រឹក» ។ នៅថ្ងៃទី១៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៦ អៀង សារី បានជួបសន្ទនាជាមួយសមមិត្ត ផាន ហៀន អនុរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសរបស់វៀតណាម ដោយក្នុងភាគីកម្ពុជាអ្នកដែលចូលប្រជុំរួមមាន សមមិត្ត មុត, សមមិត្ត តូច និង សួង ស៊ីគឿន ។ នៅក្នុងជំនួបនោះ ផាន ហៀន បានរាយការណ៍ជូន អៀង សារី អំពីសភាពការណ៍នៅវៀតណាមអំពីការបោះឆ្នោតទូទៅ សន្និសីទប្រទេសមិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធ និងបញ្ហាអាស៊ាន ។ នៅថ្ងៃទី១៧ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៦ អៀង សារី បានចូលរួមក្នុង «អង្គប្រជុំគណៈអចិន្ត្រៃយ៍» អំពីបញ្ហា «ការងារការបរទេស» ក្នុងពេលនោះ អៀង សារី ខ្លួនឯងបានធ្វើ «សេចក្តីរាយការណ៍អំពីសកម្មភាពរបស់ក្រសួងការបរទេស» ។ មុនខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៦ អៀង សារី បានរៀបចំប្រជុំជាមួយ ខៀវ សំផន និង ហ៊ូ នឹម អំពីការទៅចូលរួមសន្និសីទប្រទេសមិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធនៅទីក្រុងកូឡុំបូ ប្រទេសស្រីលង្កា ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ ហ៊ូ នឹម ត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងបញ្ជូនទៅមន្ទីរស-២១ ឬ ទួលស្លែង ហើយនៅថ្ងៃទី១០ ខែមេសា ចម្លើយសារភាពរបស់ ហ៊ូ នឹម ត្រូវបានផ្ញើជូនទៅ អៀង សារី ដើម្បីអាន ។

នៅថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៧ លោក រ៉ូសេរីយ៉ូ ឡូបាតូ អគ្គមេបញ្ជាការនៃកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធបដិវត្តន៍ទីម័រខាងកើត បានសរសេរសំបុត្រមួយច្បាប់សុំការអនុញ្ញាតពី អៀង សារី ចេញពីកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដើម្បីធ្វើដំណើរទៅសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិន ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ អៀង សារី បានចេញបញ្ជាឲ្យធ្វើការវាយប្រហារប្រឆាំងវៀតណាម ។ ថ្ងៃទី១២ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៨ មានលិខិតរាយការណ៍ទៅ អៀង សារី អំពីដំណើរទស្សនកិច្ចរបស់គណៈប្រតិភូនៃប្រទេសយូហ្គោស្លាវី ។ ក្នុងពេលទៅចូលរួមសម័យប្រជុំរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិក្នុងខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៨ អៀង សារី បានរៀបចំឲ្យមានសន្និសីទកាសែតមួយ ។ ក្នុងសន្និសីទនោះ អៀង សារី បានប្រកាសថានឹងអញ្ជើញលោកអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ យើត វ៉ុលហែម ឲ្យមកធ្វើទស្សនកិច្ចនៅប្រទេសកម្ពុជា ដោយភ្ជាប់ទៅនឹងការស៊ើបអង្កេតរឿងរំលោភសិទ្ធិមនុស្សក្នុងប្រទេស ។

អៀង សារី កំពុងជួបជាមួយគណៈប្រតិភូមកពីប្រទេសគុយបាក្នុងអំឡុងទស្សនកិច្ចមកកាន់ប្រទេសកម្ពុជាក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ ។ អ្នកបកប្រែភាសាបារាំងគឺ សួង ស៊ីគឿន ខាងស្តាំដៃ អៀង សារី ។

ក្នុងខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៨ អៀង សារី, ប៉ុល ពត, ខៀវ សំផន, វន វើត និង ចេង អន បានចូលរួមការសិក្សាមួយនៅសាលាចតុមុខ ដែលនិយាយអំពីការវិលត្រឡប់ចូលស្រុកវិញរបស់អ្នកនៅខាងក្រៅប្រទេសដើម្បីឲ្យជួយរៀបចំកម្មវិធីសិក្សា និងជួយធ្វើការនៅតាមបណ្តាក្រសួងនានា ។ ក្នុងអំឡុងខែសីហា

អៀង សារី (ទីបួនរាប់ពីស្តាំ) អមដំណើរគណៈប្រតិភូចិនដឹកនាំដោយលោក វ៉ាំ ដុងស៊ីង (ទីបីរាប់ពីស្តាំ) ក្នុងអំឡុងដំណើរទស្សនកិច្ចរបស់គណៈប្រតិភូមកកាន់ប្រទេសកម្ពុជាក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៨ ។ អៀង សារី បាននាំគណៈប្រតិភូនេះទស្សនាជុំវិញទីក្រុងភ្នំពេញ ។

អៀង សារី (ស្តាំ) ជល់កែវជាមួយ ស៊ុន ហ្វូ អគ្គរដ្ឋទូតចិនប្រចាំរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ នៅទីក្រុងភ្នំពេញ ។

ឆ្នាំ១៩៧៨ សមាជិករបស់សមាគមមិត្តភាពកម្ពុជា-ស៊ុយអែត ដឹកនាំដោយ ហ្គុនណា បើយស្ត្រម បានមកធ្វើទស្សនកិច្ចរយៈពេល ១៨ថ្ងៃនៅប្រទេសកម្ពុជា ដោយក្នុងអំឡុងពេលនោះ គណៈប្រតិភូបានចូលរួមអាហារជាមួយ ប៉ុល ពត និង អៀង សារី ។ នៅថ្ងៃទី២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨ អៀង សារី ជាឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រីបានជួបសន្ទនា និងទទួលរៀបចំពិធីជប់លៀងជូនភ្ញៀវគណៈប្រតិភូក្រសួងពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេសនៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិនដែលដឹកនាំដោយ សមមិត្ត ចេន ជាអនុរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេសចិន ព្រមទាំងបានវាយតម្លៃយ៉ាងខ្ពស់ដល់ការរីកលូតលាស់នៃពាណិជ្ជកម្មរវាងប្រទេសចិន និងកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។

នៅថ្ងៃទី១៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨ អៀង សារី បានផ្ញើលិខិតមួយទៅឲ្យ សុន សេន ហៅ សមមិត្ត ខៀវ ដែលនិយាយអំពីសមមិត្តចិនស្នើសុំទៅមើលភូមិភាគបូព៌ាដែលកាលនោះសុនសេន មានភារកិច្ចមើលការខុសត្រូវភូមិភាគបូព៌ា ។ នៅថ្ងៃទី១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨ អៀង សារី បានជួបជាមួយអ្នកសារព័ត៌មាន អេលីហ្សាប៊ែត បេកឃើ, រីឆាត ដាត់មេន និង ម៉ាល់ខូម ខូលវែល ក្នុងពិធីបាយល្ងាចនៅវិមានចំការមនដែលមាន ជួន ប្រាសិទ្ធ ជាអ្នកបកប្រែ ។ ក្នុងអំឡុងពេលនោះ អៀង សារី មិនបានឆ្លើយសំណួររបស់ រីឆាត ដាត់មេន ទេ ហើយសុំរង់ចាំឲ្យ ប៉ុល ពត ជាអ្នកឆ្លើយចំពោះថាតើគួរអនុញ្ញាតឲ្យសម្ភាសន៍ឬក៏អត់ ។ ជាជំនួសវិញ អៀង សារី បែរជានិយាយពីរឿងជោគជ័យក្នុងការវាយប្រហារជាមួយវៀតណាមដែលចង់ឲ្យកម្ពុជាទៅជាផ្នែកមួយនៃសហព័ន្ធឥណ្ឌូចិន ។ អ្នកទាំងបីត្រូវបានឲ្យស្នាក់នៅបច្ចុប្បន្នសណ្ឋាគារឡឺរ៉ូយ៉ាល់ ។ ម៉ាល់ខូម ខូលវែល ត្រូវបានសម្លាប់ ដោយខ្មាន់កាំភ្លើងម្នាក់នៅកន្លែងដែលគាត់ស្នាក់នៅ ។ នៅថ្ងៃទី២៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨ អេលីហ្សាប៊ែត បេកឃើ និង រីឆាត ដាត់មេន បាន

អៀង សារី (ទីបួនរាប់ពីឆ្វេង) ក្នុងអំឡុងពិធីមង្គលការរបស់ សួង ស៊ីគឿន នៅស្រុកម៉ាឡៃ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ក្នុងខែមីនា ឆ្នាំ១៩៨៨ ។ ម៉ាឡៃគឺជាអតីតទីតាំងគ្រប់គ្រងរបស់ចលនាខ្មែរក្រហមមុនឆ្នាំ១៩៩៦ ក្រោមការត្រួតត្រាផ្ទាល់របស់ អៀង សារី ។ សួង ស៊ីគឿន គឺជាបញ្ញវន្តមួយរូបដែលធ្លាប់សិក្សានៅប្រទេសបារាំងហើយក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យធ្វើការនៅក្រសួងការបរទេស ។ សួង ស៊ីគឿន ត្រូវបានសាលាក្ដីខ្មែរក្រហមកោះអញ្ជើញឲ្យមកធ្វើសក្ខីកម្មកាលពីខែសីហា ឆ្នាំ២០១២ ។ ពីឆ្វេងទៅស្ដាំ ៖ ម៉ាលី (ប្រពន្ធ ជួន ជឿន) , វេជ្ជបណ្ឌិត ជួន ជឿន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសុខាភិបាលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ, សូ ផន (អតីតជំនួយការរបស់ អៀង សារី និងជាអនុប្រធានផ្នែកព័ត៌មាន និងឃោសនាការក្រសួងការបរទេសនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ) , សួង ស៊ីគឿន, តាំង ហ៊ុយអេង (ប្រពន្ធ សួង ស៊ីគឿន) , សរ គឹមល្មុត កម្មាភិបាលជាន់ខ្ពស់ផ្នែកធនាគារពាណិជ្ជកម្ម, អៀង ធីរិទ្ធ, ប្រពន្ធរបស់ ស៊ឹម សុន, ប្រពន្ធរបស់ ភី ភួន, វ៉ាន់ រិទ្ធិ, ប្រពន្ធរបស់ ភី ភួន, វ៉ាន់ រិទ្ធិ ប្រធានគណៈកម្មាធិការពាណិជ្ជកម្មក្រោយ កុយ ធួន បញ្ជូនទៅមន្ទីរស-២១ , ស៊ឹម សុន អតីតអគ្គរដ្ឋទូតកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យប្រចាំនៅប្រទេសកូរ៉េខាងជើង (១៩៧៦? - ១៩៧៩) ។

អៀង សារី ក្នុងពិធីមួយក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៦ នៅប៉ៃលិន ដែលរៀបចំឡើងដើម្បីអបអរសាទរ អៀង សារី ដែលបានផ្តាច់ខ្លួនពីចលនាខ្មែរក្រហមមករួបរួមជាមួយរដ្ឋាភិបាល ។ រូបនៅខាងស្តាំគឺ អៀង ធីរិទ្ធ ។ ថតដោយៈ ឆាំង យុ

ចាកចេញពីប្រទេសកម្ពុជាជាមួយនឹងសាកសពរបស់ ម៉ាល់ខ្ញុំ ខ្ញូលវែល ។ នៅថ្ងៃទី២២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨ អៀង សារី អង្គុយនៅខាងក្រោយ ប៉ុល ពត នៅឯអតីតវិមានរដ្ឋាភិបាលពណ៌ប្រផេះនៅជួរមាត់ទន្លេដែលសង់តាំងពីអាណានិគមបារាំង ប៉ុល ពត បានថ្លែងសុន្ទរកថាអំពីគោលបំណងរបស់វៀតណាមដែលចង់ឲ្យមានសហព័ន្ធឥណ្ឌូចិនដោយចោទវៀតណាមថាបានចងសម្ព័ន្ធមិត្តជាមួយប្រទេសក្នុងកតិកាសញ្ញាសង្រ្គាម និងប្រទេសសូវៀតដើម្បីរៀបចំចូលឈ្លានពានប្រទេសកម្ពុជា ។

ប្រមាណពីសប្តាហ៍ក្រោយមក វៀតណាមបានលើកទ័ពចូលប្រទេសកម្ពុជា ហើយ អៀង សារី ជាមួយនឹងមេដឹកនាំរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យផ្សេងទៀតបានភៀសខ្លួនទៅព្រំដែនថៃ ។ អៀង សារី និង ប៉ុល ពត ត្រូវតុលាការបដិវត្តន៍ប្រជាជនកម្ពុជានៅទីក្រុងភ្នំពេញកាត់ទោសកំបាំងមុខពីបទប្រល័យពូជសាសន៍ ហើយសម្រេចផ្តន្ទាទោសប្រហារជីវិត ។ ទោះបីជារបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យត្រូវដួលរលំក៏ដោយ ក៏ អៀង សារី នៅតែបន្តតួនាទីរបស់ខ្លួនក្នុងរដ្ឋាភិបាលនិរទេសមួយដែលបង្កើតឡើងនៅក្នុងទឹកដីថៃ ប៉ុន្តែ អៀង សារី បានផ្ទេរមុខតំណែងជាឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេសទៅឲ្យ ខៀវ សំផន វិញ បន្ទាប់ពីបង្កើតរដ្ឋាភិបាលចម្រុះកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យក្នុងឆ្នាំ១៩៨២ ។

នៅខែសីហា ឆ្នាំ១៩៩៦ អៀង សារី គឺជាមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហមដំបូងគេ ដែលបានចាកចេញពីចលនាខ្មែរក្រហមជាមួយនឹងអ្នកក្រោមបង្គាប់ និងកងកម្លាំងយោធាខ្មែរក្រហមរាប់ពាន់នាក់ មកចុះចូលជាមួយរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ។ ការចុះចូលជាមួយរដ្ឋាភិបាលរដ្ឋកម្ពុជានេះគឺជាថ្នូរនឹងព្រះរាជក្រឹត្យលើកលែងទោសពីសំណាក់ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ពីការកាត់ទោសប្រហារជីវិតនិងការកាត់ទោសក្រោមច្បាប់ដាក់ខ្មែរក្រហមនៅក្រៅច្បាប់ក្នុងឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលបានចែងថា រចនាសម្ព័ន្ធអង្គការរបស់ខ្មែរក្រហមគឺមានលក្ខណៈមិនស្របច្បាប់ ។ បន្ទាប់មក អៀង សារី បានរស់នៅជាមួយប្រពន្ធរបស់ខ្លួនឈ្មោះ អៀង ធីរិទ្ធ ដោយមានសេរីភាពយ៉ាងពេញលេញនៅទីក្រុងភ្នំពេញ និងម្តងម្កាលនៅប៉ៃលិន ។

នៅឆ្នាំ១៩៩៧ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានស្នើទៅអង្គការសហប្រជាជាតិដើម្បីនាំយកអ្នកដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងការសម្លាប់ប្រជាជនកម្ពុជាក្នុងរបបខ្មែរក្រហមយកទៅតុលាការ ។ នៅឆ្នាំ ២០០១ រដ្ឋសភាជាតិនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានអនុម័តច្បាប់ឲ្យមានការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម ។ ក្នុងឆ្នាំ២០០៣

ទើបកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាជាមួយនឹងអង្គការសហប្រជាជាតិក្នុងការបង្កើតតុលាការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមត្រូវបានធ្វើឡើង ។ ឆ្នាំ២០០៦ តុលាការខ្មែរក្រហមដែលមានឈ្មោះជាផ្លូវការថាអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានលេចជារូបរាងឡើង និងបានចាប់ផ្តើមដំណើរការការងាររបស់ខ្លួន ។

នៅថ្ងៃទី១២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៧ អៀង សារី និង អៀង ធីរិទ្ធ ត្រូវបានចាប់ខ្លួននៅភូមិគ្រឹះរបស់ខ្លួនទាទីក្រុងភ្នំពេញ ។ អៀង សារី គឺជាមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហមនិងអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យពីឆ្នាំ១៩៧៥-៧៩ មួយរូបក្នុងចំណោមមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់សំខាន់ៗក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យរួមមានៈ អៀង ធីរិទ្ធ, ខៀវ សំផន, នួន ជា និង កាំង ហ្គេចអ៊ាវ ហៅ ឌុច ។

អៀង សារី ត្រូវបានអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាចោទប្រកាន់និងបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះពីបទឧក្រិដ្ឋដែលបានប្រព្រឹត្តនៅចន្លោះពេលដែលខ្លួនកាន់អំណាចពីថ្ងៃ១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ថ្ងៃទី៦ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ។ ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះមានៈ

◆ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ៖ មនុស្សឃាត ការសម្លាប់ផ្តាច់ពូជ ការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ការធ្វើទារុណកម្ម និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងទៀត ។

◆ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ៈ ការសម្លាប់ក្រុមជនជាតិវៀតណាម និងចាម ។

◆ ការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ឆ្នាំ១៩៤៩ ៖ មនុស្សឃាតដោយចេតនា ការធ្វើទារុណកម្ម ឬការប្រព្រឹត្តអមនុស្សធម៌ ការបង្កដោយចេតនាពីឈឺយសឹក ឬ ជនស៊ីវិលនូវសិទ្ធិទទួលបានការកាត់ក្តីដោយយុត្តិធម៌ ការបង្ខាំង និងនិរទេសជនស៊ីវិលដោយខុសច្បាប់ ។

◆ អំពើមនុស្សឃាត ៖ ការធ្វើទារុណកម្ម និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញខាងផ្នែកសាសនា ដូចមានចែងក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៥៦ ។

អៀង សារី ត្រូវបានបញ្ជូនទៅមន្ទីរពេទ្យមិត្តភាពកម្ពុជាសូវៀត ទីក្រុងភ្នំពេញ នៅថ្ងៃទី៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣ ហើយទទួលមរណភាពនៅវេលាម៉ោង៨ និង៤៥នាទីព្រឹក ថ្ងៃទី១៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣ ដោយជំងឺបេះដូង ។ សពរបស់ អៀង សារី ត្រូវបានដឹកទៅកាន់ស្រុកម៉ាឡៃ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ នៅថ្ងៃដដែលដើម្បីធ្វើពិធីបុណ្យតាមប្រពៃណីពុទ្ធសាសនា ។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

រូបខាងឆ្វេងៈ ភី ភួន ហៅ រចឹម ទុន ឬ ចៀម ជាសាក្សីនៅតុលាការខ្មែរក្រហម និង រូបខាងស្តាំៈ អៀង ម៉ិញ កូនស្រីច្បងរបស់ អៀង សារី ។

ពិធីបុណ្យសពរបស់ អៀង សារី ប្រារព្ធធ្វើនៅភូមិដូង ឃុំម៉ាឡៃ ស្រ

(រូបខាងឆ្វេង) អាន ឧត្តម និង (រូបខាងស្តាំ) ម៉ៃឃើល ការណាវ៉ាស សហមេធាវីការក្តី អៀង សារី ធ្វើបទសម្ភាសន៍កាសែតបន្ទាប់ពី អៀង សារី ទទួលមរណភាព ។

្រុកម៉ាឡៃ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ កាលពីថ្ងៃទី១៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣

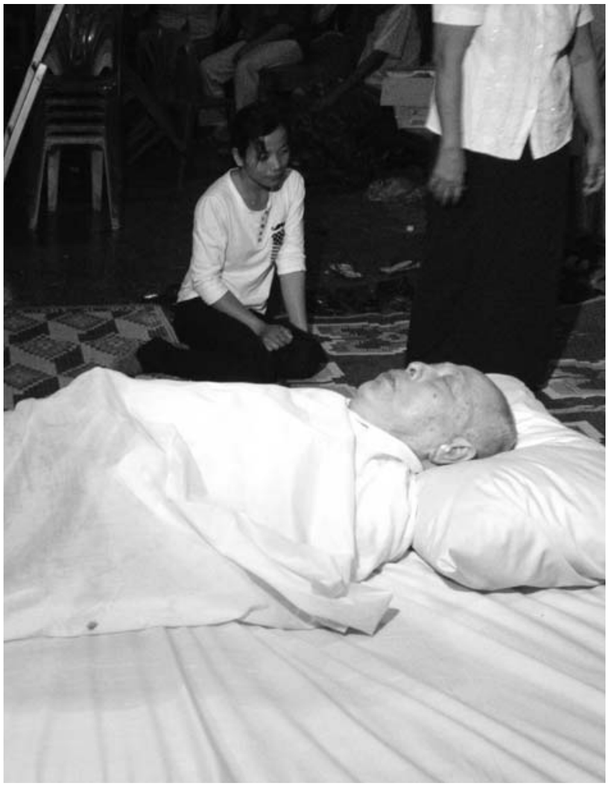

ការគេណ្ឌយុទ្ធជន និងមនោគមវិជ្ជា

(តចប់)

សម័យ លន់ នល់ ជម្លោះប្រដាប់អាវុធ

ការគំរាមកំហែងបន្ទាប់ពីការកាន់អំណាចក្នុងប្រទេសកម្ពុជារយៈពេល១៨ឆ្នាំរបស់សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ ក្នុងអំឡុងពេលដែលព្រះអង្គគាំទ្រគោលនយោបាយដែលព្រះអង្គអះអាងថានឹងលើកស្ទួយអព្យាក្រឹតភាព ព្រះអង្គត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរដោយរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែររបស់ លន់ នល់ (ចន្លោះពីឆ្នាំ១៩៧០-១៩៧៥)។ របបថ្មីបានប្រឈមមុខនឹងការឈ្លានពានរបស់វៀតណាមចូលទឹកដីរបស់ខ្លួន។ ជម្លោះកាន់តែកើតឡើងស្តែងៗមិនត្រឹមតែរវាងវៀតណាម និងក្រុមកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាពេញផ្ទៃប្រទេសនោះទេ ថែមទាំងរវាងអាមេរិក និងវៀតណាមខាងត្បូងទៀត។ ក្រុមនីមួយៗព្យាយាមកេងចំណេញផ្នែកយុទ្ធសាស្ត្រលើគ្នាទៅវិញទៅមក។ សាធារណរដ្ឋខ្មែរបានទទួលការគាំទ្រពីសហរដ្ឋអាមេរិកក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងខ្មែរក្រហមដែលគាំទ្រដោយប្រទេសចិន។ បន្ទាប់ពីទម្លាក់សម្តេចព្រះនរោត្តម សីហនុ ក្នុងខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ ព្រះអង្គបានរួបរួមជាមួយអតីតសត្រូវរបស់ព្រះអង្គដែលជាខ្មែរក្រហមក្នុងការអំពាវនាវឲ្យប្រជាជនកម្ពុជាគ្រប់ស្រទាប់វណ្ណៈងើបឡើងប្រឆាំងនឹងរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរដែលខុសច្បាប់។ ស្ថានភាពនេះញុះញង់ឲ្យមានសង្គ្រាមស៊ីវិលឃោរឃៅដែលធ្វើឲ្យសេដ្ឋកិច្ចទទួលរងអស្ថិរភាព។ ជាងនេះទៅទៀត ការទម្លាក់គ្រាប់បែករបស់អាមេរិកយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរបានបណ្តាលឲ្យមានភាពក្រីក្រ ការជម្លៀស ការសម្លាប់ប្រជាជនរហូតដល់១៥០.០០០នាក់ ដោយជំរុញឲ្យអ្នករស់រានមានជីវិតជាច្រើនចូលរួមជាមួយចលនាខ្មែរក្រហម។ របប លន់ នល់ បានបាត់បង់ម្ចាស់ការគ្រប់គ្រងនៅតាមជនបទជាច្រើន។

គោលនយោបាយនិងពាក្យតិះដៀលរិះគន់ប្រឆាំងនឹងវៀតណាមរបស់ លន់ នល់ បានផ្តល់ជាតម្រុយដល់ការសម្លាប់ជនជាតិភាគតិចវៀតណាមក្រោមរបប ប៉ុល ពត។ បន្ទាប់ពីរដ្ឋប្រហារយោធាក្នុងខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ លន់ នល់ បានជំរុញឲ្យមានការគាំទ្រ "សង្គ្រាមព្រះពុទ្ធសាសនា" ប្រឆាំងនឹងជនជាតិវៀតណាម

កងអាវុធហត្ថរបស់របប លន់ នល់ នៅជិតវត្តព្រះកែវមរកតក្រុងភ្នំពេញអំឡុងពេលហ្វឹកហាត់

ដែលចាត់ទុកថាជាការគំរាមកំហែងដល់ស្ថានភាពរបស់កម្ពុជា ។ ជាញឹកញយ ទាហាន លន់ នល់ បានគំរាមកំហែង និងសម្លាប់ជនជាតិភាគតិចវៀតណាម ហើយមួយចំនួនទៀតត្រូវបានចាប់ដាក់ឃុំ ។ ជនជាតិវៀតណាមជាច្រើនត្រូវបានសម្លាប់ ។ ក្នុងខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧០ប្រហែល៣១០.០០០នាក់ ក្នុងចំណោមជនជាតិភាគតិចវៀតណាម ៤៥០.០០០នាក់ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាត្រូវបានជឿថាបានចាកចេញពីប្រទេសកម្ពុជា ។ ការស្អប់ជនបរទេសត្រូវបានប្រើជាឧបករណ៍បង្រួបបង្រួមកម្លាំង និងធ្វើយុត្តិកម្មអំណាចដែលអាចសម្រេចបានតាមរយៈការធ្វើខេមរយានូកម្មសេដ្ឋកិច្ចមួយចំនួនដូចជា ការនេសាទត្រីក្នុងបឹងទន្លេសាប ដែលជាមធ្យោបាយប្រឆាំងជនជាតិវៀតណាមផ្សេងមួយទៀតដោយសារក្រុមជនជាតិភាគតិចដទៃផ្សេងទៀតមិនបានចូលរួមក្នុងដំណើរការនេះ ។ ឆ្នាំ១៩៧៣ ជនជាតិវៀតណាមជាច្រើនបានចាកចេញពីប្រទេសកម្ពុជា ។ ការទម្លាក់គ្រាប់បែករបស់អាមេរិកបានឈប់ពាក់កណ្តាលឆ្នាំនោះ ។ ខណៈដែលប្រជាជននៅទីក្រុងគាំទ្ររបប លន់ នល់ ក្រោយមក ប្រជាជនទាំងនោះ ខកចិត្តចំពោះរបបនោះដោយសារតែអំពើពុករលួយ និងការវិវដ្តទៅរកភាពផ្តាច់ការខាងយោធា ។

មនោគមវិជ្ជា៖ មនោគមវិជ្ជាកសិកម្មយោធា និងខេមរយានុកម្មថ្មីដែលជាទំនើបកម្មប្រតិកិរិយា

ក្នុងរបប លន់ នល់ សង្គ្រាមស៊ីវិល បាននាំឲ្យមានការកេណ្ឌប្រជាជនទាំងអស់ដែលគាំទ្រដោយរដ្ឋដើម្បីប្រយុទ្ធជាមួយកុម្មុយនីស្តខ្មែរក្រហម ។ នៅពេលដែល លន់ នល់ ថ្លែងក្នុងសភាជាតិក្នុងឆ្នាំ១៩៧២ «យុវជន និងមនុស្សចាស់ ជនស៊ីវិល និងយោធាទាំងអស់គ្នា បានក្រោកឈរការពារប្រទេសរបស់ខ្លួនពីគ្រោះមហន្តរាយ» ។ លន់ នល់ បានអំពាវនាវឲ្យមានចលនាពេញនិយមមួយដែលបង្រួបបង្រួមមនុស្សដើម្បីវាយប្រយុទ្ធឧបសគ្គទាំងអស់ដើម្បីការពារ កសាង និងពង្រីកទឹកដី ។ ពេលសង្គ្រាមចាប់ផ្តើម យុវជនមិនត្រូវបានចាត់ទុកថាជាក្រុមយុទ្ធសាស្ត្រតែឯងនោះទេ ដោយសារតម្រូវការបន្ទាន់នៃសង្គ្រាម មនុស្សទាំងអស់ក្នុងសង្គមត្រូវបានកេណ្ឌធ្វើទ័ព ។

ប៉ុន្តែការកេណ្ឌកងស្ម័យគ្រាណមួយចំនួននៅតែបន្តអនុវត្ត ។ ឧទាហរណ៍ យុវជនសង្គមរាស្ត្រនិយមខ្មែរដែលគាំទ្រសម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ បានប្រែទៅជាយុវជនស្រោចស្រង់គាំទ្ររបស់សាធារណរដ្ឋខ្មែរវិញ ដែលព្រឹត្តិប័ត្រព័ត៌មានរបស់យុវជនស្រោចស្រង់ទាំងនោះត្រូវបោះពុម្ពផ្សាយជារៀងរាល់សប្តាហ៍ ។ ក្នុងចំណោមអង្គការចាត់តាំងទាំងនោះ អង្គការចាត់តាំងយោធាកសិកម្មត្រូវបានលើកស្ទួយដែលយុវជនត្រូវបានស្នើឲ្យគាំទ្រទាហានដោយចូលរួមការងារផលិតកម្ម និងសូម្បីតែប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងសត្រូវក្នុងពេលចាំបាច់ ។ យុវជនស្រោចស្រង់ បានរៀបចំថ្ងៃអបអរសម្រាប់យោធានៅថ្ងៃទី៦ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧១ ដើម្បីបង្ហាញការគាំទ្រជានិមិត្តរូបដល់យោធាទាំងនោះដោយមានការផ្តល់វត្ថុអនុស្សាវរីយ៍ ។ គោលបំណងនេះ ត្រូវអ្នកតំណាងយុវជនស្រោចស្រង់ពោលអះអាងក្នុងសុន្ទរកថាដែលថា៖

> *យើងដែលបានសហការយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយជនសកម្មប្រយុទ្ធរបស់យើងជាច្រើនខែនោះនឹងនៅតែចងចាំសាមគ្គីភាព រវាងទាហាន និងយុវជន ។ ឥឡូវទោះបីជាយើងត្រូវជាប់រៀនសូត្រ ហើយមិនអាចធ្វើជាទាហានក៏ដោយ ក៏ទស្សនៈរបស់យើងនៅជាមួយជនសកម្មប្រយុទ្ធគ្រប់ពេលវេលា ហើយយើងនៅតែត្រៀមខ្លួនជាស្រេចដើម្បីបន្តការតស៊ូប្រឆាំងនឹងសត្រូវរហូតដល់ទទួលបានជ័យជម្នះចុងក្រោយ ។*

លន់ នល់ បានអរគុណយុវជនស្រោចស្រង់ដោយគូសបញ្ជាក់ថា យុវជនទាំងនោះ គឺជាអនាគតរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ហើយគាត់បានកត់សម្គាល់ថា «យុវជន និងយោធានឹងលះបង់ដើម្បីជ័យជម្នះមួយ ដែលនឹងនាំទៅរកសន្តិភាព ការវិវដ្ត និងភាពថ្កើងថ្កានរបស់សាធារណរដ្ឋខ្មែរ ហើយគាត់មិនឲ្យនរណាម្នាក់លូកដៃចូលក្នុងចលនានោះទេ ។ ឧទាហរណ៍ដែលបានលើកឡើងនៅផ្នែកខាងក្រោយបានបង្ហាញថា ក្រុមយុវជនបានធ្វើសង្គមនិយកម្មគ្រួសាររបស់ខ្លួនតាមរយៈការបង្រៀនពីជំនាញកសិកម្ម និងតាមរយៈការគូសបញ្ជាក់ពីរបត់សង្គមនៃការផ្ទេរជំនាញ ។ «ដែនដីអាណានិគមរបស់យុវជន» ត្រូវបានបង្កើតឡើងសម្រាប់យុវជន ដើម្បីចូលរួមការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់តាមរយៈការ

ធ្វើកសិកម្មថែដូន និងការបន្ទាត់ពូជសត្វ ។ ក្រៅពីនេះ ជំរំយុវជនត្រូវបានរៀបចំឡើងដើម្បីបង្រៀនពីកសិកម្ម និងការបន្ទាត់ពូជសត្វ ដល់យុវជន ។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះ ខណៈដែលអំឡុងរបប សីហនុ ភាពគ្មានការងារធ្វើក្នុងចំណោមយុវជននៅទីក្រុងបន្តក្លាយជាបញ្ហា រដ្ឋបានកេណ្ឌយុវជនសម្រាប់ផែនការសេដ្ឋកិច្ច និងការពារជាតិ ។ សាធារណរដ្ឋខ្មែរបានឆ្លើយតបទៅនឹងការប្រឈមក្នុងការស្វែងរកការងារ ដូចដែលរបបសម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ ធ្លាប់ធ្វើដោយឲ្យយុវជនចូលរួមក្នុងការងារជួយសេដ្ឋកិច្ច ។ ឆ្នាំ១៩៧១ ប្រមុខយុវជនបានបង្កើត "កងស្ម័យគ្រាណសេដ្ឋកិច្ច" ដែលយុវជនចូលរួមក្នុងការចិញ្ចឹមត្រី និងដាំដំណាំហូបផ្លែ ។ ដើម្បីជំទាស់ទៅនឹងតម្លៃម្ហូបឡើងខ្ពស់ និងដើម្បីជួយសេដ្ឋកិច្ចវេគ្រោះដោយសង្គ្រាម កសិករនេសាទត្រី បានលក់ផលត្រីរបស់ខ្លួននៅតម្លៃថោក ។ យុវជនដទៃធ្វើការចិញ្ចឹមមាន់ និងជ្រូក ។ អំឡុងសម័យនោះ ប្រមុខយុវជនបានសាកល្បងបង្កើតដែនដីអាណានិគមសម្រាប់មនុស្សជាន់មុន ដែលទាមទារឲ្យយុវជនមិនត្រឹមតែចូលរួមក្នុងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ថែមទាំងការពារជាតិ ដោយបណ្តុះស្មារតី ក្រុមដែលថា៖

យុវជនមានឱកាសយល់ដឹងពីប្រទេសជាតិរបស់ខ្លួន និងមានឱកាសពង្រឹងស្មារតីជាតិ ហើយម្យ៉ាងទៀតមានឱកាសលះបង់ពេលវេលារបស់ខ្លួនចំពោះការងារសេដ្ឋកិច្ច ហើយយុវជនមានឱកាសរៀនសូត្រពីរបៀបការពារប្រទេសរបស់ខ្លួន ។

ការឃោសនាកាលសម័យនោះ បានសង្កត់ធ្ងន់ដោយប្រយោលពីសេចក្តីចាំបាច់ក្នុងការបង្កើតមនុស្សថ្មី ដោយគូសបញ្ជាក់ពីស្មារតីសមូហភាពដែលលះបង់ចំពោះការជួយប្រទេសតាមរយៈការអភិវឌ្ឍ ។ ក្រៅពីនេះ យុវជនត្រូវប្រតិបត្តិតាមការដាក់វិន័យយោធា ដែលការគោរពចំពោះអ្នកមានអំណាច និងសាធារណរដ្ឋខ្មែរត្រូវបានលើកស្ទួយ ។ ផែនការបែបនោះត្រូវបានជំរុញលើកទឹកចិត្តដោយគំរូរបស់ភូមិណាហាលក្នុងប្រទេសអ៊ីស្រាអែល ដែលបានបង្កើតឡើងដោយទាហានអ៊ីស្រាអែលក្មេងៗនៅតាមបណ្តោយព្រំដែនប្រទេស និងបានរួមចំណែកដល់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសអំឡុងពេលសម័យកាលបម្រើយោធា ។ មេដឹកនាំរបស់សាធារណរដ្ឋខ្មែរ បានជឿជាក់ក្នុងកិច្ចសហការណ៍ជាមួយយុវជនហើយធ្វើឲ្យអ្នកស្រែរំដួលចិត្តចំពោះតួនាទីរបស់ខ្លួន ។ ជំនឿនេះ ផ្អែកលើការអនុវត្តតាមប្រពៃណីនៃការជួយគ្នាទៅវិញទៅមកដែលស្គាល់ថាជាប្រវាសដៃគ្នាដែលកសិករ ធ្វើស្រែបានជួយភ្ជួររាស់ ស្ទូង និងច្រូតកាត់ ដូច្នេះកាតព្វកិច្ចទាំងអស់ និងត្រូវបញ្ចប់ក្នុងកាលកំណត់ពេលមានភ្លៀងធ្លាក់ ។

ថ្ងៃទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ លន់ នល់ បានក្តោបអំណាចហើយ សិរិ មតៈ ជាអ្នកគ្រប់គ្រង ថ្វីបើគាត់គឺជាអ្នកគ្រប់គ្រងទីពីរក៏ដោយ ។ ជាមួយគ្នានោះដែរ លន់ នល់ និង សិរិ មតៈ មានបំណងបង្កើតសង្គមមួយដែលគ្មានអាណានិគមដោយផ្អែកលើបាវចនា "ជាតិ សាសនា និងសាធារណរដ្ឋ" ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ របបនោះមិនបានកំណត់ច្បាស់ពីលទ្ធិរបស់របបសាធារណរដ្ឋ ជាជាងលទ្ធិដែលមានស្រាប់ គឺផ្អែកលើការប្រឆាំងជំទាស់ទៅនឹងសម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ និងសម្ព័ន្ធមិត្តរបស់ព្រះអង្គ និងជនកុម្មុយនីស្ត ។ លន់ នល់ ជឿថា ជនជាតិកម្ពុជាចាំបាច់ត្រូវការរួបរួមដោយស្មារតីស្នេហាជាតិ ហើយថា ឯករាជ្យសុវត្ថិភាព និងវិបុលភាព ទាមទារឲ្យមានសម្ព័ន្ធភាព ។ សម្ព័ន្ធភាពព្រះពុទ្ធសាសនាហាក់បីដូចជាជម្រើសដ៏ល្អសម្រាប់រូបគាត់ ហើយ លន់ នល់ បានប៉ុនប៉ងបង្កើតទំនាក់ទំនងជាមួយប្រទេសអាស៊ីដទៃដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ។ ដូចដែលគាត់បានថ្លែង "មនុស្សគ្រប់គ្នាគួរតែកត់សម្គាល់ថាសាសនានៅតំបន់ដទៃក្នុងពិភពលោកត្រូវបានរៀបចំឲ្យទៅជាស្ថាប័នអន្តរជាតិដែលមានឥទ្ធិពលខ្លាំងដូចអង្គការចាត់តាំងនយោបាយអន្តរជាតិ ។ ដើម្បីប្រឆាំងទល់នឹងឧត្តមគតិរបស់អ្នកសង្គមនិយម ឧត្តមគតិខាងសាសនាព្រះពុទ្ធត្រូវបានលើកឡើង ដូច្នេះហើយអត្តសញ្ញាណរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនា ត្រូវបានលើកស្ទួយតាមរយៈការអំពាវនាវឲ្យមានការកសាងអង្គការចាត់តាំងនយោបាយសាសនាព្រះពុទ្ធអន្តរជាតិដែលមានឥទ្ធិពលដល់នយោបាយពិភពលោក" ។ លន់ នល់ បានអះអាងដែរថា "ប្រការនេះនឹងអនុញ្ញាតឲ្យយើងបន្តប្រពៃណីរបស់ដូនតារបស់យើងជារៀងរហូតនិងដើម្បីស្វែងរកការគាំទ្រខាងសីលធម៌ពីប្រទេសដទៃសម្រាប់ គោលនយោបាយការពារការឈ្លានពាន" ។ ដូចទៅនឹងសម្តេចព្រះនរោត្តម សីហនុ ដែរ លន់ នល់ បានកេង

ចំណេញផលប្រយោជន៍នយោបាយដែលមានស្រាប់ដូចក្នុងករណីព្រះពុទ្ធសាសនាដើម្បីទទួលបានការគាំទ្រពីប្រជាជនក្នុងតំបន់ ។ ដូចទៅនឹងសម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ លន់ នល់ បានស្វែងរកអំណាចតាមរយៈអរិយធម៌ខ្មែរ ។ គាត់ប្រកាសថា «ដុសខាត់វប្បធម៌ខ្មែរមន ពីព្រោះវាជាមូលដ្ឋាននៃអរិយធម៌របស់យើង» ។ វាជាវប្បធម៌ដែលផ្តល់ឲ្យប្រទេសយើងនូវភាពថ្កុំថ្កើងកាលពីសម័យមុនហើយនៅតែជាវប្បធម៌មួយដ៏មានកិត្យានុភាពក្នុងអាស៊ី ។

លន់ នល់ បាននិយាយអំពី «ខេមរយានុត្តកម្មថ្មី» ។ ពាក្យ «ខេមរយានុត្តកម្ម» បានគូសបញ្ជាក់ពីទំនាក់ទំនងរវាងអតីតកាលដ៏អស្ចារ្យទៅនឹងប្រជាជនកម្ពុជា ខណៈដែលពាក្យថ្មី «Neo» សំដៅទៅរកអនាគត ស៊ីវិល័យដែលមិនមានមនោគមវិជ្ជាផ្តាច់ការ» ។ ខេមរយានុត្តកម្មថ្មីនោះ គឺជាទស្សនវិស័យរបស់ជាតិនិយម ដែលជាសង្គមកសិវប្បធម៌ប្រមូលផ្តុំដែលយកគំរូតាមសម័យកាលអង្គរព្រមទាំងសម្រេចបានតាមរយៈការធ្វើទំនើបកម្មបច្ចេកវិទ្យា ។ ដែនដីអាណានិគមរបស់អ្នកជំនាន់មុន ត្រូវបានបង្កើតឡើងជាបន្តបន្ទាប់ក្បែរតំបន់អង្គរ ដោយសារប្រការនេះអាចជួយឲ្យយុវជនយល់ដឹងពីតម្លៃនៃតំបន់នោះ និងចូលរួមថែរក្សា ហើយមោទកភាពជាតិដែលកើតចេញពីអតីតកាលដ៏មានកិត្យានុភាពរបស់ប្រជាជនខ្មែរនឹងរួមចំណែកដល់ការពង្រឹងស្មារតីជាតិ ។ យុវជនដែលត្រូវបានបញ្ជូនទៅជនបទដើម្បីជួយតំបន់ទាំងនោះ បានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងទស្សនវិស័យនៃអនាគតជាតិ ។ មេដឹកនាំជាច្រើនជឿថា ការកសាងផ្ទះឲ្យគ្រួសារតាមជនបទ គឺជាការឆ្លើយតបចំពោះបញ្ហាចំណាកស្រុកតាមរយៈ «ការផ្តល់លក្ខខណ្ឌសមស្របក្នុងការបណ្តុះបណ្តាលយុវជន ហើយជំរុញឲ្យយុវជនធ្វើការអភិវឌ្ឍខ្លួន និងជួយយុវជនដទៃឲ្យទទួលស្គាល់ថា ការងារកសិកម្មគឺមិនមែនជាការប្រមាថនិងជាការល្ងង់ខ្លៅនោះឡើយប្រសិនបើយុវជនបានត្រៀមខ្លួនសម្រាប់ការងារនោះ» ។ ប្រមុខយុវជនបានថ្លែងទាក់ទងនឹងការជំរុញការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងភាពគ្មានការងារធ្វើដែលថា «ឱកាសនេះត្រូវបញ្ជូនយុវជនទៅជនបទជាជាងទៅទីក្រុងជាទីដែលមិនមានលក្ខខណ្ឌអំណោយផលសម្រាប់យុវជន» ។ កម្ពុជាគឺជាប្រទេសកសិកម្ម ហើយពិតប្រាកដណាស់កសិកម្មបានបង្កើតមូលដ្ឋានរបស់ប្រទេស ។

ការធ្វើទំនើបកម្ម ជាពិសេសដូចជា ការកសាងទំនប់ ការជីកអាងស្តុកទឹក ការប្រើប្រាស់ជី និងការប្រើប្រាស់ត្រាក់ទ័រ បានជួយបង្កើនទិន្នផលស្រូវពីមួយតោនកន្លះទៅពីរតោនក្នុងមួយហិចតា ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ តាមការអង្កេតរបស់ លោក ស្ទូម កាតព្វកិច្ចក្នុងការធ្វើសង្គ្រាមព្រមទាំងការធ្វើកិច្ចការងាររដ្ឋដទៃគឺជាការងារច្រើនហួសសម្រាប់ជនសាធារណរដ្ឋដែលគ្មានបទពិសោធន៍ ដូច្នេះហើយ របប លន់ នល់ មិនបានស្ថិតស្ថិរយូរអង្វែងនោះទេ ។

សម័យ ប៉ុល ពត : ការធ្វើកំណែទម្រង់សង្គម ការគំរាមកំហែង : សត្រូវលាក់ខ្លួន និងសត្រូវខាងក្រៅ

ដើមខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ លន់ នល់ ត្រូវបានបង្ខំឲ្យធ្វើនិរទេស ហើយកងកម្លាំងរបស់ ប៉ុល ពត បានគ្រប់គ្រងទាំងស្រុង ។ ការកាន់កាប់របស់ខ្មែរក្រហមដែលប្រឈមនឹងការឈ្លានពានរបស់វៀតណាម បានដាក់ការការពារជាតិជាអទិភាព ជាជាងការធានាឲ្យមានការផ្គត់ផ្គង់ស្បៀងអាហារគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ប្រជាជនកម្ពុជា ។ ចុងបញ្ចប់ សង្គ្រាមជាមួយវៀតណាម ក៏បានផ្ទុះឡើង

ទាហាននិងមន្ត្រីរដ្ឋការនៅក្នុងរបប លន់ នល់ ដែលយោធាខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួនបានក្រោយថ្ងៃ១៧ ខែមេសា ១៩៧៥

ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ ។

សត្រូវលាក់ខ្លួននៅក្នុងចំណោមប្រជាជន និងក្នុងចំណោមអ្នកមានឋានន្តរស័ក្តិនៅក្នុងបក្ស គឺជាការគំរាមកំហែងដល់របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ របបមួយនេះ បានទទួចថា ការគំរាមកំហែងទាំងនេះ ចាំបាច់ត្រូវកម្ចាត់ចោល ។ យោងទៅតាមលោកអាឡិចសាន់ឌ័រ ហីលតុន ការមិនអាចសម្រេចនូវផលិតកម្ម ស្បៀងបានធ្វើឲ្យខ្មែរក្រហមកាន់តែប្រកាន់យកទស្សនៈការពារជាតិ ។ ដើម្បីសម្រេចបាននូវចំនួនស្បៀងអាហារផ្គត់ផ្គង់ប្រជាជនជនបទដ៏ច្រើននោះ កម្មាភិបាលតំបន់បានប្រើបង្វែរស្បៀងអាហារសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ប្រជាជនក្រុងភ្នំពេញឲ្យទៅជាស្បៀងអាហារសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ប្រជាជនតាមជនបទ ។ នៅពេលដែលមេដឹកនាំបក្សបានទទួលដំណឹងពីរបាយការណ៍ស្តីពីទុក្ខវេទនារបស់ប្រជាជនតាមជនបទ មេដឹកនាំទាំងនោះ បានសន្និដ្ឋានថា អំពើបះបោរដើម្បីរំលំរំលើងរបបគ្រប់គ្រងរដ្ឋ បានបណ្តាលឲ្យមានស្ថានភាពបែបនេះ ។ ប៉ុល ពត បាននិយាយថា “ជនស៊ីវិលតូចតាច” ដូចជាជំងឺអ៊ឹចឹងហើយជនទាំងនោះត្រូវតែកម្ចាត់ចោល បើតាមអ្វីដែលគាត់ហៅជនទាំងនោះថាជាខ្មាំងផ្ទៃក្នុង ។ ជនជាតិភាគតិចដែលគ្មានជំនឿលើបក្សបានក្លាយជាគោលដៅក្នុងការសម្លាប់ ដូចជា ជនជាតិភាគតិចវៀតណាមដែលរស់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងជនភាគតិចថៃ ។

ប្រជាជនកម្ពុជាកំពុងធ្វើការក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

មេដឹកនាំកម្ពុជា មិនត្រឹមតែត្រូវការពារសត្រូវខាងក្រៅនោះទេថែមទាំងត្រូវការពារសត្រូវក្នុងចំណោមជួរមេដឹកនាំរបស់ខ្លួន ។ សំណេរក្នុងទស្សនាវដ្តីយុវជនបដិវត្តន៍ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ បានលើកឡើងថា៖

> គួរកត់សម្គាល់ថា ទោះបីជាជនចក្រពត្តិអាមេរិកព្រមទាំងវណ្ណៈជិះជាន់ផ្សេងៗ ត្រូវបានបំបាក់ខាងនយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ច ក៏ជនទាំងនោះមិនទាន់រលាយសាបសូន្យទាំងស្រុងនោះទេ ។ ជនទាំងនោះរឹងសម្បា ចំពោះជ័យជម្នះជាប្រវត្តិសាស្ត្រដែលប្រទេសទទួលបានដោយប្រជាជនស្ថិតក្រោមការដឹកនាំដ៏ត្រឹមត្រូវ និងភ្លឺស្វាងរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ។ យុវជនបដិវត្តន៍របស់យើងបានយល់ឃើញថាប្រការនេះជាការសំខាន់ដើម្បីបន្តបដិវត្តន៍ឲ្យកាន់តែខ្លាំងក្លាជាងមុន អាស្រ័យហេតុនេះ ការការពារប្រទេស និងបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាដោយស្មោះត្រង់ និងឥតងាករេនិងការការពារផលប្រយោជន៍បដិវត្តន៍ត្រូវតែធានាឲ្យបាន ។

កសិកម្មសុខក្សេមក្សាន្ត ឥទ្ធិពលនៃគំរូបរទេស និងទំនើបកម្មប្រតិកិរិយា

ដោយសារខ្មែរក្រហម បានកាន់កាប់ប្រទេសទាំងស្រុង យុវជន ត្រូវធ្វើតាមគោលការណ៍ប្រឆាំង ដែលជាវិធានការបំផ្លាញយ៉ាងខ្លាំងក្លារបស់បក្សក្នុងការកែប្រែសង្គម ។ នៅប្រទេសចិន ការចូលរួមរបស់យុវជន មានសារសំខាន់ចំពោះការសម្រេចបាននូវសង្គមបដិវត្តន៍ ហើយលក្ខណៈពិសេសនៃការកេណ្ឌយុវជនក្នុងរបបខ្មែរក្រហម គឺផ្អែកលើមនោគមវិជ្ជា និងការអនុវត្តដែលដាក់ចេញដោយប្រមុខយុវជន ក្នុងប្រទេសកុម្មុយនីស្តជិតខាង ។ ភាពមន្ទិលក្នុងការបង្កើតសង្គមថ្មីក្នុងប្រទេសចិន និងកម្ពុជា ត្រូវបានយល់ឃើញថាជាផ្នែកមួយនៃកសិកម្មតាមការស្រមើស្រមៃ (Utopian Agrarainism) ដោយសំដៅទៅរកការបង្កើតសង្គម

កុម្មុយនីស្តរដ្ឋសីនី (Autochtone Communist Society) (រដ្ឋសីនី គឺជារដ្ឋដែលមានមនុស្សជំនាន់ដើម និងមនុស្សជំនាន់ក្រោយរស់នៅតែកន្លែងតែមួយ) ដោយផ្អែកលើភាពម្ចាស់ការ និងឯករាជភាពខាងសេដ្ឋកិច្ច និងទំនើបកម្ម ដោយមនោគមវិជ្ជាកសិកម្មក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមានលក្ខណៈពិសេស ដោយឡែក ដូចជាលក្ខណៈនៃព្រះពុទ្ធសាសនាដែលខុសប្លែកពីលក្ខណៈនៃព្រះពុទ្ធសាសនាក្នុងប្រទេសចិន ។

មនោគមវិជ្ជាកសិកម្មអំឡុងសម័យ ប៉ុល ពត រងឥទ្ធិពលដោយទស្សនៈនៃការជួយខ្លួនឯង និង ទស្សនៈឧស្សាហកម្មនីយកម្មជឿនលឿន (ឧស្សាហនីយកម្ម គឺជាការកែប្រែប្រទេសឲ្យទៅជាប្រទេសឧស្សាហកម្ម) ដែល ម៉ៅ សេទុង បានប្រកាសឲ្យប្រើក្នុងប្រទេសចិនអំឡុងទសវត្សរ៍៥០ ។ មួយក្នុងចំណោមគោលដៅបដិវត្តន៍របស់ខ្មែរក្រហមគឺការពឹងផ្អែកលើខ្លួនឯង ហើយកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម បានប្រើពាក្យស្លោកស្រដៀងទៅនឹងពាក្យស្លោកចិនដើម្បីសម្រេចឲ្យបានគោលដៅនោះ ។ ប៉ុល ពត មានបំណងកម្ចាត់ឥទ្ធិពលបរទេសក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ហើយគ្រប់គ្រងការងារជាតិទាំងអស់សម្រាប់គោលដៅរបស់ខ្លួន ។

ការពឹងផ្អែកខ្លួនឯងរបស់កម្ពុជា បានប្រែក្លាយទៅជាការខិតខំប្រឹងប្រែងយ៉ាងសំខាន់ដើម្បីបង្កើនផលិតកម្មស្រូវ និងប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ។ ស្រូវ គឺជាកត្តាគន្លឹះដើម្បីសម្រេចបាននូវកសិកម្មសុខក្សេមក្សាន្ត ដោយផ្អែកលើរដ្ឋដែលមានភាពម្ចាស់ការខាងធនធាន និងការធ្វើទំនើបកម្មជាតិ ។ លោក ដេវីដ ឆេនដ្លឺរ ពន្យល់ថា ខ្មែរក្រហមមានផែនការបង្កើនផលិតកម្មកសិផលដើម្បីប្រែក្លាយប្រទេសកម្ពុជាឲ្យទៅជាប្រទេសឧស្សាហកម្ម ។ បាវចនាស្តីពីសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសកម្ពុជាបានចែងថា "ប្រសិនបើយើងមានស្រូវ យើងអាចមានអ្វីៗទាំងអស់" ប្រការនេះ បានលើកសម្ដីអះអាងរបស់ ម៉ៅ សេទុង អំឡុងបដិវត្តន៍មហាលោតផ្លោះ ដែលថា "មានស្បៀង និងអាវុធ មានអ្វីៗទាំងអស់" ។ ក្នុងអត្ថបទរបស់ខ្មែរក្រហមដែលស្តីពី "អត្ថន័យរបស់យុវជន" កម្មាភិបាលបានលើកតម្កើងពាក្យស្លោក "បដិវត្តន៍មហាលោតផ្លោះ" ដើម្បីក្រើនរំឭកយុវជនពីកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនក្នុងការចូលរួមបម្រើជាកម្លាំងដើម្បីកសាងប្រទេសថ្មីមួយ ។ យុវជនកម្ពុជា ត្រូវបានស្នើឲ្យចូលរួមការងារសេដ្ឋកិច្ចក្នុងការពឹងផ្អែកខ្លួនឯង ដោយយកគំរូមនោគមវិជ្ជាកសិកម្មដើម្បីសម្រេចសុខដុមភាពសង្គម ។ ឧទាហរណ៍ ដោយនិយាយសំដៅទៅរកទង់ជ្រើរបស់សម្ព័ន្ធយុវជនកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ឬយុវកក ដែលបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ១៩៧១ ទស្សនាវដ្ដីយុវជនបដិវត្តន៍បានកត់សម្គាល់ពីឥរិយាបថគំរូរបស់សមាជិករបស់ខ្លួន ។

> យុវកក គឺជាគំរូល្អ និងនាំមុខ ដែលមានភាពក្លាហាន និងសកម្ម គ្រប់ស្ថានភាព និងលក្ខខណ្ឌការងារទាំងអស់ទាំងតូច ឬធំ ធ្ងន់ ឬស្រាល ពិបាក ឬស្រួលតាមការតម្រូវរបស់បក្ស ។ ជាងនេះទៅទៀត សម្ព័ន្ធនោះ ចូលរួមការងារជីកប្រឡាយ និងត្រពាំងសម្រាប់ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ។ ប្រការនេះ ជួយដោះស្រាយបញ្ហាផ្គត់ផ្គង់ទឹក និងអាចឲ្យមនុស្សធ្វើការដាំដុះលើដីកសិកម្មរបស់ខ្លួនដើម្បីបង្កើនជីវភាពរបស់ប្រជាជនមូលដ្ឋាន ។

ការពឹងផ្អែកលើខ្លួនឯង គឺជាសេចក្តីចាំបាច់សម្រាប់បដិវត្តន៍សង្គម និងសេដ្ឋកិច្ចទាំងស្រុង ។ គោលដៅរបស់មេដឹកនាំសម្រាប់កម្ពុជា គឺត្រូវសម្រេចឲ្យបាននូវលក្ខខណ្ឌឧស្សាហកម្ម និងភាពទំនើបតាមរយៈការធ្វើស្រែចម្ការ និងការបង្កើតឧស្សាហកម្មលក្ខណៈគ្រួសារក្នុងឃុំដែលមានម្ចាស់ការលើខ្លួនឯង ដូច្នេះហើយ យុវជន បានបង្កើនល្បឿនអភិវឌ្ឍជាតិយ៉ាងលឿន ។ ឧទាហរណ៍ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ យុវជនបដិវត្តន៍ ត្រូវបានគេកោតសរសើរចំពោះការរួមចំណែករបស់ខ្លួន ក្នុងការសម្រេចផែនការផលិតស្រូវបីតោនក្នុងមួយហិកតា ។ ក្រោយមក ផែនការនេះ បានក្លាយជាផ្នែកនៃផែនការរយៈពេលបួនឆ្នាំ (ចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៧-១៩៨០) ដើម្បីសម្រេចឲ្យបានទិន្នផលជាតិមធ្យមបីតោនស្រូវក្នុងមួយហិកតា ។ មេដឹកនាំកម្ពុជា បានចម្លងផែនការកសិកម្មរបស់ចិនដោយមិនបានផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះការពិតដែលថាការធ្វើស្រែនៅប្រទេសចិនទទួលបានទិន្នផលខ្ពស់ជាងនៅប្រទេសកម្ពុជា ។ ដូចលោក ស្កុត បង្ហាញក្នុងបរិបទផ្សេងៗ ផែនការធ្វើទំនើបកម្មជារឿយៗមិនបានពិចារណាលើការប្រព្រឹត្តជាក់ស្តែង និងលក្ខខណ្ឌការងារនោះឡើយដែលនាំទៅរកលទ្ធផលមហន្តរាយ ។ គំរូកសិកម្ម ត្រូវបានកំណត់ជាថ្មីដើម្បីរក្សាភាពផ្តាច់ការរបស់វណ្ណៈ

ពលដីព ។ សុន្ទរកថាជាផ្លូវការមួយបានគូសបញ្ជាក់ថា ជនជាតិខ្មែរស្មោះត្រង់រួមមាន "កម្មករ កសិករ និងកងកម្លាំងបដិវត្តន៍" ។ ដោយនិយាយពីគំរូរបស់ចិន ការប្រឆាំងទៅនឹងសីលធម៌ ត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងពីទង្វើដ៏អាក្រក់របស់ជនកាន់អំណាចចាស់ និងស្ថាប័នរបស់ជនទាំងនោះ ។ កសិករនិងកម្មករ ដែលជាអង្គភាពសមូហភាពនឹងត្រូវបន្តការងារកសិកម្មរបស់គ្រួសារ រួមមានការចូលរួមការងារជួយសេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារ ។ អត្ថបទក្នុងទស្សនាវដ្តី យុវជនបដិវត្តន៍ជារឿយ បាននិយាយដដែលថា កសិករនិងកម្មករ គឺជាក្រុមដែលអាចអប់រំយុវជនបាន "វណ្ណៈកសិករ និងកម្មករអាចបង្រៀនយុវជនពីរបៀបរស់នៅជាមួយអ្នកដទៃ និងរស់នៅដោយការចែករំលែក" ។ ការចែករំលែកភាពលំបាកគឺជាមធ្យោបាយមួយនៃការរីតចំណងយុវជនទាំងក្នុងចំណោមយុវជនខ្លួនឯងផ្ទាល់ ថែមទាំងប្រជាជនដទៃ ។ កសិករនិងកម្មករត្រូវអប់រំយុវជនពីគោលដៅបដិវត្តន៍ ហើយលើកស្ទួយការឲ្យតម្លៃដល់ជីវិតសមូហភាព ។ កម្មករនិងកសិករត្រូវធ្វើឲ្យប្រាកដថាយុវជន បានចូលរួមអង្គប្រជុំធ្វើស្វ័យទិតៀនខ្លួនឯង ។

ទាំងមេដឹកនាំចិន និងកម្ពុជា បានយល់ឃើញថាយុវជនគឺជាអ្នកកសាងជាតិដែលទាមទារឲ្យមានការចិញ្ចឹមបីបាច់ ។ ដូចម៉ៅ សេទុង បានថ្លែងក្នុងឆ្នាំ១៩៥៣ "ប្រទេសចិនថ្មី ត្រូវតែថែទាំយុវជនរបស់ខ្លួន និងត្រូវបង្ហាញពីការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះការចិញ្ចឹមបីបាច់មនុស្សជំនាន់ក្រោយ ដូច្នេះហើយ ត្រូវតែមានការយកចិត្តទុកដាក់ទាំងការងារ ការសិក្សា ការកម្សាន្ត កីឡា សម្រាប់យុវជន ។

អង្គការចាត់តាំងយុវជននៅប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសចិន ជាពិសេសសម្ព័ន្ធយុវជនចិន ដែលជាកងស្វ័យត្រាណដ៏សំខាន់បំផុតរបស់ប្រទេសចិនដែលត្រូវបានរំពឹងថា កងស្វ័យត្រាណទាំងនោះនឹងជួយបក្សនិងបណ្តុះបណ្តាលលទ្ធិកុម្មុយនីស្តនៅតាមសាលារៀន ។ ដោយបង្កើតក្នុងឆ្នាំ១៩៦០ សម្ព័ន្ធយុវជនកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យឬសម្ព័ន្ធយុវកក ត្រូវបានពិពណ៌នាក្នុងការឃោសនាថាជាអ្នកប្រកាសច្បាប់ដ៏សកម្មក្លាហាន និងនាំមុខគេ ហើយជាអ្នកអនុវត្តគោលការណ៍ និងមាគ៌ានយោបាយ ។ ការសម្រេចចិត្តត្រូវធ្វើឡើងដោយបក្ស ក្នុងវង្វង់ប្រជាជនកម្ពុជា ដូចជា កម្មករ ពលករ កសិករ និងយុវជនដែលមានវ័យចូលសាលាព្រមទាំងប្រជាជនទូទៅ ។ ពិតប្រាកដណាស់ សម្ព័ន្ធយុវកក បានក្លាយជាដៃស្តាំរបស់បក្ស ។

លក្ខណៈស្របផ្សេងទៀតទៅនឹងគំរូរបស់ប្រទេសចិន គឺថាការឃោសនា និងការអនុវត្តមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធទៅនឹងផែនការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចជាតិដែលមានការចូលរួមពីយុវជន ។ ឧទាហរណ៍ មេដឹកនាំយុវជនក្នុងប្រទេសចិន បានកេណ្ឌប្រជាជនតាមជនបទ ដើម្បីឲ្យចូលរួមក្នុងចលនាកសិកម្មដ៏អស្ចារ្យមួយក្នុងទសវត្សរ៍៥០ ខណៈដែលការឃោសនារបស់យុវជនកម្ពុជាបានលើកឡើងដដែលពីគំនិតផ្តួចផ្តើមក្នុងការជំរុញឲ្យយុវជនខិតខំធ្វើស្រែដើម្បីបង្កើនផលិតកម្ម ។

ទាំងអង្គការចាត់តាំងយុវជនរបស់ប្រទេសចិន និងអង្គការចាត់តាំងយុវជនរបស់ប្រទេសកម្ពុជា មានសៀវភៅកំណត់ហេតុផ្ទាល់ខ្លួន ។ យុវជនកម្ពុជា ព្រមទាំងសម្ព័ន្ធយុវជនចិនបានអះអាងថា ខ្លួនបានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការបំពាក់បំប៉នប្រមុខយុវជនអំពីគោលការណ៍កុម្មុយនីស្តដោយបណ្តុះបណ្តាលនិងកែប្រែប្រមុខទាំងនោះឲ្យទៅជាអ្នកស្នងបដិវត្តសម្រាប់សង្គមតាមការស្រមើស្រមៃ ។

ដោយមិនដឹងពីប្រភពនោះ យុវជនកម្ពុជា ជារឿយៗចម្លងទ្រឹស្តីដ៏ល្បីរបស់ ម៉ៅ សេទុង ដែលថា "បម្រើប្រជាជន" ដែលជាបាវចនាសម្រាប់ឲ្យប្រមុខយុវជនគោរពតាម ។

ថ្វីបើមានភាពស្រដៀងគ្នាទៅនឹងមនោគមវិជ្ជាប្រទេសចិន ផ្ទុយទៅវិញ មនោគមវិជ្ជាកសិកម្មក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមានលក្ខណៈពិសេសដោយឡែកមួយដែលធ្វើឲ្យមានការខុសគ្នាពីស្ថានភាពនៅប្រទេសចិន ។ ខណៈដែលអ្នកសិក្សាជៀនសូត្រជាច្រើនបានគូសបញ្ជាក់ពីការប្រែប្រួលនៃតម្លៃរបស់ខ្មែរតាមរយៈរបបប៉ុល ពត ដែលធ្វើឲ្យចុះអន់ថយដល់ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំបង្ហាញថាគោលការនៃមនោគមវិជ្ជាកសិកម្មមួយចំនួនត្រូវបានកែប្រែជាជាងត្រូវបានលុបបំបាត់ចោល ។ ឧទាហរណ៍ វិន័យ និងការគោរពចំពោះឪពុកម្តាយនៅបន្តអនុវត្ត ប៉ុន្តែត្រូវបានប្រែជាការគោរពចំពោះអង្គការ រួមមាន អង្គការចាត់តាំងបក្សខ្មែរក្រហម និងខ្មែរក្រហមផ្ទាល់ ។ ពាក្យកេណ្ឌយុវជន បានបង្កប់អត្ថន័យថា

អង្គការនឹងបង្ហាញពីសេចក្តីស្រឡាញ់ និងសន្តានចិត្តស្មើគ្នាចំពោះយុវជនដែលឪពុកម្តាយមានចំពោះខ្លួន ប៉ុន្តែយុវជនត្រូវបង្ហាញជំនឿមុតមាំ ការគោរព ការគាំទ្រ និងការលះបង់ ចំពោះអង្គការនូវអ្វីដែលខ្លួនមានចំពោះឪពុកម្តាយ និងអ្នកមានគុណដទៃ ។ ការបង្រៀនយុវជន បានពង្រឹងពីគុណធម៌នៃការគោរព និងវិន័យតាមរយៈការលើកឡើងថា យុវជន គួរតែចាត់ទុកខ្លួនឯងថាជាអ្នកបម្រើប្រជាជន មិនមែនជាមេដឹកនាំ ឬជាអ្នកគ្រប់គ្រងប្រជាជនឡើយ ។

គោលការណ៍ការគោរព និងវិន័យរបស់មនោគមវិជ្ជាកសិកម្ម ត្រូវបានអនុវត្តហួសហេតុនៅពេលដែលយុវជនត្រូវបានផ្តល់សិទ្ធិ ដើម្បីសម្លាប់ក្នុងការសម្រេចឲ្យបានសង្គមកសិកម្មតាមការស្រមើស្រមៃ ។ មួយក្នុងចំណោមសីលធម៌១២ប្រការ សម្រាប់យុវជន បានចែងថា «កម្ចាត់ខ្មាំង កម្ចាត់ឧបសគ្គដោយ ភាពក្លាហាន និងហ៊ានលះបង់ចំពោះប្រជាជន កម្មករ កសិករ បក្ស និងបដិវត្តដោយឥតលក្ខខណ្ឌគ្រប់ពេលវេលាទាំងអស់ ។

យោងតាមលោក អាឡិចសាន់ឌ័រ ហីនតុន ខ្មែរក្រហមបានលើកស្ទួយគំរូនៃវប្បធម៌សង្គមនិងប្រកាន់យកទស្សនម៉ាក្សលេនីន ស្តីពី «ការអន់ចិត្ត និងការជំទាស់ចំពោះវណ្ណៈ» ។ ខ្មែរក្រហមបានចម្លងនូវតម្លៃនៃវប្បធម៌ដែលខ្លួនខំបំផ្លាញ ។ ឧទាហរណ៍ ទាំងជំនឿកុម្មុយនីស្ត និងជំនឿខាងព្រះពុទ្ធសាសនា បានចែងថា បុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់មនុស្សអាចត្រូវបានកែប្រែ ហើយកសាងឡើងវិញពីចំណុចចាប់ផ្តើមតាមរយៈបក្សកុម្មុយនីស្ត ។ ឧទាហរណ៍ ការឃោសនាក្នុងទស្សនាវដ្តី យុវជនបដិវត្តន៍ បានចែងថា«ប្រមុខក្រុមយុវជនភាគច្រើនក្នុងសម្ព័ន្ធយុវជនគឺស្មោះត្រង់ ក្លាហាន និងមិនញញើតក្នុងការលះបង់សូម្បីតែជីវិតក្នុងការបម្រើបក្ស ។ ប្រមុខក្រុមយុវជន ត្រូវបានបណ្តុះបណ្តាលពីសីលធម៌ទាំង១២ប្រការដូច្នេះហើយ ប្រមុខក្រុមយុវជនទាំងនោះ នឹងក្លាយជាជនបដិវត្តន៍បរិសុទ្ធ ។

ជារឿយៗ របប ប៉ុល ពត ប្រកាន់យកទ្រឹស្តីដែលមាន ១០ចំណុច ឬ៦ចំណុច ដែលជាកត្តាមួយស្របនឹងការបង្រៀនរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនា ។ ជាងនេះទៅទៀត វិទ្យុក្រុងភ្នំពេញបានលើកឡើងពីពាក្យស្លោកនៃការបង្រៀនរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនាម្តងហើយម្តងទៀត ។ ប៉ុល ពត បានណែនាំរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន លោក ហ៊ូ នឹម ថាអ្នកផ្សាយព័ត៌មានគួរតែឃោសនាឲ្យដូចព្រះសង្ឃដែលដឹកនាំពុទ្ធបរិស័ទនៅវត្ត ។ តាមរយៈការប្រកាន់ភ្ជាប់លក្ខណៈនៃព្រះពុទ្ធសាសនាថេរវាទដែលឆ្លើយតបចំពោះតម្រូវការរបស់ខ្លួននោះ ខ្មែរក្រហមបានបង្ហាញចំណាប់អារម្មណ៍ថា ខ្លួនអាចបញ្ចូលមនោគមវិជ្ជាដល់ប្រជាជនដោយគ្មានការលំបាក ។

ស្រដៀងគ្នានេះដែរ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ត្រូវតែអនុវត្តតាមសៀវភៅបញ្ជីរៀបរាប់ពីច្បាប់របស់អង្គការដែលមូលដ្ឋានលើសិក្ខាបទរបស់សង្ឃ ។ ឧទាហរណ៍ ការធ្វើទុក្ខកិរិយាត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងក្នុងការថ្កោលទោសកម្មាភិបាលប្រុសដែលចូលចិត្តស្រា កម្មាភិបាលទាំងនោះ ត្រូវហៅថាជា «ជន ប្រមឹក សេ អ៊ីអា» ។ ការដាក់កំហិតបែបនេះ បានបកស្រាយចំពោះកាលដែលថាគឺជាកម្មាភិបាលបដិវត្តន៍ជាជាងព្រះសង្ឃព្រះពុទ្ធសាសនាដែលគួរទទួលបានការគោរពពីគ្រហស្ថ ។

លោក អៀន ហាររីស បានកត់សម្គាល់ថា អំឡុងសម័យខ្មែរក្រហម របបខ្មែរក្រហមបានបង្ហាញពីបំណងក្នុងការគាត់តែងនិងការប្រើនិមិត្តរូបព្រះពុទ្ធសាសនា និងទស្សនៈរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនា សូម្បីតែពេលដែលរបបនេះបានប្រឆាំងស្ថាបន័ព្រះពុទ្ធសាសនាហួសហេតុ ។ ឧទាហរណ៍ ពាក្យ «វដ្ត» («វដ្ត» គឺជាដំណើរវិលវល់នៃជីវិតបុគ្គលដែលកំណត់ដោយការកើតចាស់ឈឺស្លាប់) ដែលជានិមិត្តរូបចាស់នៃការបង្រៀនរបស់ព្រះពុទ្ធ និងជាអំណាចរបស់ក្សត្រដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាដ៏ត្រឹមត្រូវបានប្រែក្លាយទៅជា «កង់ប្រវត្តិសាស្ត្រ» ។ «វដ្ត» មិននៅស្ងៀមឡើយ ហើយនឹងបំផ្លាញអ្នកដែលនៅចំពោះមុខ ។ ពាក្យស្លោកបដិវត្តន៍មួយចំនួនត្រូវបានកែខៃចេញពីកាព្យទានដែលបង្រៀនតាមបែបប្រពៃណីស្តីពីសីលធម៌ ដែលជាគំរូសម្រាប់ព្រះសង្ឃក្មេងៗធ្វើការសិក្សារៀនសូត្រអំឡុងការបណ្តុះបណ្តាលរបស់ខ្លួន ។

ក្រៅពីនេះ ទស្សនវិស័យនៃសារសំខាន់របស់កម្ពុជាចំពោះខ្មែរក្រហម កើតចេញពីពេលវេលាមុនបដិវត្តន៍ ។ ដូចរបបមុនអ៊ីចឹង ខ្មែរក្រហមបានសន្មត់ថា ខ្លួនគឺជាកូនចៅរបស់អាណាចក្រអង្គរខ្មែរដ៏អស្ចារ្យ ។ ក្រោយមក យុវជនត្រូវបានជំរុញឲ្យក្លាយជា «មហាកំដែងខាងសតិអារម្មណ៍របស់ប្រទេសចិន» ក្នុងការ

ការពារប្រពៃណីវប្បធម៌ខ្មែរ អក្សរសាស្ត្រ និងបេតិកភណ្ឌជាតិពីការឈ្លានពានរបស់បរទេស ។ ដូចរបប សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ អ៊ីចឹង របបខ្មែរក្រហមមានបំណងចង់ នាំមុខសម័យអង្គរដ៏រុងរឿង ដោយសារសង្គមថ្មីនេះបានវិវឌ្ឍយ៉ាងលឿន និងប្រកបដោយជោគជ័យ ឆ្ពោះទៅរកសហគមន៍កុម្មុយនីស្ត ជាជាងសង្គមកុម្មុយនីស្ត ។

ចុងបញ្ចប់ ដូចជនជាតិកម្ពុជាជំនាន់ក្រោយ ខ្មែរក្រហមជឿថា ជនបរទេស ជាពិសេស ជនជាតិវៀតណាមទទួលខុសត្រូវចំពោះទុក្ខលំបាករបស់ប្រជាជនកម្ពុជា ។ ទស្សនាវដ្តីយុវជន បានលើកឡើងសាជាថ្មីថា "យុវជនគួរតែមានស្មារតីជាតិនិយមក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងជាមួយសត្រូវជាពិសេសវៀតណាម" ។ ដោយឆ្លុះបញ្ចាំងពីការកេណ្ឌយុវជនក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ការដាក់លំដាប់ព្រឹត្តិការណ៍ ស្ថានភាពខ្មែរជនបទ ដែលរួមបញ្ចូលទាំងយុទ្ធនាការជំរុញផលិតកម្ម និងកសាងសង្គមថ្មីត្រូវបានបកស្រាយដោយពាក្យ "ទំនើបកម្មប្រតិកិរិយា" ។ ប្រការនេះត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងការបរិយាយពីអតីតភាព និងអាណាចក្រអង្គរដ៏អស្ចារ្យដែលបានគ្រប់ដណ្តប់តំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ភាគច្រើនចន្លោះសតវត្សរ៍ទី៩ ដល់សតវត្សរ៍ទី១៤ ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ នៅពាក់កណ្តាលសតវត្សរ៍ទី១២ ការប៉ុនប៉ងរបស់មេដឹកនាំកុម្មុយនីស្តក្នុងការសម្រេចឲ្យបានទស្សនវិស័យតាមការស្រមើស្រមៃ បានកើតឡើងយ៉ាងខ្លាំង ។ ជីវិតមនុស្សពីរលាននាក់ដែលត្រូវជា២១ភាគរយនៃប្រជាជនកម្ពុជា ត្រូវបានស្មានមតិថាបានបាត់បង់ដោយសារតែបដិវត្តន៍ប៉ុល ពត ។ ទស្សនវិស័យនៃទំនើបកម្មប្រតិកិរិយា បានសម្រេចនៅពេលដែលការកេណ្ឌយុវជនប្រែក្លាយទៅជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ។ សូម្បីតែបន្ទាប់ពីការបញ្ចប់របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យទាំងស្រុងក្នុងទសវត្សរ៍៩០ មនុស្សរាប់សិបពាន់នាក់ ជាពិសេស យុវជន នៅតែមានឆន្ទៈលះបង់ជីវិតចំពោះរបបប៉ុល ពត ដែលបានផ្តល់នូវអំណាច និងការគោរពខ្លួនឯង ។ មនុស្សដែលបដិសេធទទួលយកការផ្លាស់ប្តូរ នៅតែបន្តគាំទ្របង្កើតមូលដ្ឋានទ័ពព្រៃ ប៉ុល ពត ក្នុងទសវត្សរ៍៨០ ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

អត្ថបទនេះ បានស្វែងរកកំណត់ហេតុការណ៍នៃការកេណ្ឌយុវជននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាចាប់តាំងពីរបបអាណានិគមផ្តាច់ការវិជីអំឡុងសង្គ្រាមលោកលើកទី២រហូតដល់ការដួលរលំបដិវត្តន៍ប៉ុល ពត ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៩ តាមរយៈរបប លន់ នល់ និង ប៉ុល ពត ។ ដោយពឹងផ្អែកលើយុវជនក្នុងការបង្រួបបង្រួម និងការពារអំណាចរបស់ខ្លួន រដ្ឋាភិបាលផ្តាច់ការ បានដាក់យុវជនជាផ្នែកសង្គម ។ ការកេណ្ឌយុវជនដែលគាំទ្រដោយរដ្ឋ មានលក្ខណៈទំនើបដែលការកេណ្ឌយុវជននោះ បានដាក់បញ្ចូលទម្រង់គ្រប់គ្រងយុវជនបែបថ្មីដែលមិនស្ថិតក្នុងរង្វង់គ្រួសារ ។ ក្រោមរូបភាពនៃមនោគមវិជ្ជាផ្សេងៗ ដំណើរការកេណ្ឌយុវជន បានឆ្លុះបញ្ចាំងពីការពង្រីកវិសាលភាពនៃការធ្វើផែនការរបស់រដ្ឋនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។

ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ទន្ទឹមនឹងខ្ញុំនិយាយពោលលើកហេតុផលនេះ ខ្ញុំ អះអាងថា មនោគមវិជ្ជាកេណ្ឌយុវជន ត្រូវពឹងផ្អែកលើគោលការណ៍កសិកម្មដែលមានស្រាប់ និងការអនុវត្តដែលមាននៅនឹងកន្លែងចាប់តាំងពីចុងសម័យអាណានិគមដល់របបខ្មែរក្រហម រួមមាន ការរំពឹងទុកចំពោះយុវជនក្នុងការ រួមចំណែកខាងសេដ្ឋកិច្ច ការប្រកាន់ភ្ជាប់គោលការណ៍វិន័យ និងការគោរពចំពោះឥស្សរជនដែលមានអំណាច ។ ការគំរាមកំហែងដល់ជាតិនិងប្រទេស ធ្វើឲ្យមេដឹកនាំប្រើមនោគមវិជ្ជាកសិកម្មជាឧបករណ៍ដ៏មានប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់ចាត់តាំងយុវជន ដូច្នេះហើយមនោគមវិជ្ជាកសិកម្មដ៏មានឥទ្ធិពល បានបង្កើតជំនឿខាងនយោបាយរបស់មេដឹកនាំ និងជំនឿរបស់ប្រមុខយុវជន ចាប់តាំងពីមនោគមវិជ្ជាកសិកម្មបម្រើរដ្ឋរបស់ជនអាណានិគម និងរបបសម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ រហូតដល់មនោគមវិជ្ជាកសិកម្មយោធារបស់ លន់ នល់ ហើយចុងបញ្ចប់រហូតដល់ការកេណ្ឌយុវជនក្នុងរបប ប៉ុល ពត តាមរយៈមនោគមវិជ្ជាកសិកម្មបដិវត្តន៍ដែលមានបំណងបង្កើតប្រទេសកសិកម្មតាមការស្រមើស្រមៃ ។

ថ្វីបើរបបផ្សេងមានមនោគមវិជ្ជាខុសគ្នាក៏គោលបំណងក្នុងការដាក់ទណ្ឌកម្ម ការគ្រប់គ្រង និងការធ្វើសមាហរណកម្មយុវជនដែលប្រឈមមុខនឹងការគំរាមកំហែងពីឥទ្ធិពលខាងក្នុង និងក្រៅបានចាត់តាំងយុវជនពីថ្នាក់លើដល់ថ្នាក់ក្រោមចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៤១ ដល់១៩៧៩ ។

អាន វ៉ាហ្វីន

កុមារភាពភ័យខ្លាច

បេ តៃសែ រៀបរាប់ពីជីវិតក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

បេ តៃសែ ជាអតីតកុមារនៅក្នុងកងចល័តពិសេស ។ គាត់កើតឆ្នាំ១៩៦៨ នៅភូមិត្រពាំង វែង ឃុំស្រយ៉ូវ ស្រុកកំពង់ស្វាយ ខេត្តកំពង់ធំ ។ សែ ជាកូនទីប្រាំក្នុងចំណោមបងប្អូនចំនួនប្រាំពីរនាក់ (ប្រុសបួននាក់ ស្រីបីនាក់) ។ គាត់មានឪពុកឈ្មោះ បេ តាប់ (ស្លាប់ឆ្នាំ២០០៧) និងម្តាយឈ្មោះ ហួយ ទៀង ។

មុនឆ្នាំ១៩៧៥ គ្រួសាររបស់ សែ រស់នៅផ្ទះល្វែងខាងជើងផ្សារកំពង់ធំ ដោយឪពុកម្តាយរបស់គាត់ពេលនោះប្រកបរបរលក់ឥវ៉ាន់ចាប់ហួយនៅផ្ទះ ។ អំឡុងពេលនោះ សែ រៀននៅថ្នាក់មត្តេយ្យនៅឡើយ តែគាត់ចាំថាមានគ្រាប់បែកផ្លោងចូលមកក្នុងទីរួមខេត្តញឹកញាប់ណាស់ ដែលធ្វើឲ្យប្រជាពលរដ្ឋមានការភ័យខ្លាចនិងជ្រួលច្របល់ ។ លុះមកដល់ឆ្នាំ១៩៧៥ សែ ឃើញទាហានចូលមកក្នុង

បេ តៃសែ ថតនៅឆ្នាំ១៩៨៤

ខេត្តព្រោងព្រាត ជាមួយសម្លៀកបំពាក់ខោអាវខ្មៅរុំក្បាលក្រមា និងបានប្រកាសឲ្យប្រជាជនចេញពីទីរួមខេត្តមួយរយៈដើម្បីឲ្យអង្គការរៀបចំសណ្តាប់ធ្នាប់ឲ្យស្រួល ដោយមិនឲ្យប្រជាជនយកឥវ៉ាន់ទៅច្រើនទេ ។ ចំណែកមន្ត្រីរាជការទាំងអស់ត្រូវមកចុះឈ្មោះបញ្ជាក់ពីឋានៈ និងតួនាទីដើម្បីឲ្យអង្គការរៀបចំឲ្យចូលធ្វើការតាមកន្លែងដើមវិញ ។ សែ ប្រាប់ថា ពេលនោះទាហានលន់នល់ បានចាញ់នយោបាយរបស់ខ្មែរក្រហម ដោយទម្លាក់អាវុធចុះចូលជាមួយខ្មែរក្រហម ។

គ្រួសាររបស់ សែ ក៏ដូចជាប្រជាជនដទៃទៀត បានរៀបចំឥវ៉ាន់ និងប្រមូលបងប្អូន កូនចៅ ដើម្បីចេញដំណើរទៅកាន់ស្រុកកំណើត ។ ឪពុកម្តាយរបស់ សែ បានដឹកអីវ៉ាន់មួយចំនួនទុកសម្រាប់ហូប និងប្រើប្រាស់រយៈពេលខ្លីប៉ុណ្ណោះព្រោះអង្គការប្រកាសថាឲ្យចេញតែមួយរយៈខ្លី ។ ក្រុមគ្រួសាររបស់ សែ សំដៅទៅទិសខាងត្បូងនៃខេត្តកំពង់ធំ តាមបណ្តោយផ្លូវជាតិលេខ៦ រហូតដល់ស្រុកបារាយណ៍ ដែលមានចម្ងាយ៥០គីឡូម៉ែត្រពីទីរួមខេត្តកំពង់ធំ ។ មូលហេតុដែលគ្រួសាររបស់ សែ ធ្វើដំណើរទៅស្រុកបារាយណ៍ ព្រោះនៅទីនោះមានបងប្អូនខាងម្តាយគាត់បីគ្រួសារជាអ្នកមូលដ្ឋាន ។ ប៉ុន្តែនៅទីនោះ ក្រុមគ្រួសាររបស់ សែ ត្រូវបានអង្គការរបស់ចាត់ទុកជាអ្នក១៧មេសា ។

ក្រុមគ្រួសាររបស់ សែ បានធ្វើផ្ទះខ្ទមមួយរស់នៅដោយមានការជួយឧបត្ថម្ភពីឪពុកធំ និងម្តាយមីងរបស់គាត់ ។ ពេលនោះអង្គការមិនទាន់ប្រមូលផ្តុំជាសហករណ៍នៅឡើយទេ ចំណែកការហូបចុកនៅតាមគ្រួសារធម្មតា ។ រយៈពេលប្រហែលជាពីរ ឬបីខែក្រោយមក ទើបអង្គការហៅប្រជាជនទាំងអស់មកប្រជុំ និងឲ្យប្រមូលសម្ភារទាំងអស់មកដាក់រួម ហូបចុករួម ធ្វើការរួម និងបង្កើតទៅជាកងចល័ត ដោយគិតតាមកម្លាំង និងតាមវ័យ ។

ឪពុករបស់ សែ ត្រូវអង្គការចាត់តាំងឲ្យដាំបន្លែក្នុងភូមិ ហើយម្តាយគាត់នៅក្នុងកងមនុស្សចាស់ដោយអង្គការតម្រូវឲ្យធ្វើការដកស្ទូង ច្រូតកាត់ បោកបែន និងធ្វើជីលេខមួយដាក់ស្រែ ។ បងប្រុស

ទីមួយរបស់ សែ ត្រូវបានអង្គការឲ្យទៅនេសាទត្រីនៅទន្លេសាប ។ បងស្រីទីពីរ ត្រូវទៅធ្វើការនៅកងចល័តលើកទំនប់១មករា នៅភូមិកំពង់ថ្ម ។ បងស្រីទីបីនៅកងចល័តជំទង់ត្រូវបានអង្គការចាត់តាំងឲ្យទៅកាប់ពោត ប្រូតសណ្តែកសៀងនៅចម្ការលើ ។ បងទីបួន ត្រូវអង្គការបញ្ជូនឲ្យទៅឃ្វាលគោនៅអណ្តូងពោធិ៍ ស្រុកចម្ការលើ ។ ចំពោះ សែ និងប្អូនប្រុសបន្ទាប់ត្រូវបានអង្គការតម្រូវឲ្យនៅកងកុមារក្នុងភូមិដោយឲ្យដើររើសអាចម៍គោ កាប់ដើមទន្រ្ទានខែត្រយកមកធ្វើជី និងឃ្វាលគោ ។ នៅពេលមួយ សែ និងមិត្តរបស់ សែ ត្រូវកូនអ្នកមូលដ្ឋានជេរតិះដៀលថា ពួកនាយទុន ពួកសក្តិភូមិ ជិះជាន់កម្លាំងពលកម្ម និងនិយាយពាក្យប្រមាថជាច្រើនដូជា ទុកមិនចំណេញ ដកចេញក៏មិនខាត ដោយសារតែគាត់ជាកូនអ្នក១៧មេសា ។

នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៦ នៅស្រុកបារាយណ៍ អង្គការបានបង្កើតកងកុមារពិសេស ដោយជ្រើសរើសកុមារពេញកម្លាំង ។ ក្នុងមួយភូមិអង្គការជ្រើសយកពីរនាក់ ដើម្បីយកទៅដាំពោត និងសណ្តែកសៀងនៅស្រុកចម្ការលើ ហើយក្នុងភូមិបារាយណ៍អង្គការបានជ្រើសរើស សែ និងកុមារម្នាក់ទៀតឈ្មោះ ប្រុស ។ បន្ទាប់មកអង្គការកំណត់ពេលជួបជុំ និងរៀបចំចេញដំណើរក្រោមការដឹកនាំរបស់ប្រធានកងឈ្មោះសមមិត្ត ឃន ។ ឃន រស់នៅក្នុងភូមិថ្នល់ថ្មីនៅជាប់ភូមិបារាយណ៍ ។

សែ បានរៀបរាប់ពីអារម្មណ៍របស់ខ្លួនក្នុងពេលនោះថា "គាត់មានអារម្មណ៍រន្ធត់ និងឯកោ ព្រោះមិនដែលបែកពីឪពុកម្តាយ" ។ ពេលចេញដំណើរ សែ មានខោអាវតែមួយចង្កេះ និងក្រមាកញ្ចាស់មួយប៉ុណ្ណោះ សូម្បីតែស្បែកជើងក៏គ្មានពាក់ដែរ ។ ដូច្នេះគាត់បានកាត់ស្រទបចេកយកមករុំ ធ្វើជាទ្រនាប់ជើងព្រោះដើរលើថ្នល់ជាតិពេលថ្ងៃក្តៅខ្លាំងពេក ។ ទៅដល់ទីនោះមិត្ត ឃន បានឲ្យកងកុមារទាំងអស់ដែលមានគ្នាប្រហែលជាសែសិបនាក់ ដេកក្នុងរោងសហករណ៍រួមដែលធ្វើហើយជាស្រេចនៅទីនោះ ។ បន្ទាប់មក ឃន ប្រជុំចែកសម្ភារប្រើប្រាស់សម្រាប់ធ្វើការ ដូចជា ខ្វែវ ចបកាប់ជាដើម ។ សែ បន្តថា "ស្អែកឡើងប្រធានកងឲ្យគាត់ និងកុមារផ្សេងទៀតទៅជម្រះស្មៅដើម្បីដាំពោត និងសណ្តែក ។ អង្គការបានវាស់ឲ្យយើងជម្រះស្មៅដោយយកដងចបធ្វើជាខ្នាត ហើយក្នុងមួយព្រឹកត្រូវជម្រះឲ្យបានទទឹងប្រវែងពីរដងចបដែលក្នុងមួយដងចបស្មើនឹង១.២ម៉ែត្រ និងបណ្តោយ១០០ម៉ែត្រ ។ ពេលនោះ សែ តូចជាងគេ ចំណែកអ្នកផ្សេងទៀតដែលជម្រះស្មៅលឿន បានទុកស្មៅឲ្យគាត់ជម្រះកាន់តែច្រើន ។ សែ ជម្រះបណ្តើរយំបណ្តើរ ចំណែកអ្នកផ្សេងទៀតនាំគ្នាអង្គុយមើលគាត់ ព្រមទាំងសើចចំអកទៀតផង ។ រហូតដល់ សែ យំអស់ចិត្ត ទើបក្មេងៗទាំងនោះមកជួយជម្រះស្មៅគាត់ ។ ក្មេងៗនៅក្នុងកងតែងតែធ្វើឲ្យគាត់យំជារៀងរាល់ថ្ងៃ ។

មានថ្ងៃមួយពេល សែ កំពុងខឹង ស្រាប់តែ ប្រុស ដែលមកពីភូមិជាមួយគ្នាបានមកបញ្ចើចបញ្ចើ និងចាក់ចង្កេះគាត់ ។ ពេលនោះ សែ ក៏បានគ្រវាសមួយដងខ្វែវចំក្បាលរបស់ ប្រុស ធ្វើឲ្យហូរឈាម ។ មិត្ត ឃន បានដេញចាប់គាត់ ហើយ ដោយសារភិតភ័យពេក គាត់ក៏រត់ចូលព្រៃ ។ ប៉ុន្តែដោយខ្លាចពាក្យគំរាមថា តែហ៊ានរត់ចូលព្រៃខ្លាចាប់ស៊ីទើបគាត់ឈប់រត់ ។

សែ បានត្រឡប់មកកងវិញ ហើយគាត់ត្រូវបានឈ្លបចាប់ចងស្លាបសេកជាមួយនឹងខ្សែអង្រឹង និងវាយគាត់បែកឈាមពេញខ្លួន ព្រមទាំងគម្រាមថានឹងយកទៅសម្លាប់ចោល ។ ឈ្លបបានយក សែ ទៅឃុំនៅក្នុងជង្រុកស្រូវដោយមិនឲ្យបាយហូប ដែលធ្វើឲ្យគាត់រន្ធត់យ៉ាងខ្លាំង ហើយគិតប្រាកដជាស្លាប់មិនខាន ។ តែសំណាងល្អ កងឈ្លបឃុំឃាំង សែ តែមួយយប់អង្គការក៏ដោះលែងវិញ ដោយឲ្យគាត់និយាយទទួលកំហុសតាមអង្គការប្រាប់ និងឲ្យប្តេជ្ញាចិត្តឈប់ប្រព្រឹត្តកំហុសដូចមុនទៀត ។ សែ បានរំឭកថា "ដោយសារ ប្រុស ទៅអង្វរប្រធានកងកុមារឈ្មោះ ឃន ថាគាត់ (ប្រុស) បានប្រឡែងគ្នាលេង ហើយមុតនឹងខ្វែវដោយខ្លួនឯង ទើបឈ្លបដោះលែងខ្ញុំ បើមិនដូច្នេះទេ ឈ្លបនឹងយកខ្ញុំទៅសម្លាប់ចោលហើយ ។

អង្គការឲ្យ សែ ទៅធ្វើការធម្មតាវិញដោយពេលនោះគាត់មានខោអាវតែមួយចង្កេះប៉ុណ្ណោះ ។ ដូច្នេះយប់ឡើង សែ ត្រូវបោកខោអាវ ដើម្បីស្លៀកនៅពេលព្រឹកវិញ រហូតដល់ខោអាវពុកផុយប៉ះលែងកើតទើបអង្គការចែកឲ្យមួយសម្រាប់ទៀត ។ ជារៀងរាល់ព្រឹកមុននឹងចេញទៅជម្រះស្មៅ សែ ត្រូវដោះខ្វែវមកសម្លៀងឲ្យមុតដើម្បីចាំងស្មៅឲ្យបានលឿន ហើយពេលដាំពោត និងសណ្តែកចប់ ទើបអង្គការបានរំសាយឲ្យត្រឡប់មកភូមិវិញ ។ មកដល់ភូមិ អង្គការឲ្យ សែ ទៅនៅកងកុមារដដែល តែមិនឲ្យរើសអាចម៍គោដូចមុនទេ គឺឲ្យ

គាត់ដកសំណាប ស្ទូងស្រូវ ច្រូតស្រូវ រើសក្ួរស្រូវ លើកកណ្តាប់ដាក់រទេះ និងដើរចាប់កណ្តុរតាមស្រែ ។ កណ្តុរដែល សែ ចាប់បានត្រូវកាត់យកកន្ទុយដើម្បីរាប់ចំនួនតាមផែនការដែលអង្គការដាក់ឲ្យអនុវត្ត ។

នៅទីនោះ សែ ហូបមិនបានឆ្អែតទេដូច្នេះគាត់បានដើររើសខ្យងចាប់កង្កែប ក្តាម គីង្គក់ ថ្លែន ប្រគួយ ចាប់កណ្តុរ មកដុតហូប ហើយមានពេលខ្លះគាត់ហ៊ានលួចពោតដែលអង្គការដឹកតាមរទេះទៀតផង ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើជាអង្គការចាប់បាន គាត់នឹងធ្វើទារុណកម្មធ្ងន់ធ្ងរមិនខាន ។

នៅពេលនោះ ដោយសារតែផ្ទះរបស់ សែ ជាប់នឹងរបងវត្តបារាយណ៍ ដូច្នេះរៀងរាល់ខែ សែ ឃើញមានប្រជាជនជាច្រើនគ្រួសារមកពីគ្រប់ភូមិជញ្ជូនរបស់របរ និងអីវ៉ាន់មកអង្គុយចាំជិះឡាន ព្រោះគណៈឃុំបានស្រង់ឈ្មោះគ្រួសារអ្នក១៧មេសា និងជនជាតិខ្មែរអ៊ីស្លាមឲ្យទៅនៅភូមិថ្មី ។ តាមពិត អង្គការយកគ្រួសារទាំងនោះទៅសម្លាប់ចោល ព្រោះឡានបានដឹកអ្នកទាំងនោះទៅបាត់ពីរ ឬបីថ្ងៃក៏ត្រឡប់យកខោអាវរបស់គេមកចែកឲ្យអ្នកភូមិស្លៀកពាក់វិញ ។ អ្នកភូមិខ្លះឆ្ងល់ក៏សួរគណៈឃុំ តែគណៈឃុំបានកុហកថាអ្នកនៅភូមិថ្មីមិនខ្វះរបស់របរប្រើប្រាស់ទេ ហើយមានសុទ្ធតែរបស់ថ្មី។ សែ នៅចាំថា កាលនោះគណៈតំបន់ឈ្មោះមិត្តនារី ភឿក ចំណែកគណៈឃុំបារាយណ៍ឈ្មោះ តាដួន (ពីមុន តាដួន ធ្លាប់បើកត្រាក់ទ័រឲ្យឪពុកគាត់ ហើយនៅពេលដែលប្រពន្ធ តាដួន ឈឺ ឪពុកគាត់បានផ្តល់លុយកាក់ព្យាបាលរហូតដល់ជាទៀតផង) ។ ដូច្នេះ តាដួន គោរពស្រឡាញ់ឪពុកគាត់ណាស់ មូលហេតុនេះហើយបានជា តាដួន ទុកឲ្យក្រុមគ្រួសាររបស់គាត់ឲ្យនៅរស់រួមជាមួយគ្រួសារខ្មែរអ៊ីស្លាម ធ្វើជាជាងដុំដែកមួយគ្រួសារទៀត ក្រៅពីនោះគ្រួសារអ្នក១៧មេសាស្លាប់ស្ទើរទាំងអស់ ។

នៅពេលដល់រដូវប្រមូលផលពោត យន បានដើរប្រមូលកងកុមារឲ្យទៅចម្ការលើ ដោយបានធ្វើខ្ទមនៅលើដើមឈើ ដើម្បីឲ្យ សែ និងកុមារផ្សេងៗទៀតចាំគោះត្រដោកដេញបង្អើលសត្វសេកដែលចុះមកស៊ីផ្លែពោត ។ កងរបស់ សែ ធ្វើការនៅទីនោះរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៨ ។ ក្រោយមក អង្គការបានហៅឲ្យ សែ និងកុមារផ្សេងៗឲ្យមកឈរតម្រង់ជួរ និងឲ្យស្ពាយកាំភ្លើង បើកុមារណាស្ពាយកាំភ្លើងមិនផុតពីដីអង្គការឲ្យឈរទៅម្ខាង តែបើស្ពាយផុតពីដីអង្គការបញ្ជូនទៅខេត្តកំពង់ចាម ដើម្បីច្បាំងជាមួយកងទ័ពវៀតណាម ។

ជាភ័ព្វសំណាង សែ ពុំត្រូវបានអង្គការបញ្ជូនទៅសមរភូមិទេ ។ រហូតដល់កងទ័ពវៀតណាមរំដោះបាននៅថ្ងៃទី៩ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ។ ក្រោយរបបខ្មែរក្រហមដួលរលំ សែ មិនបានបាត់បង់សមាជិកគ្រួសារម្នាក់ឡើយ ហើយគាត់និងក្រុមគ្រួសារក៏វិលត្រឡប់មករស់នៅក្នុងទីរួមខេត្តកំពង់ធំវិញ ។

បេ តៃសែ (ជួរមុខទីពីរាប់ពីស្តាំ) ថតជាមួយឪពុកម្តាយ និងបងប្អូន ក្នុងនោះមានបងប្រុសពីរនាក់ បងស្រីពីរនាក់ ប្អូនប្រុសម្នាក់ ថតប្រហែលក្នុងខែកុម្ភៈឆ្នាំ១៩៧៥ មុនពេលខ្មែរក្រហមរំដោះបានទីក្រុងភ្នំពេញ ។

សែ បានបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្របុរាណវិទ្យាពីសកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទវិចិត្រសិល្បៈក្នុងឆ្នាំ១៩៩៦ និងបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ឆ្នាំ១៩៩៦ ។ ប្រពន្ធរបស់ សែ ឈ្មោះ ខូវ ឃីលិញ និងមានកូនពីរនាក់(ប្រុសម្នាក់ និងស្រីម្នាក់) ។ សព្វថ្ងៃនេះ តៃសែ មាននាទីជាប្រធានការិយាល័យសារមន្ទីរនៅខេត្តកំពង់ធំ ។

នង ចន្ទ័មល្លិកា

មរណភាព អៀង សារី និងពាក្យថា «ទុកនៅកំពង់នៅ»

តួនាទីរបស់ អៀង សារី នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ត្រូវបានលាតត្រដាងតាមរយៈការអានដីកាដំណោះស្រាយទាក់ទងនឹងអង្គហេតុ និងតួនាទីរបស់ជនជាប់ចោទម្នាក់ៗកាលពីថ្ងៃទី១២-១៥ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១២ ដោយអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដូចខាងក្រោម៖

តួនាទីជាសមាជិកនៃគណៈអចិន្ត្រៃយ៍

អៀង សារី គឺជាសមាជិកនៃគណៈអចិន្ត្រៃយ៍នៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ដោយយោងទៅលើកំណត់ហេតុនៃកិច្ចប្រជុំរបស់គណៈអចិន្ត្រៃយ៍ដែលបានបន្សល់ទុកក្រោយពេលរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានដួលរលំ ។ ក្នុងចំណោមកំណត់ហេតុទាំង១៩នៃកិច្ចប្រជុំនោះ មានកំណត់ហេតុ១០ ដែលបញ្ជាក់អំពីវត្តមានរបស់ អៀង សារី ប៉ុន្តែការអះអាងរបស់ ខៀវ សំផន បានបញ្ជាក់ថា វត្តមានរបស់ អៀង សារី អាចមានច្រើនជាងនេះទៅទៀត ។

តួនាទីជាឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេស

បើយោងទៅលើសម្តីរបស់ អៀង សារី ផ្ទាល់នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ខ្លួនត្រូវបានតែងតាំងជាឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសនៅខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៦ ។ ក្នុងឋានៈនេះ អៀង សារី មានតួនាទីគ្រប់គ្រងស្ថានទូតនៅបរទេស និងមានតួនាទីគ្រប់គ្រងនៅមន្ទីរប-១ ដែលជាក្រសួងការបរទេសទាំងមូល ។ ក្រៅពីនេះ អៀង សារី ក៏មានតួនាទីជាប្រធានគណៈកម្មការដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាក្នុងការទិញសម្ភារ ធនាគារ និងឃ្លាំងរដ្ឋ ។

ដំណើរការកាត់ទោស អៀង សារី

ក្នុងចំណោមជនជាប់ចោទទាំងប្រាំរូបដែលត្រូវបាននាំយកមកកាត់ទោសនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា គឺមានតែជនជាប់ចោទ អៀង សារី ម្នាក់ប៉ុណ្ណោះដែលត្រូវបាននាំយកមកកាត់ទោសចំនួនពីរដង គឺម្តងនៅតុលាការប្រជាជនបដិវត្តន៍ឆ្នាំ១៩៧៩ បន្ទាប់ពីការដួលរលំនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិតេយ្យ និងម្តងទៀតនៅតុលាការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមនាពេលបច្ចុប្បន្ន ។

តុលាការប្រជាជនបដិវត្តន៍ឆ្នាំ១៩៧៩

តុលាការប្រជាជនបដិវត្តន៍កម្ពុជាត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅឆ្នាំ១៩៧៩ ក្រោមរបបសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា ។ តុលាការនេះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងគោលបំណងធ្វើការកាត់ទោសមេដឹកនាំ ប៉ុល ពត និង អៀង សារី ពីបទប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ក្នុងអំឡុងពេលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យពីឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ ដែលមានរយៈពេលប្រាំថ្ងៃតែប៉ុណ្ណោះ ហើយត្រូវបានតុលាការផ្តន្ទាទោសប្រហារជីវិតដោយកំបាំងមុខ និងរឹបអូសយកទ្រព្យសម្បត្តិទៀតផង ។

ការលើកលែងទោស អនុគ្រោះទោស និងគោលការណ៍មិនកាត់ទោសពីរដងលើបទល្មើសតែមួយ

កាលពីថ្ងៃទី១៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៦ ព្រះបាទនរោត្តម សីហនុ ព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានឡាយព្រះហស្តលេខាលើអនុក្រឹត្យស្តីពីការលើកលែងទោស អៀង សារី ចំពោះទោសដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសប្រហារជីវិតដោយតុលាការប្រជាជនបដិវត្តន៍កាលពីខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៩ និងអនុគ្រោះទោសដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់ស្តីពីការដាក់ក្រុមកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យឲ្យនៅក្រៅច្បាប់ដោយព្រះរាជក្រមលេខ០១.នស.៩៤ ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ជាថ្នូរនឹងការបញ្ចប់សង្គ្រាម និងសន្តិភាព ។

នីតិវិធីចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាត្រូវបានបង្កើតឡើងក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងអង្គការសហប្រជាជាតិកាលដែលចុះហត្ថលេខាក្នុងឆ្នាំ២០០៣ ហើយតុលាការនេះបានចាប់ផ្តើមដំណើរការជាផ្លូវការនៅឆ្នាំ២០០៦ ។ ជនជាប់ចោទដែលត្រូវបាននាំយកមកកាត់ទោសមានចំនួន៥រូប រួមមាន នួន ជា, អៀង សារី, អៀង ធីរិទ្ធ, ខៀវ សំផន និង កាំង ហ្កេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច ។

អៀង សារី ត្រូវបានតុលាការចាប់ខ្លួនមកឃុំឃាំងនៅមន្ទីរ

ឃុំឃាំងនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា នៅខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧ ។ នៅក្នុងរយៈពេលបួនឆ្នាំនៅមន្ទីរឃុំឃាំង អៀង សារី បានដាក់ពាក្យបណ្តឹងស្នើសុំនៅក្រៅឃុំជាច្រើនលើកច្រើនសា ប៉ុន្តែសំណើទាំងអស់នោះត្រូវបានអង្គបុរេជំនុំជម្រះបដិសេធចោល ។ បន្ទាប់មក អៀង សារី ត្រូវបានចោទប្រកាន់តាមរយៈដីកាដំណោះស្រាយចំពោះបទល្មើសមួយចំនួនដូចជា ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងការរំលោភបំពានធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញាអន្តរជាតិទីក្រុងហ្សឺណែវ ឆ្នាំ១៩៤៩ ។

រាល់ការចោទប្រកាន់ដែលមាននៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២ ត្រូវបាន អៀង សារី បដិសេធ ដោយអះអាងថា ខ្លួនត្រូវបានអតីតព្រះមហាក្សត្រផ្តល់ការលើកលែងទោសរួចហើយ តាមរយៈអនុក្រឹត្យឆ្នាំ១៩៩៦ ។ បញ្ហានេះត្រូវបានលើកយកមកពិភាក្សាដេញដោលក្នុងសវនាការបឋមកាលពីថ្ងៃទី២៧-៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១១ ។ នៅក្នុងសវនាការនោះ សហមេធាវីការពារក្តី អៀង សារី បានស្នើសុំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើកលែងការចោទប្រកាន់ចំពោះ អៀង សារី ដោយផ្អែកទៅលើអនុក្រឹត្យលើកលែងទោសរបស់អតីតព្រះមហាក្សត្រឆ្នាំ១៩៩៦ និងការអនុវត្តគោលការណ៍មិនកាត់ទោសពីរដងលើបទល្មើសតែមួយ ។

ការអះអាងរបស់សហមេធាវីការពារក្តីនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃសវនាការបឋម សហមេធាវីបានលើកឡើងនូវអំណះអំណាងមួយចំនួនថា អនុក្រឹត្យលើកលែងទោសដល់ អៀង សារី ពិតជាមានសុពលភាពដោយសារតែព្រះរាជក្រឹត្យនេះគឺជាលក្ខខណ្ឌមួយដែលធ្វើឲ្យ អៀង សារី ព្រមធ្វើសមាហរណកម្មដើម្បីបញ្ចប់សង្គ្រាម និងចុះចូលជាមួយរដ្ឋាភិបាល ។ ម្យ៉ាងទៀត សហមេធាវីការពារក្តីបានបន្ថែមថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការត្រួតពិនិត្យតែទៅលើអានុភាពនៃអនុក្រឹត្យពុំមែនសុពលភាពនៃអនុក្រឹត្យឡើយ ។ សមត្ថកិច្ចក្នុងការត្រួតពិនិត្យសុពលភាពនៃអនុក្រឹត្យ គឺមានតែក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញតែប៉ុណ្ណោះ ។ ដូច្នេះ អនុក្រឹត្យស្តីពីការលើកលែងទោស អៀង សារី នៅតែមានសុពលភាពនៅឡើយ ។

ចំណែកការអនុវត្តគោលការណ៍មិនកាត់ទោសពីរដងលើអង្គហេតុតែមួយវិញ សហមេធាវីការពារក្តី អៀង សារី បានផ្តល់អំណះអំណាងបួនចំណុចដូចខាងក្រោម ៖

◆ អៀង សារី មិនអាចត្រូវបាននាំយកមកកាត់ទោសនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានឡើយ ដោយសារតែ អៀង សារី ត្រូវបានកាត់ទោសម្តងរួចទៅហើយ ។ សហមេធាវីបានលើកយកគោលការណ៍អាជ្ញាអស់ជំនុំដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា៧ និងមាត្រា១២នៃក្រម នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៩ថា មាត្រានេះមានអានុភាពទាំងទៅលើបុគ្គលដែលតុលាការសម្រេចដោះលែង និងបុគ្គលដែលត្រូវបានតុលាការផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរថែមទៀតផង ។ ដូច្នេះ អៀង សារី មិនត្រូវនាំយកមកកាត់ទោសម្តងទៀតឡើយ ។

◆ ដោយយោងទៅលើមាត្រា១៤(៧) នៃកតិកាសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ដែលចែងថា "គ្មានជនណាម្នាក់ត្រូវបាននាំយកមកចោទប្រកាន់ ឬផ្តន្ទាទោសសាជាថ្មីចំពោះបទល្មើសដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរ ឬមានការលើកលែងទោសតាមច្បាប់ និងនីតិវិធីក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃរដ្ឋនីមួយៗរួចហើយ" ។ ដូច្នេះ ការចោទប្រកាន់ អៀង សារី មិនអាចត្រូវបានអនុវត្តសាជាថ្មីទេ ។

◆ តុលាការដែលបានបង្កើតនៅឆ្នាំ១៩៧៩ និងតុលាការដែលកំពុងកាត់ទោស អៀង សារី សព្វថ្ងៃគឺជាតុលាការរបស់កម្ពុជា ដូច្នេះតុលាការកម្ពុជាពីរមិនអាចកាត់ទោសលើបទល្មើសតែមួយបានទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ទោះបីជាតុលាការឆ្នាំ១៩៧៩ត្រូវបានបង្កើតដោយក្រឹត្យច្បាប់ ក៏នេះមិនមែនជាឧបសគ្គក្នុងការរារាំងសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការលើបទល្មើសនោះបានឡើយ ។

◆ ចំណុចចុងក្រោយ គឺធាតុផ្សំនៃបទល្មើសនៃបទប្រល័យពូជសាសន៍ដែលបានជំនុំជម្រះនៅឆ្នាំ១៩៧៩ មានលក្ខណៈស្ទើរតែដូចគ្នាទាំងស្រុងនឹងបទល្មើសដែលបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២ ។

សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បើទោះបីជាមានការលើកឡើងពីសំណាក់សហមេធាវីជនជាប់ចោទ ដូចបានលើកឡើងនៅក្នុងចំណុចខាងលើនេះក៏ដោយ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបដិសេធរាល់ការលើកឡើងរបស់សហមេធាវីការពារក្តី និងប្រកាសមិនធ្វើការដោះស្រាយលើការលើកលែងទោសដោយព្រះរាជក្រឹត្យឆ្នាំ១៩៩៦ ចំពោះបទល្មើសតាមច្បាប់ជាតិក្រោយពេលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចកាលពីថ្ងៃទី២២

ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១១ ដែលបញ្ជាក់ថា បទល្មើសតាមច្បាប់ជាតិពុំមានមូលដ្ឋានសម្រាប់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះលើសំណុំរឿង ០០២នោះឡើយ ។ ការសម្រេចសេចក្តីនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានផ្តល់ហេតុផលដូចខាងក្រោម ៖

ចំពោះការលើកលែងទោស និងអនុគ្រោះទោស អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានអះអាងថា ព្រះរាជក្រឹត្យឆ្នាំ១៩៩៦ដែលជាចំណុចសារវន្តនាំឲ្យមានការលើកលែងទោសចំពោះ អៀង សារី ដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដោយតុលាការឆ្នាំ១៩៧៩និងទោសដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ឆ្នាំ១៩៩៤នាំឲ្យមានមន្ទិលផ្នែកច្បាប់មួយចំនួននៃសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការឆ្នាំ១៩៧៩ការអនុវត្តទោសនិងការលើកលែងទោស ការអនុគ្រោះទោសដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ឆ្នាំ១៩៩៤និងសិទ្ធិអំណាចរបស់ព្រះមហាក្សត្រក្នុងការអនុគ្រោះទោសដែលមានចែងនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបញ្ជាក់ថា ខ្លួនពុំមានតួនាទីសម្រេចលើសិទ្ធិអំណាចរបស់ព្រះមហាក្សត្រ និងសុពលភាពរបស់ព្រះរាជក្រឹត្យដោយសារតែសេចក្តីសម្រេចលើករណីនេះគឺជាបុព្វសិទ្ធិរបស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញតែប៉ុណ្ណោះ ។ ចំណុចចុងក្រោយ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានយល់ស្របតាមសំអាងហេតុរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះថា សវនាការរបស់តុលាការឆ្នាំ១៩៧៩ពុំបានប្រព្រឹត្តទៅដោយឯករាជ្យ និងត្រឹមត្រូវតាមនីតិវិធីច្បាប់ទេ ។ ករណីនេះ អង្គជំនុំជម្រះលើកអំណះអំណាងថា នៅក្នុងច្បាប់របស់កម្ពុជា ចំពោះសាលក្រមកំបាំងមុខ គឺអៀង សារី មានសិទ្ធិប្តឹងទាស់ឲ្យតុលាការបើកការជំនុំជម្រះសាជាថ្មីដោយមានវត្តមានខ្លួន ប៉ុន្តែកន្លងមក អៀង សារី ពុំដែលបានអនុវត្តសិទ្ធិនេះហើយក៏ពុំបានបោះបង់សិទ្ធិនេះដែរ ។ ដូច្នេះសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការឆ្នាំ១៩៧៩គ្មានអានុភាពគត្តិយុត្តិនោះឡើយ ។

ឆ្លើយតបនឹងគោលការណ៍គ្មានការកាត់ទោសពីរដងលើអង្គហេតុតែមួយដែលលើកឡើងដោយសហមេធាវីការពារក្តីវិញ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានផ្តល់ហេតុផល៥ចំណុចគឺ ៖

១) ដោយផ្អែកលើអំណះអំណាងរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះថា ការអនុវត្តគោលការណ៍នេះតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិដែលមានចែងនៅក្នុងកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីអំពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយគឺមានអានុភាពតែទៅលើតុលាការជាតិតែប៉ុណ្ណោះដោយពុំមានអានុភាពលើការអនុវត្តរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាឡើយ ។

២) បន្ថែមលើការអះអាងនេះ អង្គជំនុំជម្រះបានពន្យល់ថា ការអនុវត្តគោលការណ៍មិនកាត់ទោសពីរដងចំពោះបទល្មើសតែមួយនេះនឹងអាចយកមកអនុវត្តនៅក្នុងតុលាការអន្តរជាតិបាន លុះត្រាតែការកាត់សេចក្តីនៅក្នុងតុលាការជាតិបានប្រព្រឹត្តទៅដោយត្រឹមត្រូវ ។

៣) អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានលើកឡើងអំពីការអនុវត្តគោលការណ៍មិនកាត់ទោសពីរដងលើបទល្មើសតែមួយនៅក្នុងស្ថាប័នសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិថាគោលការណ៍នេះមិនមែនជាគោលការណ៍ដាច់ខាតឡើយ ហើយរដ្ឋពុំអាចប្រើប្រាស់គោលការណ៍នេះចំពោះសំណុំរឿងដែលជនជាប់ចោទត្រូវបានលើកលែងការចោទប្រកាន់ ដោយរំលោភលើច្បាប់អន្តរជាតិនោះឡើយ និងឲ្យជនជាប់ចោទរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវខណៈពេលដែលនីតិវិធីបានប្រព្រឹត្តដោយមិនឯករាជ្យនោះឡើយ ។

៤) អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានអះអាងថា អៀង សារី បានបដិសេធមិនទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌចំពោះអង្គហេតុដែលត្រូវបានវិនិច្ឆ័យទោសកាលពីឆ្នាំ១៩៧៩ ដោយបានព្យាយាមលើកយកអនុក្រឹត្យលើកលែងទោសនៅឆ្នាំ១៩៩៦មកធ្វើជាសម្អាង ។

៥) អង្គជំនុំជម្រះនឹងធ្វើការពិចារណាទៅលើបទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ និងការរំលោភធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវឆ្នាំ១៩៤៩ ថាតើបទល្មើសឧក្រិដ្ឋណា មួយដែលត្រូវដកចេញពីវិសាលភាពនៃព្រះរាជក្រឹត្យលើកលែងទោស ។

ក) សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ អៀង សារី ក្នុងអំឡុងពេលសវនាការ

សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ជនជាប់ចោទនៅពេលសវនាការគឺសំដៅទៅលើពាក្យពេចន៍ដែលបានអះអាងឡើងដោយជនជាប់ចោទដើម្បីតវ៉ាឬធ្វើការបញ្ជាក់ទៅលើចំណុចទាំងឡាយណាដែលលើកឡើងដោយភាគី ។ ក្នុងកិច្ចដំណើរការសវនាការកន្លងមក មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមបានបដិសេធចំពោះការចោទប្រកាន់ទាំងឡាយ

ណាប្រឆាំងនឹងរូបខ្លួន ព្រមទាំងបដិសេធមិនព្រមធ្វើការឆ្លើយតបនឹងសំណួររបស់ភាគីតាមរយៈការប្រើប្រាស់សិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតប ។ សិទ្ធិនេះត្រូវបានអនុវត្តនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាក្នុងគោលបំណងធានាឲ្យបាននូវការជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌ ។ រហូតមកដល់ពេលនេះ អៀង សារី បានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ខ្លួនចំនួនពីរលើកតែប៉ុណ្ណោះនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះដោយបានបញ្ជាក់នូវគោលជំហររបស់ខ្លួនក្នុងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតប ។

កាលពីថ្ងៃទី២១-២៣ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបើកសវនាការលើអង្គសេចក្តីក្នុងសំណុំរឿង០០២ ដែលទាក់ទងនឹងសេចក្តីសន្និដ្ឋានដោយសង្ខេបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងការចោទប្រកាន់ជនជាប់ចោទទាំង៤រូប រួមមាន នួន ជា, អៀង សារី, ខៀវ សំផន និង អៀង ធីរិទ្ធ ។ នៅក្នុងឱកាសនោះ អៀង សារី បានស្នើសុំធ្វើសេចក្តីថ្លែងរបស់ខ្លួនដូចខាងក្រោម ៖

«....នៅឆ្នាំ១៩៩៦ ខ្ញុំបានទទួលការលើកលែងទោសនិងអនុគ្រោះទោស ។ សហរដ្ឋមន្ត្រីទាំងពីរនៅពេលនោះបានចរចាអំពីអនុក្រឹត្យស្តីពីការលើកលែងទោស និងអនុគ្រោះទោស ហើយក៏បានអនុម័តនៅក្នុងរដ្ឋសភាជាតិទៅលើព្រះរាជក្រឹត្យលើកលែងទោស និងអនុគ្រោះទោស រួចហើយអតីតព្រះមហាក្សត្រនៅពេលនោះក៏បានចុះហត្ថលេខាយល់ព្រម...ដោយផ្អែកលើយុត្តាធិការនៃតុលាការពិសេសនេះ លោក លោកស្រីចៅក្រមបានសម្រេចថាព្រះរាជក្រឹត្យលើកលែងទោស និងអនុគ្រោះទោសនោះមិនអាចយកមកអនុគ្រោះបានឡើយ ។

ថ្វីត្បិតខ្ញុំមិនយល់ព្រមទៅលើសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្តី ខ្ញុំក៏នៅតែគោរពដល់អំណាចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងការសម្រេចអំពីរឿងនេះជាមួយនឹងសេចក្តីសម្រេចដ៏ជ្រាលជ្រៅនេះ ខ្ញុំបាទក៏មានសេចក្តីអំពល់កង្វល់បារម្ភជាខ្លាំងដែរ ដោយសារថា ការបដិសេធរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនយល់ព្រមបន្តនំដំណើរការនីតិវិធីរហូតដល់មានការសម្រេចពីបញ្ហានេះ ដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលរួចសិន ។

ខ្ញុំបាទមិនអាចមិនគោរពសេចក្តីសម្រេចនេះបានឡើយជាពិសេសដោយហេតុថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងគួរតែអាចបានចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនតាំងពីយូរណាស់មកហើយ គ្មានអ្វីរារាំងលោកចៅក្រមមិនឲ្យសម្រេចដូច្នេះឡើយ ។ ខ្ញុំជាប់ឃុំអស់រយៈពេល៤ឆ្នាំហើយ រង់ចាំការជំនុំជម្រះ ។ ចាប់ពីនេះតទៅវានឹងចាប់ផ្តើមជាមួយនឹងបញ្ហាច្បាប់ដែលមានសារសំខាន់មួយដែលវាមិនទាន់ត្រូវបានដោះស្រាយពេញលេញនៅឡើយ ។ ដោយសារអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនបានចាត់ការដោយត្រឹមត្រូវខ្ញុំយល់ឃើញថា ខ្ញុំបាទមិនគួរចូលរួមក្នុងការជំនុំជម្រះក្តីនេះទេ ដោយគួររង់ចាំរហូតដល់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានចេញសេចក្តីសម្រេចលើព្រះរាជក្រឹត្យលើកលែងទោស និងអនុគ្រោះទោសនេះសិន ។ ប៉ុន្តែដោយសារសេចក្តីគោរពទៅលើស្ថាប័ននេះ ខ្ញុំបាននឹងបន្តចូលរួមក្នុងដំណើរការនីតិវិធីនេះដូចដែលខ្ញុំបាទតែងតែបាននិងកំពុងធ្វើ ។ ដូច្នេះ ចាប់តាំងពីកាលដែលខ្ញុំបាទបានរងការចោទប្រកាន់ត្រូវបានចាប់ខ្លួននិងត្រូវបាននាំខ្លួនមកកាន់មន្ទីរឃុំឃាំងរបស់ អ.វ.ត.ក នេះម្ល៉េះ ។

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី២១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ ។ ហត្ថលេខា អៀង សារី ។ អស់ហើយខ្ញុំ» ។

នៅថ្ងៃទី៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបើកសវនាការសួរដេញដោលនិងពិនិត្យភស្តុតាងដោយសាកសួរជនជាប់ចោទអំពីប្រវត្តិបក្សកុម្មុយនិស្តកម្ពុជានិងសាវតារជនជាប់ចោទ ។ ក្នុងដំណើរការសវនាការនេះ អៀង សារី បានបដិសេធមិនឆ្លើយតបនឹងសំណួររបស់ភាគីដោយបញ្ជាក់នូវគោលជំហររបស់ខ្លួនដូចតទៅ ៖

«លោកប្រធានជាទីគោរព លោក លោកស្រីចៅក្រមទាំងអស់ ។ ខ្ញុំបាទសូមប្រើប្រាស់សិទ្ធិរបស់ខ្ញុំក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញដោយរក្សាសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតបនឹងសំណួរទាំងឡាយនាពេលនេះ ។ សិទ្ធិនេះមានចែងនៅក្នុងមាត្រា៣១និង៣៨នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។ ខ្ញុំបាទមានបំណងប្រើប្រាស់សិទ្ធិនេះនៅក្នុងការជំនុំជម្រះទាំងមូលហើយមិនមានបំណងប្រើប្រាស់សិទ្ធិនេះនៅក្នុងការជំនុំជម្រះទាំងមូល ហើយមិនមានបំណងឆ្លើយតបនឹងសំណួរណាមួយឡើយ» ។

១) សក្ខីកម្មរបស់សាក្សី និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាក់ទងនឹង អៀង សារី

ចាប់ពីពេលដំណើរការសវនាការលើសំណុំរឿង០០២ នៅខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១កន្លងមកអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានកោះហៅសាក្សី ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងអ្នកជំនាញជាច្រើននាក់មកធ្វើសក្ខីកម្មទាក់ទងនឹងអង្គហេតុការណ៍កកើតនៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជារចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាល រចនាសម្ព័ន្ធយោធា និងតួនាទីរបស់ជនជាប់ចោទ ។ ក្នុងការសាកសួរនោះបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមួយចំនួនដែលបានបញ្ជាក់ថា អៀង សារី បានអប់រំឲ្យប្រជាជនខំធ្វើការនៅពេលខ្លួនមាននាទីជាគណៈភូមិភាគឦសាន ។

ចំណែកសាក្សីដែលត្រូវបានកោះហៅមកផ្តល់សក្ខីកម្មនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះកន្លងមក បានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា អៀង សារី ពិតជាមានតួនាទីខ្ពស់ក្នុងការដឹកនាំមន្ទីរប-១ ឬក្រសួងការបរទេសក្នុងឋានៈជាឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងរដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកកិច្ចការបរទេសដែលក្នុងនោះ មានសាក្សី ឌុច ជាអតីតប្រធានមន្ទីរស-២១មួយរូបដែរ ។

ក) ការផ្អាកសវនាការដោយសារបញ្ហាសុខភាពរបស់ អៀង សារី

ស្ថិតក្នុងវ័យ៨៧ឆ្នាំ អៀង សារី បានប្រឈមមុខនឹងបញ្ហាសុខភាពធ្ងន់ធ្ងរជាច្រើនលើកច្រើនសាដែលបណ្តាលឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសម្រេចផ្អាកកិច្ចដំណើរការសវនាការជាញឹកញាប់ដោយសារតែជនជាប់ចោទមិនព្រមលះបង់សិទ្ធិក្នុងការចូលរួមសវនាការសាកសួរដេញដោលសាក្សី និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីកន្លងមក ។ ការសម្រេចពន្យារពេលសវនាការរបស់អង្គជំនុំជម្រះត្រូវបានធ្វើឡើងដោយយោងទៅលើវិធាន៨១(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់តុលាការដែលចែងថា "ប្រសិនបើជនជាប់ចោទដែលស្ថិតនៅក្រោឃុំដែលរៀបចំដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចចេញដីកាសម្រេចពន្យារពេលសវនាការជាបណ្តោះអាសន្ន ហើយចេញដីការបង្គាប់ឲ្យនាំខ្លួន ឬដីការបង្គាប់ឲ្យចាប់ខ្លួនតាមករណីស្របច្បាប់ដោយអនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវកំណត់កាលបរិច្ឆេទសវនាការជាថ្មី ។ ជនជាប់ចោទត្រូវនាំមកកាន់មន្ទីរឃុំឃាំងនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញរហូតដល់ពេលជនជាប់ចោទរូបនោះត្រូវបាននាំមកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលត្រូវសម្រេចលើការឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទនោះស្របតាមវិធាន៦៣" ។

ការផ្អាកកិច្ចដំណើរការសវនាការដោយសារបញ្ហាសុខភាពរបស់ជនជាប់ចោទ អៀង សារី បានចាប់ផ្តើមដំបូងនៅថ្ងៃទី១៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១២ ដោយអង្គជំនុំជម្រះបានសម្រេចលើកពេលបើកសវនាការនៅថ្ងៃទី២១ ខែឧសភាវិញ ។ ដោយសារតែបញ្ហាសុខភាពជនជាប់ចោទនៅតែបន្តអង្គជំនុំជម្រះបានសម្រេចផ្អាកសវនាការម្តងទៀត ដោយកំណត់យកថ្ងៃទី២៣ ខែឧសភាដើម្បីកោះអញ្ជើញវេជ្ជបណ្ឌិតលឹម ស៊ីវុត្ថា មកធ្វើការសួរដេញដោល ។ តាមរយៈរបាយការណ៍របស់វេជ្ជបណ្ឌិតបានបង្ហាញថា ជនជាប់ចោទមានជំងឺរលាកទងសួតខណៈពេលដែលជនជាប់ចោទប្រឈមមុខនឹងជំងឺបេះដូង និងសរសៃឈាម ។

បន្ទាប់មកទៀត នៅថ្ងៃទី៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ ជនជាប់ចោទ អៀង សារី ត្រូវបានបញ្ជូនទៅពិនិត្យសុខភាពនៅមន្ទីរពេទ្យមិត្តភាពខ្មែរ-សូវៀត រហូតមកដល់ថ្ងៃទី២១ ខែកញ្ញា អង្គជំនុំជម្រះបានបន្តសវនាការដោយកោះហៅវេជ្ជបណ្ឌិតពីររូប គឺវេជ្ជបណ្ឌិត លឹម ស៊ីវុត្ថា និងវេជ្ជបណ្ឌិត គី ប៊ូស្វ ដែលបម្រើការងារនៅមន្ទីរពេទ្យមិត្តភាពខ្មែរ-សូវៀតដើម្បីមកសួរដេញដោលទាក់ទងនឹងស្ថានភាពសុខភាពរបស់ អៀង សារី ។ តាមរយៈសក្ខីកម្មរបស់វេជ្ជបណ្ឌិតទាំងពីររូបបានបង្ហាញថា ជនជាប់ចោទស្ថិតក្នុងស្ថានភាពហត់ និងវិលមុខដោយសារជំងឺខ្សោយបេះដូងនិងស្ថានភាពមួយទៀតដែលបណ្តាលឲ្យជនជាប់ចោទវិលមុខដោយសារសរសៃឈាមកៀបនឹងឆ្អឹងកងកដែលធ្វើឲ្យឈាមមិនអាចរត់ទៅចញ្ចឹមខួរក្បាលបានគ្រប់គ្រាន់ ។

កាលពីថ្ងៃទី៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១២ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបើកសវនាការស្តាប់សក្ខីកម្មរបស់សាស្ត្រាចារ្យ ចន ខាំប៉ែល អំពីបញ្ហាសុខភាពរបស់ អៀង សារី បន្ទាប់ពីជនជាប់ចោទបានសម្រាកព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យអស់រយៈពេលជិតពីរខែរួចមក ។ នៅក្នុងការសួរដោញដោលនោះ សាស្ត្រាចារ្យ ខាំប៉ែល បានបញ្ជាក់ថា ស្ថានភាពរាងកាយរបស់ជនជាប់ចោទគឺគ្រាន់តែមានការចុះខ្សោយសាច់ដុំដោយសារមិនមានការធ្វើលំហាត់ប្រាណអស់រយៈពេលយូរ ។ ម្យ៉ាងទៀតអាការៈវិលមុខដែលតែងតែកើតមានគឺបណ្តាលមកពីបញ្ហាបេះដូង និងសរសៃឈាម ។ ចំណែក

របាយការណ៍ទាក់ទងនឹងសុខភាពបញ្ញាស្មារតីវិញ បានបង្ហាញឲ្យឃើញថា ការចងចាំរបស់ជនជាប់ចោទមិនមានសភាពប្រែប្រួលទេ គឺជនជាប់ចោទអាចផ្ដល់អារម្មណ៍និងមានការចងចាំបានល្អដែលអាចឲ្យជនជាប់ចោទមានលទ្ធភាពចូលរួមសវនាការបាន។

នៅថ្ងៃទី៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានប្រកាសបន្តបើកសវនាការសួរដេញដោលសាក្សីជំនាញគឺលោក ហ្វីលីព ហ្សុត និងអ្នកជំនាញ អេលីហ្សាបែត ប៉ែកឃើ។ ខណៈពេលដែលសវនាការនេះទើបតែបានចាប់ផ្ដើមដំណើរការជនជាប់ចោទ អៀង សារី ត្រូវបានបញ្ជូនទៅព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យមិត្តភាពខ្មែរ-សូវៀត ដោយសារស្ថានភាពសុខភាពមានការប្រែប្រួល។ ដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះបានសម្រេចផ្អាកកិច្ចដំណើរការសវនាការសាកសួរអ្នកជំនាញទាំងពីររូបភ្លាមនិងរង់ចាំឲ្យមានការចេញសេចក្ដីសម្រេចថ្មីមួយរបស់អង្គជំនុំជម្រះស្ដីអំពីការបំបែកសំណុំរឿង០០២មុនពេលសវនាការត្រូវបានបន្ត។

ឃ) ផលប៉ះពាល់ក្រោយពេលមរណភាពរបស់ អៀង សារី

មរណភាពរបស់ អៀង សារី នៅពេលនេះ បានធ្វើឲ្យនីតិវិធីចោទប្រកាន់របស់តុលាការប្រឆាំងនឹង អៀង សារី ត្រូវបានបញ្ចប់ទាំងស្រុង ដោយយោងតាមមាត្រា៧ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧។

តាមរយៈអត្ថន័យនៃមាត្រានេះមានន័យថា រាល់បទចោទប្រកាន់ទៅលើ អៀង សារី នឹងមិនអាចបន្តទៅមុខទៀតបានហើយរាល់ភស្តុតាង និងសាក្សីនានាដែលនឹងត្រូវយកមកបង្ហាញនិងផ្ដល់សក្ខីកម្មនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះប្រឆាំងនឹង អៀង សារី ត្រូវបានបញ្ចប់។ ដូច្នេះ សេចក្ដីសម្រេចចុងក្រោយរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២ដែលត្រូវកំណត់ថាតើ អៀង សារី មានទោសឬមិនមាននោះក៏មិនអាចធ្វើទៅបានដែរ។

មរណភាពរបស់ អៀង សារី បានបង្ហាញឲ្យឃើញថាដំណើរការស្វែងរកការពិតមួយប្រជាជនកម្ពុជាគ្រប់រូបបានទន្ទឹងរង់ចាំនិងស្វែងរកអស់រយៈពេល៣៤ឆ្នាំកន្លងមកនេះ នៅតែមិនអាចបង្ហាញចេញមកក្រៅតាមរយៈសម្ដីផ្ទាល់របស់ អៀង សារី និងការសួរដេញដោលសាក្សីជាច្រើនរូបទៀត នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា។ ដូច្នេះ ភស្តុតាងជាច្រើនទៀតនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២ ជាពិសេសភស្តុតាងសំខាន់ៗដែលបង្ហាញអំពីតួនាទីរបស់ អៀង សារី ជាសមាជិកនៃគណៈអចិន្ត្រៃយ៍នៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជានិងជាឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកកិច្ចការបរទេស។ ការពិតមួយនេះ គឺជាចំណុចសារវន្តដែលអាចឲ្យតុលាការវិនិច្ឆ័យទោសចំពោះ អៀង សារី ហើយក៏ជាការពិតដែលនៅពីក្រោយការធ្វើទំនាក់ទំនងនយោបាយការបរទេស ការចាប់ខ្លួន និងសម្លាប់បញ្ញវន្តទាំងនៅក្នុងនិងក្រៅប្រទេសជាច្រើននាក់ក្រោមការដឹកនាំរបស់មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមក្នុងអំឡុងពីឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩។

មរណភាពរបស់ អៀង សារី មិនត្រឹមតែជាការបាត់បង់ការពិតដែលកើតឡើងនៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យតែប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ប្រជាជនកម្ពុជាកន្លងក្នុងការស្នើសុំនិងចូលរួមគាំទ្រឲ្យមានការថ្កោលទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមដើម្បីស្វែងរកយុត្តិធម៌ដល់អ្នកដែលបានបាត់បង់ជីវិតនឹងនៅតែពុំទទួលបានយុត្តិធម៌។

ការបាត់បង់ អៀង សារី គឺជាការបាត់បង់បុគ្គលម្នាក់ក្នុងចំណោមមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមបីនាក់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០២ដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងក្រោមការគ្រប់គ្រងនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ លើសពីនេះទៅទៀត នេះគឺជាការបាត់បង់បុគ្គលដែលអាចទទួលខុសត្រូវចំពោះការសម្លាប់បញ្ញវន្តជាច្រើននាក់ដែលមានឆន្ទៈចូលរួមបម្រើប្រទេសជាតិរបស់ខ្លួន។

ជាវិបាក បញ្ហាទាក់ទងនឹងការពិត យុត្តិធម៌ ការផ្សះផ្សា ការទទួលខុសត្រូវ និងប្រវត្តិសាស្ត្រត្រូវបានធ្វើឲ្យខកខាន និងបាត់បង់ទៅតាមរយៈមរណភាពខាងលើ ក៏ប៉ុន្តែមរណភាពនេះបន្សល់ទុកនូវការពិចារណាលើពាក្យចាស់បុរាណដែលពោលថា "ទូកទៅកំពង់នៅ"។

ឆាយ ឈុនលី

សេចក្តីប្រកាសរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង០០៣

ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានទទួលនូវដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរលើកទី២ របស់សហព្រះរាជអាជ្ញានៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ ពីការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា នាថ្ងៃទី០៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៩ ។

សេចក្តីប្រកាសរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិសូមគូសបញ្ជាក់ថា៖

◆ បន្ទាប់ពីការជូនដំណឹងអំពីការបិទការស៊ើបសួរតាមវិធាន ៦៦ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ និងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ *Siegfried Blunk* ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១១

◆ បន្ទាប់ពីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នៅចំពោះអង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវបានសម្រេចរួចរាល់នៅថ្ងៃទី០២ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ និង

◆ បន្ទាប់ពីការមកដល់របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ *Mark B.Harmon* (ដែលជាសហចៅក្រមអន្តរជាតិដែលមាននីតិសម្បទាគ្រប់គ្រាន់)

សហចៅក្រមអន្តរជាតិ ដោយបានធ្វើកំណត់ហេតុខ្វែងយោបល់ថ្ងៃទី០៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ បានបញ្ជូនដីកាពិនិត្យមូលទៅការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញាដើម្បីធ្វើដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរតាមវិធាន៦៦ (៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ។

នាថ្ងៃទី០៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបន្ទាប់ពីធ្វើការខ្វែងយោបល់គ្នាជាមួយសហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិបានបញ្ជូនសេចក្តីសន្និដ្ឋានឆ្លើយតបរបស់ខ្លួនទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣ មកសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតវិញ ។

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិសូមគូសបញ្ជាក់ថា ខ្លួននឹងបន្តចំណាត់ការនីតិវិធីដែលមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនៅក្នុងរយៈពេលសមស្រប ប៉ុន្តែខ្លួននឹងទទួលយកមកពិចារណាផងដែរនូវដីកាសន្និដ្ឋានផ្សេងទៀតរបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញាដែលអាចធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល៣ខែ គិតចាប់ពីថ្ងៃទី០៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ ។

សេចក្តីប្រកាសរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ

យោងតាមវិធាន២១(១)(គ) សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ *Mark B.Harmon* សូមបញ្ជាក់ថាសំណុំរឿង០០៣ នៅតែបើកដំណើរការ ហើយការស៊ើបអង្កេតទៅលើបទឧក្រិដ្ឋកំពុងបន្តដំណើរការ ។

អគារមួយនៃមន្ទីរស-២១ ឬដែលបច្ចុប្បន្នសារមន្ទីរឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ទួលស្លែង

ដើម្បីធានាថា សាធារណជនទទួលបានព័ត៌មានត្រឹមត្រូវអំពីសំណុំរឿង០០៣ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិចេញសេចក្តីប្រកាសនេះដោយបង្ហាញពីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ និងទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលស្ថិតនៅក្រោមការស៊ើបអង្កេត ។ ជនណាដែលជាជន

រងគ្រោះនៃបទឧក្រិដ្ឋទាំងនោះ ឬមានដឹងឮពីព្រឹត្តិការណ៍ដែលបានកើតឡើងនៅទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះ អាចចូលរួមក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ ក្នុងនាមជាសាក្សី ជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីឬជាអ្នកប្តឹង ។

ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទ និងជនរងគ្រោះ

នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរលើកទី២ សម្រាប់សំណុំរឿង០០៣ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានចោទថា សមាជិកកងទ័ពបដិវត្តន៍កម្ពុជា កងទ័ពជើងទឹកកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងកងទ័ពអាកាសកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញានៃទីក្រុងហ្សឺណែវ អំពើមនុស្សឃាត និងអំពើទារុណកម្មនៅក្រោមក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៥៦ នៅចន្លោះពីខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ទៅខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ។

យោងតាមដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរលើកទី២ សហព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើការបញ្ជាក់ដូចតទៅ ៖ កងទ័ពបដិវត្តន៍កម្ពុជា កងទ័ពជើងទឹកកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងកងទ័ពអាកាសកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានបោសសម្អាតកងពលយោធា ។ មនុស្សដែលត្រូវបានបោសសម្អាតត្រូវបានចាប់ខ្លួនតាមអំពើចិត្ត ដាក់ឃុំឃាំងដោយខុសច្បាប់ ធ្វើទារុណកម្ម ធ្វើមនុស្សឃាត និងទទួលរងពលកម្មដោយបង្ខំ ។ កម្មករ អ្នកនេសាទ និងប្រជាជនដែលត្រូវបានសម្គាល់ថាជា "ជនក្បត់" ខ្មែរក្រហម ជនបរទេស (លោកខាងលិច ថៃ និងវៀតណាម) ដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួននៅក្នុងដែនទឹករបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ឬត្រូវបានចាប់ពង្រត់ពីតំបន់ព្រំដែន គឺជាជនរងគ្រោះនៃបទឧក្រិដ្ឋទាំងនោះ ហើយបទឧក្រិដ្ឋទាំងនោះត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងដោយកម្មាភិបាលនៃកងទ័ពជើងទឹកកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងកងទ័ពកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យក្នុងអំឡុងពេលវាយលុកចូលប្រទេសវៀតណាមនៅចុងឆ្នាំ១៩៧៧ និងឆ្នាំ១៩៧៨ ។

បន្ថែមពីលើឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តនៅតំបន់ឆ្នេរប្រទេសកម្ពុជា ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរលើកទី២របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសម្រាប់សំណុំរឿង០០៣ បានបង្ហាញទីតាំងជាក់លាក់មួយចំនួនដែលឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះបានកើតឡើង ។

ទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣

◆ មន្ទីរសន្តិសុខ ស-២១ ស្ថិតនៅភ្នំពេញ

◆ ទីតាំងសម្លាប់ស្ទឹងតូច ស្ថិតនៅស្រុកពញាក្រែក ខេត្តកំពង់ចាម

◆ ការដ្ឋានសាងសង់ព្រលានយន្តហោះកំពង់ឆ្នាំង ស្ថិតនៅឃុំក្រាំងលាវ ស្រុករលាប្អៀរ ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ។

ផ្លូវរត់នៃព្រលានយន្តហោះខេត្តកំពង់ឆ្នាំង

◆ មន្ទីរសន្តិសុខកងពល៨០១ ស្ថិតនៅស្រុកវើនសៃ ខេត្តរតនគិរី ។

◆ ការដ្ឋានវាយថ្មស្ទឹងហាវ ស្ថិតនៅខេត្តព្រះសីហនុ ។

ការដ្ឋានវាយថ្មស្ទឹងហាវ ខេត្តព្រះសីហនុ

◆ មន្ទីរសន្តិសុខ និងទីតាំងសម្លាប់វត្តឥន្ទញាណ (ត្រូវបានស្គាល់ដែលថា វត្តក្រោម) ស្ថិតនៅខេត្តព្រះសីហនុ ។

មន្ទីរសន្តិសុខនិងទីតាំងសម្លាប់វត្តឥន្ទញាណ ខេត្តព្រះសីហនុ

◆ មន្ទីរសន្តិសុខ ស-២២ ស្ថិតនៅខណ្ឌមានជ័យ ភ្នំពេញ

◆ ចម្ការធូរេន ស្ថិតនៅភូមិរាម សង្កាត់រាម ខណ្ឌព្រៃនប់ ខេត្តព្រះសីហនុ

◆ ការដ្ឋានបិតត្រាំង ស្ថិតនៅសង្កាត់បិតត្រាំង ខណ្ឌព្រៃនប់ ខេត្តព្រះសីហនុ

ជនដែលអាចក្លាយជាសាក្សី ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងអ្នកប្តឹង

ដូចបានបញ្ជាក់ខាងលើ ជនណាដែលជាជនរងគ្រោះនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវចោទ ឬជនណាដែលមានដឹងឮពីព្រឹត្តិការណ៍ដែលបានកើតឡើងនៅទីតាំងទាំងនោះអាចចូលរួមនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ ក្នុងនាមជាសាក្សី ជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឬជាអ្នកប្តឹង ។

សាក្សី

សាក្សីគឺជាមនុស្សម្នាក់ដែលអាចផ្តល់ព័ត៌មានពីរឿងហេតុការណ៍ផ្ទាល់ ឬការពិតដែលអាចកើតឡើងនៅទីតាំងសម្លាប់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ ។ សាក្សីនឹងត្រូវធ្វើការសម្ភាសន៍ដោយសម្ងាត់ពីអ្នកស៊ើបអង្កេតនៃការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ហើយនៅពេលក្រោយទៀត អាចត្រូវកោះអញ្ជើញឲ្យមកផ្តល់សក្ខីកម្មនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ប្រសិនបើសំណុំរឿង០០៣ដំណើរការការជំនុំជម្រះ ។

ជនដែលអាចក្លាយជាសាក្សី គួរទាក់ទងការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតសម្រាប់ព័ត៌មានពីរឿងហេតុការណ៍ផ្ទាល់ ឬការពិតដែលអាចកើតឡើងនៅទីតាំងសម្លាប់នៅទីតាំងសម្លាប់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ ។ សាក្សីនឹងត្រូវធ្វើការសម្ភាសន៍ដោយសម្ងាត់ពីអ្នកស៊ើបអង្កេតនៃការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ហើយនៅពេលក្រោយទៀត អាចត្រូវកោះអញ្ជើញឲ្យមកផ្តល់សក្ខីកម្មនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ប្រសិនបើសំណុំរឿង០០៣ដំណើរការការជំនុំជម្រះ ។

ជនដែលអាចក្លាយជាសាក្សីគួរទាក់ទងការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតសម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម ៖ ជាភាសាខ្មែរ សូមទាក់ទងលោក រស់ សំពៅ តាមរយៈទូរស័ព្ទការិយាល័យ៖ ០២៣ ២១៩ ៨៤១ លេខតភ្ជាប់ ៦១០៣ ។

ជាភាសាអង់គ្លេស និងបារាំង សូមទាក់ទងលោក Bernard Brun តាមរយៈទូរស័ព្ទការិយាល័យ ៖ ០២៣ ៨៦១ ៥៦៦ លេខតភ្ជាប់ ៦០៦៦ ។

ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

ជនរងគ្រោះនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទ អាចដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលអាចឲ្យពួកគាត់ចូលរួមនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធី និងទាមទារសំណងផ្លូវចិត្ត និងសមូហភាព ។ ជនរងគ្រោះត្រូវជាជន ឬនីតិបុគ្គលដែលបានទទួលរងព្យសនកម្មរូបកាយ សម្ភារ និងផ្លូវចិត្ត ដែលជាលទ្ធផលផ្ទាល់ពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មយ៉ាងហោចមួយក្នុងចំណោមបទឧក្រិដ្ឋនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ ។

ក្នុងអំឡុងដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេត ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចស្នើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតឲ្យសម្ភាសន៍ខ្លួន សាកសួរសាក្សី ឬទៅទីតាំងឧក្រិដ្ឋណាមួយ ឬក៏ប្រមូលភ័ស្តុតាងផ្សេងទៀត ។

អ្នកដែលចាប់អារម្មណ៍ដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អាចទាក់ទងអង្គភាពគាំពារជនរងគ្រោះដើម្បីស្នើសុំជំនួយគាំទ្រ ដោយប្រើប្រាស់ព័ត៌មានទំនាក់ទំនងខាងក្រោមនេះ ។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ត្រូវតែបញ្ជូនមកមិនឲ្យហួសរយៈពេល១៥ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីថ្ងៃដែលភាគីនានា ត្រូវបានជូនដំណឹងពីការបញ្ចប់ការស៊ើបសួរ ។

អ្នកប្តឹង

ជន ឬនីតិបុគ្គលណាដែលមានព័ត៌មានសារៈប្រយោជន៍ទាក់ទងនឹងបទឧក្រិដ្ឋនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ អាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅសហព្រះរាជអាជ្ញា តាមរយៈអង្គភាពគាំពារជនរងគ្រោះរបស់ អ.វ.ត.ក ។ ព័ត៌មាននៅក្នុងពាក្យបណ្តឹងអាចត្រូវប្រើប្រាស់ដើម្បីជួយដល់ការស៊ើបអង្កេត ។

អ្នកប្តឹង មិនចូលរួមជាភាគីនៅក្នុងសវនាការឡើយ ហើយពួកគាត់មិនមានសិទ្ធិស្នើសុំតុលាការឲ្យផ្តល់សំណង ។ ទោះបីយ៉ាងណាពួកគាត់អាចត្រូវស្នើសុំឲ្យផ្តល់ភ័ស្តុតាង ឬសក្ខីកម្មក្នុងនាមជាសាក្សី ។

អ្នកដែលចាប់អារម្មណ៍ដាក់ពាក្យបណ្តឹង អាចទាក់ទងអង្គភាពគាំពារជនរងគ្រោះរបស់ អ.វ.ត.ក សម្រាប់ស្នើសុំជំនួយគាំទ្រ ។ ទោះបីជាគ្មានកាលបរិច្ឆេទកំណត់សម្រាប់ដាក់ពាក្យបណ្តឹងក៏ដោយ ក៏សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិលើកទឹកចិត្តឲ្យជនរងគ្រោះ ឬសាក្សីដាក់ពាក្យបណ្តឹងឲ្យបានលឿនតាម ដែលអាចធ្វើទៅបាន ។

ឯកសារអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ថ្នាក់រៀននៅទួលស្លែង

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានបង្កើតថ្នាក់រៀនសាធារណៈមួយនៅសារមន្ទីរឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ទួលស្លែង ។ ថ្នាក់រៀននេះត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ ដោយមានកិច្ចសហការវាងមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងក្រសួងវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ ។ សារមន្ទីរទួលស្លែងគឺជាអតីតសាលារៀនដ៏ទំនើបមួយដែលបានសង់ឡើងជាលើកដំបូងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៦២ ។ ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ខ្មែរក្រហមបានប្រែក្លាយសាលារៀននេះទៅជាគុកដ៏សម្ងាត់បំផុតមួយក្នុងចំណោមគុកចំនួន១៩៦ទូទាំងប្រទេស ។ អ្នកទោសភាគច្រើនដែលត្រូវបញ្ជូនទៅទួលស្លែងគឺជាកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទប្រព្រឹត្តអំពើក្បត់ជាតិ ដូចជា ការសហការជាមួយរដ្ឋាភិបាលបរទេស ឬធ្វើជាអ្នកស៊ើបការណ៍ឲ្យសេ.អ៊ី.អា ឬ កា.ហ្សេ.បេ ជាដើម ។

ចាប់តាំងពីការប្រែក្លាយពីកន្លែងរៀនសូត្រមួយទៅជាកន្លែងដ៏គួរឲ្យរន្ធត់និងមហន្តរាយមួយ ទួលស្លែងមិនដែលទទួលបានមុខងាររបស់ខ្លួនដូចកាលពីដើមវិញឡើយ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី នៅពេលអនាគតដើម្បីទាមទារមកវិញនូវកេរដំណែលអប់រំដែលមានលក្ខណៈវិជ្ជមានរបស់ទួលស្លែង និងដើម្បីបន្ថែមសមាសភាពអប់រំមួយទៅក្នុងសារមន្ទីរនេះ ថ្នាក់រៀននេះត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីផ្តល់ការបង្រៀន និងការពិភាក្សាដោយឥតគិតថ្លៃអំពីប្រវត្តិសាស្ត្ររបបខ្មែរក្រហម និងប្រធានបទដែលជាប់ទាក់ទងដូចជា អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។ ថ្នាក់រៀននេះក៏ជាវេទិកាសាធារណៈមួយសម្រាប់ឲ្យអ្នកមកទស្សនា និងអ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតចែករំលែកព័ត៌មានគ្នាក្នុងការថែរក្សារយៈកាលនៃប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាដ៏មានសារសំខាន់មួយទុកឲ្យអ្នកជំនាន់ក្រោយបានរៀនសូត្រ ។

បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងសារមន្ទីរឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ទួលស្លែង ដែលមានសញ្ញាបត្រមកពីបរទេស និងបានទទួលវិញ្ញាបនបត្រពីក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ផ្នែកការបង្រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ(១៩៧៥-៧៩) ព្រមទាំងមានការចូលរួមពីអ្នកជំនាញជាតិនិងអន្តរជាតិដែលមានជំនាញលើប្រវត្តិសាស្ត្រប្រទេសកម្ពុជា និងអ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតពីមន្ទីរស-២១ នឹងបង្រៀននៅថ្នាក់រៀននេះ ។ ព័ត៌មានទាក់ទងនិងថ្នាក់រៀននេះ សូមទាក់ទង ស៊ីរិ សាវីណា តាមរយៈទូរសព្ទ័លេខៈ ០២៣ ២១១ ៨៧៥ ។

◆ ទីកន្លែង : អាគារ "ក" ជាន់លើ

◆ ពេលវេលា : ច័ន្ទ ២-៣រសៀល, ពុធ ៩-១០ព្រឹក, សុក្រ ២-៣រសៀល

ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

«ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ» របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានបើកបម្រើជូននិស្សិត អ្នកស្រាវជ្រាវ បុគ្គលិករាជការ និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងបុគ្គលទាំងឡាយដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍ចង់យល់ដឹងអំពីប្រវត្តិសាស្ត្ររបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងព្រឹត្តិការណ៍វិវដ្តរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាឬសាលាក្តីខ្មែរក្រហម ។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាកន្លែងប្រមូលផ្តុំ និងចងក្រងឯកសារអំពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានច្រើនបំផុត ។ ឯកសារនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានប្រាំប្រភេទ ។ ប្រភេទឯកសារទីមួយគឺជាឯកសារជាក្រដាសសន្លឹកដែលមានចំនួនជិតមួយលានទំព័រ ។ ប្រភេទឯកសារទីពីរគឺជាបទសម្ភាសន៍ដែលបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចុះទៅធ្វើសម្ភាសជាមួយជនរងគ្រោះនិងអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ។ ប្រភេទឯកសារទីបីគឺជារូបថតទាក់ទងទៅនឹងសម័យខ្មែរក្រហម ។ ប្រភេទឯកសារទីបួនគឺជាឯកសារទាក់ទងទៅនឹងការធ្វើផែនទីរណ្តៅសាកសព និងទីតាំងសម្ងាប់របស់ខ្មែរក្រហម និងឯកសារប្រភេទទីប្រាំគឺជាខ្សែភាពយន្តឯកសារដែលបានផលិតឡើងក្នុងរបបខ្មែរក្រហមនិងសម័យក្រោយមកទៀត ។

តាមរយៈការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ សាធារណជនអាចអាននឹងស្រាវជ្រាវឯកសារទាំងនេះបាន ។ ឯកសារខ្លះទៀតរួមមានៈ ប្រវត្តិរូបកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ចម្លើយសារភាព កំណត់ហេតុរបស់បក្ស ទូរលេខឆ្លើយឆ្លង ព័ត៌មានដែលបានមកពីការសម្ភាសន៍ជាមួយអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម និងទិន្នន័យគន្ថនិទ្ទេសបង្ហាញពីរណ្តៅសាកសព ទីតាំងគុក និងបូជនីយដ្ឋានប្រល័យពូជសាសន៍ ។

ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈមានទីតាំងនៅអគារលេខ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ ខាងកើតវិមានឯករាជ្យ ។ ការិយាល័យរបស់យើងបើកជូនសាធារណជនពីថ្ងៃច័ន្ទដល់ថ្ងៃសុក្រ ពេលព្រឹកពីម៉ោង៨ដល់ម៉ោង១២ និងពេលរសៀលពីម៉ោង២ដល់ម៉ោង៥ ។ ប្រសិនបើអស់លោកអ្នកមានចម្ងល់ ឬចង់រៀបចំព្រឹត្តិការណ៍ជាក្រុមណាមួយ សូមទាក់ទងបុគ្គលិករបស់យើង ស៊ុំ សារីណា តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ ០២៣ ២១១ ៨៧៥ ។

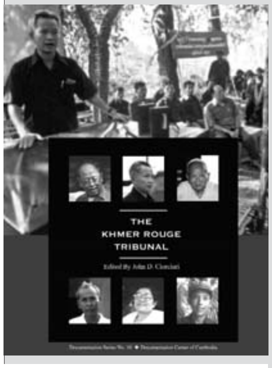

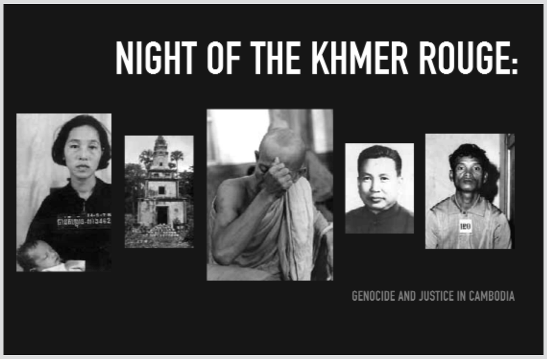

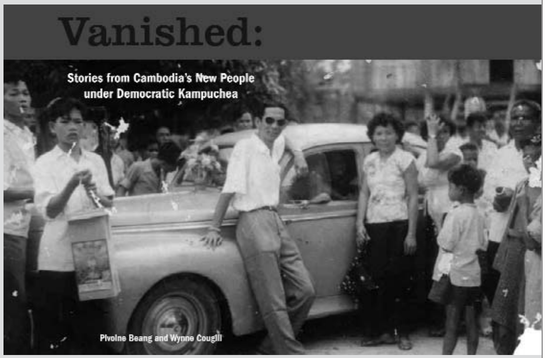

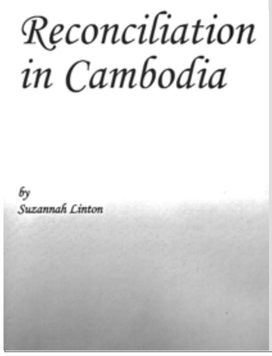

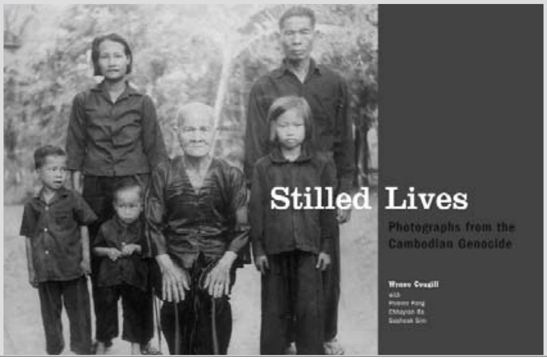

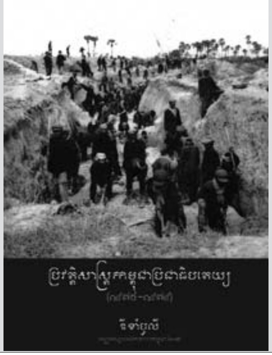

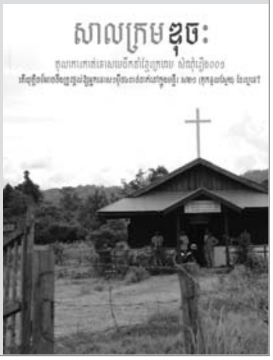

ចៅក្រមអង្គបុរេជំនុំជម្រះជាតិ និងអន្តរជាតិខ្វែងគំនិតគ្នានៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ ជាថ្មីម្តងទៀត

អង្គបុរេជំនុំជម្រះនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានខ្វែងគំនិតគ្នារវាងចៅក្រមអន្តរជាតិ និងចៅក្រមជាតិជាថ្មីទៀតលើសំណុំរឿង០០៣ ដែលមានភាពចម្រូងចម្រាស់គ្នា ដោយបដិសេធនូវបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់អ្នកប្តឹងសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលទទួលបានការទាត់ចោលម្តងរួចហើយ កាលពី ១៨ខែមុន ក្រោយពីបណ្តឹងនេះជាប់គាំងនោះ ។ សេចក្តីសម្រេចនេះស្តែងឲ្យឃើញបន្ថែមទៀតនូវភាពមិនប្រក្រតីលើនីតិវិធីក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណុំរឿងនិងធ្វើឲ្យមានកង្វល់ឡើងវិញអំពីសមត្ថភាពរបស់តុលាការក្នុងការចាត់ការកិច្ចស៊ើបសួរដែលនៅសេសសល់ដោយឯករាជ្យនិងមិនលម្អៀង ។

ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ២០១១ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត យូ ប៊ុនឡេង និងអតីតសហភាគារបស់គាត់ គឺចៅក្រម ស៊ីកហ្វ្រេដ ប្លុង បានសម្រេចបិទការស៊ើបអង្កេតលើសំណុំរឿង០០៣ភ្លាមៗដោយចេញតែសេចក្តីថ្លែងការណ៍ព័ត៌មានមួយល្បះប៉ុណ្ណោះ ហើយពុំបានជូនដំណឹងជនរងគ្រោះអំពីសិទ្ធិដែលនឹងផុតកំណត់ក្នុងចូលរួមក្នុងដំណើរការនីតិវិធីក្នុងនាមជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងក្នុងការដាក់សំណើសុំចំណាត់ការស៊ើបអង្កេតចុងក្រោយ ។ ជនរងគ្រោះពីរបីនាក់មានលទ្ធភាពដាក់ពាក្យបណ្តឹងនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការកំណត់រយៈ១៥ថ្ងៃដែលច្បាប់ផ្តល់ជូន ហើយអ្នកដាក់បណ្តឹងដែលដឹងជាសាធារណៈទាំងនោះត្រូវបានទាត់ចោលដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។ ដោយទទួលបានបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ដើមបណ្តឹង រ៉ប់ ហាមីល ដែលបងរបស់គាត់ត្រូវបានយោធាដើងទឹកដែលស្ថិតក្រោមបញ្ជាការរបស់ជនសង្ស័យក្នុងសំណុំរឿងនេះចាប់ជាអ្នកទោស និងក្រោយមកត្រូវបានសម្លាប់ចោលនោះអង្គបុរេជំនុំជម្រះពុំអាចឈានដល់ការសម្រេចទេដោយសារតែមានការខ្វែងគំនិតគ្នារវាងចៅក្រមជាតិ និងចៅក្រមអន្តរជាតិ ។ យោបល់ដោយឡែករបស់ចៅក្រមអន្តរជាតិបានបន្ទោសសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតពីភាពមិនស៊ីសង្វាក់នៅក្នុងការដោះស្រាយកិច្ចស៊ើបសួរដោយប្រៀបធៀបនឹងរបៀបស៊ើបអង្កេតលើសំណុំរឿង០០១ និង០០២ ដែលបានធ្វើឡើងកន្លងមករួមទាំងការខកខានក្នុងការចង្អុលបង្ហាញជនសង្ស័យដែលត្រូវចោទប្រកាន់ការខកខានក្នុងការជូនដំណឹងជនរងគ្រោះឲ្យបានទាន់ពេលវេលាដើម្បីឲ្យជនរងគ្រោះអាចអនុវត្តនូវសិទ្ធិរបស់ខ្លួនចូលរួមនៅក្នុងដំណើរការស៊ើបអង្កេតការខកខានក្នុងការទទួលស្គាល់មេធាវីរបស់ដើមបណ្តឹងនិងក្នុងការជូនដំណឹងដល់មេធាវីអំពីឯកសារនៅក្នុងសំណុំរឿងឬផ្តល់សិទ្ធិទទួលបានការមើលសំណុំរឿង ព្រមទាំង «ការពន្យារពេលដែលពុំមានការពន្យល់ឲ្យបានជាក់លាក់នៅក្នុងដំណើរការទទួលយកឯកសារ និងដាក់ឯកសារចូលក្នុងសំណុំរឿង» ។

អ្នកដាក់បណ្តឹងសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីម្នាក់ទៀតគឺមិនត្រូវបានបញ្ចេញឈ្មោះទេ ។ ដើមបណ្តឹងម្នាក់នេះត្រូវបានបង្ខំឲ្យរៀបការក្នុងអំឡុងពេលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យហើយប្តីរបស់ខ្លួនត្រូវបានបង្ខំឲ្យធ្វើការជាទម្ងន់នៅការដ្ឋានសង់ព្រលានយន្តហោះនៅខេត្តកំពង់ឆ្នាំង (ទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣) មុននឹងត្រូវបានធ្វើទារុណកម្ម និងសម្លាប់ចោលនៅមន្ទីរសន្តិសុខ ស-២១ ។ បើទោះបីជាដើមបណ្តឹងម្នាក់នេះត្រូវបានទទួលស្គាល់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០១ និង០០២រួមមក ហើយក៏ដោយ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនៅតែផ្តល់ហេតុផលថាដើមបណ្តឹងម្នាក់នេះពុំទទួលរងផលប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ដោយឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើងប្រឆាំងនឹងប្តីរបស់ខ្លួនទេ ផ្ទុយទៅវិញគឺដោយបច្ច័យផ្សេង ពោលគឺការងារធ្ងន់ដែលត្រូវបានបង្ខំឲ្យធ្វើរបស់ប្តីដើមបណ្តឹងនោះ ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានរកឃើញទៀតថា វា «មិនជាទំនងប៉ុន្មានទេ» ដែលថាដើមបណ្តឹងម្នាក់នេះតាមពិតទៅបានទទួលរងការឈឺចាប់ខាងផ្លូវចិត្តដោយសារតែការបង្ខំឲ្យធ្វើការជាទម្ងន់របស់ប្តីខ្លួន កាលពី ៣៨ឆ្នាំកន្លងទៅនោះ ហើយសន្និដ្ឋានថាដើមបណ្តឹងម្នាក់នេះប្តឹង

ទាមទារ «ដោយផ្អែកលើការឲ្យយោបល់ដែលមិនសមហេតុពីភាគីទី៣» ។ នៅទីបញ្ចប់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបាននិយាយថាដើមបណ្តឹងនេះមិនគួរនឹងទទួលយកទេពីព្រោះខ្លួនគឺជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងសំណុំរឿង ០០១ និង០០២ រួចទៅហើយ ។

សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ដើមបណ្តឹងនេះកាលពីឆ្នាំ២០១១ បានចង្អុលបង្ហាញថា វាពុំមានការបន្ទន់នូវទស្សនៈយល់ឃើញតាំងពីពេលចេញសេចក្តីសម្រេចលើ រ៉ប់ ហាមីុល មកម៉្លេះ ។ដោយសារតែអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ពុំអាចឈានដល់សេចក្តីសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទ អនុលោមតាមវិធានរបស់តុលាការសេចក្តីសម្រេចទាត់ចោលការដាក់បណ្តឹងរបស់ដើមបណ្តឹងដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនៅតែមានប្រសិទ្ធភាព ។ដោយឆ្លុះបញ្ចាំងលើហេតុផលដែលមាននៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ រ៉ប់ ហាមីុល យោបល់ដោយឡែករបស់ចៅក្រមជាតិនៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះអះអាងថា ដោយសារតែសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតពុំទាន់ចោទប្រកាន់នរណាម្នាក់នៅឡើយក្នុងសំណុំរឿង០០៣ «ទើបពុំមានជនត្រូវចោទដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវលើដំណោះស្រាយដែលស្វែងរកសម្រាប់ជួសជុលការខូចខាតដែលបង្កដល់ជនរងគ្រោះ ហើយអាស្រ័យហេតុនេះ ការទាត់ចោលការសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅដំណាក់កាលនេះគឺពុំរំលោភលើសិទ្ធិរបស់ជនរងគ្រោះទេ» ។

ផ្ទុយទៅវិញចៅក្រមអន្តរជាតិ *Downing* និង *Chung* បានយកតាមការកត់សម្គាល់ទាំងអស់នៅក្នុងសេចក្តីលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ រ៉ប់ ហាមីុល ស្តីអំពីការកើតមានឡើងនូវភាពមិនប្រក្រតីផ្នែកនីតិវិធី និងភាពមិនស៊ីសង្វាក់នៅក្នុងកិច្ចការរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។ លើសពីនេះទៀតចៅក្រមទាំងពីរ បានរកឃើញភាពមានចន្លោះផ្នែកនីតិវិធីបន្ថែមទៀត ដែលតាមទស្សនៈរបស់ខ្លួនគឺត្រូវឈានដល់ការសម្រេចមោឃភាព ដោយសារតែ «ផលប៉ះពាល់របស់វាមានលក្ខណៈផ្ទុយគ្នា» លើសិទ្ធិរបស់ភាគី ៈ ទាំងការដាក់បណ្តឹងសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងឯកសារដែលគាំទ្រដល់បណ្តឹងគឺជាផ្នែកខ្លះនៅក្នុងសំណុំរឿងដែលនាពេលនោះត្រូវទាត់ចោល ។ «ហេតុដូច្នេះវាទំនងត្រូវបានសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតចេញសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ដោយពុំទទួលយកបណ្តឹងនឹងពុំជូនដំណឹងដល់សហព្រះរាជអាជ្ញា និងជនត្រូវចោទ» ដោយជៀសវាងនូវ «របបនីតិវិធីដែលមានរួចមកហើយតាមរយៈវិធានផ្ទៃក្នុង ព្រមទាំងការធានាជាមូលដ្ឋានលើដំណើរការក្តីប្រកបដោយយុត្តិធម៌ដែលចែងឡើងជាស្តង់ដាទទួលស្គាល់ជាអន្តរជាតិ ។» ភាពមិនប្រក្រតីថ្មីនេះ «ឆ្លុះបញ្ចាំងឲ្យឃើញនូវគំរូនៃការប្រព្រឹត្តដែលទទួលយកដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៣» ដែល «ធ្វើឲ្យមានមន្ទិលសង្ស័យលើចេតនារបស់ចៅក្រមក្នុងការបើកកិច្ចដំណើរនីតិវិធីតាមរបៀបមួយដែលប្រកបដោយតម្លាភាព និងអាចគតាំងបានដែលនឹងធានាដល់ការគោរពសិទ្ធិរបស់ភាគីនិងអ្នកចូលរួមនៅកិច្ចដំណើរការនោះ» ។

ដោយចៅក្រមជាតិ និងអន្តរជាតិពុំយល់ព្រមបញ្ជូនសំណុំរឿងត្រឡប់ទៅឲ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតវិញដើម្បីធ្វើការពិចារណាជាថ្មីដោយសារតែផលវិភាគដែលកើតចេញពីភាពមានចន្លោះផ្នែកនីតិវិធីទាំងនោះគឺជាលើកទី១ហើយ ដែលចៅក្រមអន្តរជាតិ នៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះដោះស្រាយលើខ្លឹមសារនៃហេតុផលដែលលើកឡើងដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។ ចៅក្រមអន្តរជាតិបានកត់សម្គាល់ថាទាំងដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ទាំងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីផ្សេងទៀតដែលធ្លាប់បានទទួលយកដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអង្គបុរេជំនុំជម្រះនិងអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០១ និង ០០២ បានពឹងផ្អែកលើ «ការឈឺចាប់ដែលជាលទ្ធផលនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើងប្រឆាំងនឹងសមាជិកគ្រួសារផ្ទាល់របស់ខ្លួន ដោយរួមបញ្ចូលទាំងប្តីឬប្រពន្ធរបស់ខ្លួនទៀតផង» ។ ក្នុងការសម្រេចផ្ទុយដែលថារបួសស្នាមរបស់ដើមបណ្តឹងពុំឆ្លើយតបនឹងលក្ខខណ្ឌតម្រូវចាំបាច់សម្រាប់ការទទួលយកនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៣នោះ គឺសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនបានយកចិត្តទុកដាក់លើការសម្រេចពីមុនៗរបស់តុលាការ និងបានរំលោភលើសិទ្ធិរបស់ភាគី «ក្នុងការទទួលបាននូវភាពជាក់លាក់របស់ច្បាប់ និងភាពស្មើគ្នាចំពោះមុខច្បាប់» ។ លើសពីនេះទៀតចៅក្រមអន្តរជាតិបានរកឃើញនូវចំណងទាក់ទងដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតសម្រេចថាមានតែជនរងគ្រោះក្នុងចំណងលោហិតជិតស្និទ្ធប៉ុណ្ណោះមានសិទ្ធិក្លាយជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាហើយមិនមែនញាតិលោហិតឆ្ងាយនោះទេដែលមានសិទ្ធិនេះដែលវាខុសមិនត្រឹមតែនឹងគោលបំណងរបស់វិធានផ្ទៃក្នុង

ប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែថែមទាំងខុសនឹងការអនុវត្តលក្ខណៈជាតិ និងអន្តរជាតិទៀតផង ។ ចុងបញ្ចប់ ចៅក្រមអន្តរជាតិ បាននិយាយថា ស្តង់ដានៃភ័ស្តុតាងដូចដែលយកមកអនុវត្តនេះខ្វះការឲ្យហេតុផលច្បាស់លាស់ និងការសន្មត់ដែលថា ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីពុំមានសិទ្ធិទទួលឲ្យធ្វើជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងសំណុំរឿងច្រើនផ្សេងពីគ្នានោះ “គឺពុំមានក្នុងមូលដ្ឋានច្បាប់ ឬនៅក្នុងការឲ្យហេតុផលពីមុនៗទេ ហើយបានរំលោភបំពានលើសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ជនរងគ្រោះទៀតផង” ។ ដោយសារតែអង្គបុរេជំនុំជម្រះដែលមានការខ្វែងគំនិតនេះមិនអាចផ្តល់ជូនដើមបណ្តឹងខទ្វរណ៍នូវការដោះស្រាយចំពោះការពិចារណាដោយខ្វះចន្លោះរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតលើសំណើសុំរបស់ដើមបណ្តឹងទើបចៅក្រមអន្តរជាតិជំរុញឲ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបច្ចុប្បន្នអនុវត្តសិទ្ធិអំណាចដែលខ្លួនមានដើម្បីពិចារណាលើសំណើសុំនោះឡើងវិញ ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តីដូចដែលបានកត់សម្គាល់ដោយចៅក្រមអ៊ីចឹងគឺរឿងនេះធ្លាប់បានកើតមានរួចមកហើយ ។ នៅពេលដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបម្រុងឡូរ៉ង់ កាស្ពឺ-អានសើមេត ចូលកាន់តំណែងជំនួសឲ្យចៅក្រមប៊្លុង) លោកបានពិចារណាសំណើសុំនោះឡើងវិញដោយរកឃើញថា សំណើសុំនោះបានឆ្លើយតបតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវចាំបាច់ដែលអាចទទួលយកបាននិងបានផ្តល់ជូននូវសិទ្ធិទទួលបានឯកសារក្នុងសំណុំរឿងទៀតដោយបានធ្វើឲ្យបណ្តឹងខទ្វរណ៍របស់ដើមបណ្តឹងអាចយកមកពិភាក្សាបានយ៉ាងត្រឹមត្រូវ ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តីសេចក្តីសម្រេចរបស់ចៅក្រមកាស្ពឺ-អានសើមេត ពុំមានឥទ្ធិពលជាក់ស្តែងទេគឺដោយសារតែរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាមិនព្រមទទួលស្គាល់ការតែងតាំងនិងសិទ្ធិអំណាចក្នុងការចាត់វិធានការរបស់លោកចៅក្រម ។ បុគ្គលិកជាតិបានបដិសេធដោយបែបក្នុងការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចនេះដោយរាប់បញ្ចូលទាំងការសម្រេចទទួលយកការពិចារណាឡើងវិញលើសំណើសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី រ៉ប់ហាមីល និងផ្តល់ជូនមេធាវីរបស់ដើមបណ្តឹងរូបនេះនូវសិទ្ធិទទួលបានឯកសារនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ទៀតផង ។

អាស្រ័យហេតុនេះវាមិនសូវជាទំនងទេដែលថាសេចក្តីសម្រេចណាមួយរបស់ចៅក្រម កាស្ពឺ-អានសើមេត រួមទាំងការបន្តការស៊ើបអង្កេតលើសំណុំរឿង០០៣នោះនឹងត្រូវបានគោរពតាម លុះត្រាតែចៅក្រម *Mark Harmon* (ម៉ាក់ ហាម៉ុន) ដែលទទួលតំណែងបន្តនោះទទួលយកសេចក្តីសម្រេចមកអនុវត្ត ។ សេចក្តីសម្រេចថ្មីរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានប្រកាន់យកលំនាំពីមុនដោយសារតែទស្សនៈរបស់ចៅក្រមជាតិនៅតែព្យាយាមលើកហេតុផលដដែលៗនោះគឺភាពខ្វះខាតក្នុងការទទួលបានអំណាចរបស់ចៅក្រមកាស្ពឺ-អានសើមេត ដែលបានធ្វើឲ្យចៅក្រមពុំមានសិទ្ធចាត់កិច្ចស៊ើបសួរ ។ ភាពគ្មានសុឆន្ទៈបន្តទៀត របស់ចៅក្រមជាតិនៃអង្គបុរេជំនុំក្នុងការទទួលស្គាល់ និងដោះស្រាយភាពមានចន្លោះផ្នែកនីតិវិធីដែលជាក់ស្តែង និងរីករាលដាលទាក់ទងនឹងការស៊ើបអង្កេតក្នុងសំណុំរឿង០០៣ អាចធ្វើឲ្យកើនឡើងនូវភាពមន្ទិលសង្ស័យដែលថាសំណុំរឿងនេះនឹងត្រូវអនុញ្ញាតឲ្យចាត់ការបន្តដោយអនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុង និងស្តង់ដាអន្តរជាតិរបស់តុលាការទោះបីជាមានសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិថ្មីចូលមកកាន់តំណែងក៏ដោយ ។

អាន ហាញឌុល

អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលសម្រេចបដិសេធ ការបំបែកសំណុំរឿង០០២

ដោយការដាក់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីស្ថិតក្នុងស្ថានភាពប្រឬក ប្រឬល់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានលុបចោលសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ស្តីពីវិសាលភាពនៃសំណុំរឿង០០២/០១ ដែលបានចំណាយពេល១៥ខែឲ្យទៅជាសវនាការមួយសម្រាប់តែឃ្លាំមើលការធ្លាក់ចុះដុនដាបនៃសុខភាពរបស់ជនជាប់ចោទដែលមានវ័យជាង៨០ឆ្នាំ ។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានរកឃើញថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានរំលោភទៅលើសិទ្ធិរបស់ភាគីក្នុងការទទួលបានយោបល់ដែលមានសំអាងហេតុ និងការជំនុំជម្រះព្រមទាំងបានបដិសេធសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែលបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៃការចោទប្រកាន់ដ៏ធំនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២ ឲ្យទៅជា «សវនាការតូចៗ» និងបង្គាប់ឲ្យពិនិត្យឡើងវិញនូវចំណុចបានកោសលុប ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនាពេលបច្ចុប្បន្នបានរៀបចំកាលវិភាគសម្រាប់សវនាការលើផលវិបាកដែលចេញពីសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ចំនួនពីរថ្ងៃនាសប្តាហ៍ក្រោយ ។

កាលពីខែតុលា ឆ្នាំ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេច «បំបែកដំណើរការនីតិវិធី (សំណុំរឿង ០០២) ឲ្យទៅជាផ្នែកតូចៗជាច្រើនដែលពុំជាប់ពាក់ពន្ធ័នឹងអង្គហេតុចោទប្រកាន់ និងបញ្ហាផ្លូវច្បាប់» ។ សំណុំរឿង ០០២/០១ បង្ហាញពីប្រធានបទមូលដ្ឋានដូចជា រចនាសម្ព័ន្ធ និងគោលនយោបាយនៃរបបខ្មែរក្រហម និងតួនាទីរបស់សហជនជាប់ចោទនៅមុន និងក្រោយពេលរបបខ្មែរក្រហមបានឡើងកាន់កាប់អំណាច ។ នៅក្នុងចំណោមគោលនយោបាយឧក្រិដ្ឋកម្មទាំង៥យ៉ាងនៅទូទាំងប្រទេស ដែលអតីតមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហមកំពុងរងការចោទប្រកាន់ទាមទារឲ្យទទួលខុសត្រូវ មានតែឧក្រិដ្ឋកម្មមួយគត់ដែលលើកយកមកពិភាក្សា គឺបទឧក្រិដ្ឋទាក់ទងនឹងការផ្លាស់ប្តូរទីលំនៅប្រជាជនកម្ពុជាដោយបង្ខំចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ ចាប់ពីថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ និងបញ្ហាផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដោយបង្ខំចំនួនរាប់ម៉ឺននាក់ទៅប៉ែកខាងត្បូងនៃប្រទេសកម្ពុជា ពីចុងឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់១៩៧៧ ។ បទចោទប្រកាន់ទាក់ទងនឹងទីកន្លែងធ្វើការងារ សហករណ៍ មន្ទីរសន្តិសុខ និងទីតាំងសម្លាប់មនុស្ស ក៏ដូចជា បទឧក្រិដ្ឋរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ និងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ត្រូវបានរក្សាទុករង់ចាំសវនាការមួយនាពេលខាងមុខដែលមិនទាន់កំណត់ពេលវេលាច្បាស់លាស់ ។

ទោះបីជាមានការយល់ស្របថា បទចោទប្រកាន់ត្រូវតែតាមលំដាប់លំដោយ ភាគីព្រះរាជអាជ្ញាបានស្នើសុំភ្លាមៗឲ្យរាប់បញ្ចូលនូវភាពតំណាងបទចោទប្រកាន់ដែលបានជ្រើសរើស ដោយយោងតាមការព្រួយបារម្ភរបស់ខ្លួនចំពោះជនជាប់ចោទកំពុងមានវ័យចំណាស់ដែលអាចនឹងពុំមានជីវិតប្រឈមមុខចំពោះសវនាការដំណាក់កាលទីពីរ ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានច្រានចោលសំណើសុំរបស់ភាគីសហព្រះរាជអាជ្ញា ប៉ុន្តែខ្លួនបានរក្សាទុកនូវសិទ្ធិសម្រេច «នៅពេលណាមួយ» ដើម្បីរួមបញ្ចូលគ្នានូវចំណុចបន្ថែមនៃបទចោទប្រកាន់ ។ ដោយសារបញ្ហាមួយ គឺកាលពីខែមករា ឆ្នាំ២០១២ ភាគីសហព្រះរាជអាជ្ញាបានស្នើសុំអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដាក់បន្ថែមទីតាំងសម្លាប់មនុស្សចំនួនបីកន្លែង ។ នៅខែតុលា បន្ទាប់ពីឆ្លងកាត់ការបើកសវនាការអស់រយៈប្រហែលជិតមួយឆ្នាំ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបញ្ចប់វិសាលភាពនៃបទចោទប្រកាន់ដោយរួមបញ្ចូលទីតាំងសម្លាប់មនុស្សមួយកន្លែងក្នុងចំណោមទីតាំងសម្លាប់មនុស្សបីកន្លែងដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានស្នើសុំឲ្យដាក់បញ្ចូល ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានប្តឹងសាទុក្ខស្នើសុំអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលឲ្យដាក់បញ្ចូលទីតាំងពីរកន្លែងទៀត ដែលត្រូវបានច្រានចោលដើម្បីកែតម្រូវភាពតំណាងនៃបទចោទប្រកាន់ ។ ការកំណត់របស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល មិនត្រឹមតែដោះស្រាយចំពោះសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងបានដោះស្រាយ

ចំពោះសេចក្តីសម្រេចបំបែកសំណុំរឿងរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែលមានទម្រង់ជា "សេចក្តីសម្រេចប្រើរយៈពេលមួយឆ្នាំ" ក្នុងអំឡុងពេលដែល "អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង នៅតែមិនទាន់កំណត់វិសាលភាពសំណុំរឿង០០២/០១ ឲ្យប្រាកដប្រជា និងបើកឲ្យមានការកែប្រែដោយពុំមានលក្ខខណ្ឌវិនិច្ឆ័យដែលអាចជះឥទ្ធិពលចំពោះការកែប្រែណាមួយនោះទេ" ។

វិធានបំបែកសំណុំរឿងរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ៖

> នៅពេលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌តម្រូវ នៅដំណាក់កាលណាមួយ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចបង្គាប់ឲ្យបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីពាក់ព័ន្ធនឹងជនជាប់ចោទមួយរូប ឬច្រើនរូប និងផ្នែកដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបទចោទខ្លះ ឬទាំងអស់ដែលមាននៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ។ រឿងក្តីដែលត្រូវបានបំបែកត្រូវយកមកជំនុំជម្រះ និងវិនិច្ឆ័យចេញសាលក្រមទៅតាមលំដាប់លំដោយដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ឃើញថាសមស្រប ។

អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានផ្តល់អនុសាសន៍ថា ក្នុងន័យនេះ បានកំណត់ឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង គឺដើម្បីបម្រើឲ្យកាលៈទេសៈសំអាងហេតុពេញលេញ ខ្លួនអាចចង្អុលបង្ហាញពី "ផលប្រយោជន៍នៃយុត្តិធម៌" "លក្ខខណ្ឌបទចោទដែលបានជំនុំជម្រះដាច់ដោយឡែក បម្រើឲ្យគោលដៅនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី និងគោលការណ៍ដែលជាមូលដ្ឋានសំអាង ។ កត្តាពាក់ព័ន្ធជាច្រើន ត្រូវតែវាយតម្លៃលើ "ការបំបែកសំណុំរឿងមួយ និងរួមបញ្ចូលយ៉ាងសមស្របនូវការពិចារណាពីខាងលើដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ៖ តម្រូវឲ្យមានការពន្លឿននីតិវិធី និងតាមលំដាប់លំដោយត្រឹមត្រូវនៃសំណុំរឿង០០២/០១ ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានបង្ហាញ "ការព្រមាន" ចំពោះ "សំអាងហេតុតិចតួចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង" ទាក់ទងទៅនឹង "របៀបបំបែកសំណុំរឿងឲ្យសម្រេចបាននូវផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌" និងបានរកឃើញនូវកំហុសផ្នែកច្បាប់ទាំងនេះ ។

ដោយឡែក អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានបដិសេធការបង្ហាញភ័ស្តុតាងរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលថា ពុំមានភាពចាំបាច់សម្រាប់សំណុំរឿង០០២/០១ ដើម្បីធ្វើឲ្យមាន "ភាពតំណាងសមហេតុផលនៅក្នុងបទចោទទាំងអស់នៃដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ" ដោយសារពុំមានបទចោទណាមួយនៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះត្រូវបានលើកលែង ។ សំអាងហេតុនេះ ពុំអាចរកបាននូវការសម្រុះសម្រួលជាមួយការបង្ហាញភ័ស្តុតាងរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង សម្រាប់ការបំបែកសំណុំរឿង០០២ ស្តីពីវិមតិសង្ស័យរបស់ខ្លួនចំពោះស្មារតី និងកាយសម្បទារបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការចូលរួមសវនាការរយៈពេលវែងឡើយ ។

> ទោះបីជាដូច្នេះមែន វិមតិសង្ស័យរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអំពីលទ្ធភាពរបស់សហជនជាប់ចោទនៅក្នុងការចូលរួមការជំនុំជម្រះ ដែលមានរយៈពេលវែងដូច្នេះ វាពុំទំនងអាចស្វែងរកវិធីណាមួយ ដើម្បីកំណត់ពីវិសាលភាពនៃសំណុំរឿង០០២/០១ ក្នុងដំណាក់កាលដំបូងបំផុតដែលអាចពង្រីកឲ្យបានកម្រិតអតិបរមានូវបទចោទទាំងអស់ប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទនិងដែលអាចផ្តល់ឱកាសនៅក្នុងការទទួលបានយុត្តិធម៌ដ៏មានអត្ថន័យពេញលេញនៅក្នុងរយៈពេលមួយដ៏ខ្លីបំផុត ។

អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលក៏បានរកឃើញដែរថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានប្រព្រឹត្តកំហុសឆ្គងផ្នែកច្បាប់ដោយខកខានក្នុងការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយភាគីអំពីលក្ខខណ្ឌនៃការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ។ ពុំមានភាគីណាមួយបានទទួលការសួរយោបល់ជាមុនឡើយ ដោយសារអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើកឡើងថា នេះគឺជាការមិនចាំបាច់នៅក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការដែលពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចស៊ើបសួរ ហើយដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះរបស់ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយសមត្ថកិច្ចតុលាការ ។ លើសពីនេះទៅទៀត អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានលើកឡើងថា នីតិវិធីនៃការពិភាក្សាយោបល់ភាគីគឺអាចចេញលទ្ធផលក្នុងពេលខាងមុខដែលនឹងពន្យារពេលសវនាការដ៏វែង មិនអាចទទួលយកបាន ។

អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលទទួលស្គាល់ថា វិធានផ្ទៃក្នុងផ្តល់ឆន្ទានុសិទ្ធិពេញលេញជូនអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទាំងការចេញសេចក្តីសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅពេលដែលមានការចាំបាច់ និងផ្តល់ឲ្យនូវការពិចារណានូវការរៀបចំនីតិវិធី

ដាច់ៗពីគ្នា ទៅតាមលំដាប់លំដោយនៃការជំនុំជម្រះ ប៉ុន្តែពុំមែនផ្តល់សិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការពិចារណាទៅលើទម្រង់នៃការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីឡើយ ។ ការស្វែងរកឲ្យឃើញផ្សេងពីនេះ អាចពុំយកចិត្តទុកដាក់លើការខ្វែងគំនិតគ្នាទាំងពីរស្តីពីសិទ្ធិរបស់ភាគី និងលក្ខណៈផ្ទុយគ្នានៃដំណើរការនីតិវិធីរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជារួមទាំង "តួនាទី និងការទទួលខុសត្រូវដ៏សំខាន់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញានៅក្នុងការធ្វើដីការបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ និងការបង្ហាញបទចោទនៅក្នុងដីកានោះដែរ" ។

ទោះបីជាការខកខានស្តាប់យោបល់ពីភាគីគឺជាមធ្យោបាយដោះស្រាយដោយផ្នែក នៅពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ព្រមពិចារណាលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាស្តីពីការស្នើសុំពង្រីកវិសាលភាពនៃរឿងក្តីដោយការរួមបញ្ចូលទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្ម "សវនាកាលើអង្គសេចក្តីដែលមានរយៈពេលជិតមួយឆ្នាំបានកន្លងផុតទៅហើយ ដោយគោរពតាមលក្ខខណ្ឌនៃដីកាបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនេះ បានធ្វើឲ្យវិសាលភាពនៃសំណុំរឿង០០២/០១ចេញជារូបរាងយ៉ាងមានប្រសិទ្ធិភាព" ។ ការកំណត់ថា ការបំបែកសំណុំរឿងទាំងមូលត្រូវបានច្រានចោល ដោយសំអាងលើកំហុសឆ្គងផ្នែកច្បាប់បានរកឃើញថាការប្តឹងសាទុក្ខរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំដាក់បន្ថែមទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មត្រូវបានលើកយកមកពិភាក្សា ។

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បច្ចុប្បន្នកំពុងធ្វើការវាយតម្លៃសាជាថ្មីលើភាពត្រឹមត្រូវនៃការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី បន្ទាប់ពីការស្តាប់សំណើរបស់ភាគី និងការរក្សានូវតុល្យភាពនៃផលប្រយោជន៍គ្រប់ភាគីចំពោះកត្តាពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ។ នៅក្នុងការអនុវត្តបែបនេះ គឺត្រូវតែកំណត់ថា តើវាគឺជាលទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់តាមផ្លូវច្បាប់ដើម្បីបម្រើឲ្យការចោទប្រកាន់នៅក្នុងសវនាការតូចៗជាងនេះ ឬក៏ "យ៉ាងហោចណាស់នៅក្នុងសវនាការតូចមួយស្តីពីផ្នែកខ្លះនៃដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ" ។ ចំពោះភាពត្រឹមត្រូវនៃការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងគប្បីបង្កើត និងបញ្ជាក់ពី "ផែនការនៃការជំនុំជម្រះ" សម្រាប់បទចោទនៅសេសសល់ដែលនឹងត្រូវយកមកជំនុំជម្រះ និងបញ្ជាក់អំពីក្តីព្រួយបារម្ភពិតប្រាកដដែលលើកឡើងដោយភាគី ។ ចំពោះការរក្សានូវតុល្យភាពនៃផលប្រយោជន៍គ្រប់ភាគីចំពោះកត្តាពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងគប្បី "បញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់លាស់" ថា យោងតាមការធ្លាក់ចុះដុនដាបនៃសុខភាពរបស់ជនជាប់ចោទ "ជាការប្រសើរដែលយុត្តិធម៌ គប្បីផ្តល់ជូនតាមរយៈការចេញនូវសាលក្រមមួយ" ទៅលើបទចោទតូចៗជាច្រើន និង "ផ្តល់ជូនតាមរយៈការពិចារណាទៅលើភាពតំណាងនៃសំអាងហេតុក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះនៅក្នុងសវនាការតូចៗ" ។

អ្វីដែលសំខាន់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានផ្តល់ជូនការព្រមានទុកជាមុនចំពោះការព្រួយបារម្ភរបស់ខ្លួនទាក់ទងនឹងផ្នែកច្បាប់ និងលទ្ធភាពអនុវត្តរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងការជំនុំជម្រះលើសំណុំរឿងដែលមានសាលក្រមដាក់ទោសបន្តបន្ទាប់ប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទ ។ ការស្នើសុំមកអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាដើម្បី "បង្កើតឲ្យមានអង្គចៅក្រមជំនុំជម្រះមួយទៀត នៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដើម្បីគាំទ្រដល់ការជំនុំជម្រះឲ្យបានទាន់ពេលទៅលើផ្នែកដែលនៅសេសសល់នៃសំណុំរឿង០០២" ។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលកត់សម្គាល់ឃើញថា "អង្គចៅក្រមជំនុំជម្រះទីពីរនឹងមានលទ្ធភាពការពារបាន ចំពោះការបារម្ភណាមួយទៅលើភាពលម្អៀងដែលអាចមាន ឬក៏ភាពលម្អៀងជាក់ស្តែង" ប្រសិនបើចៅក្រមតែមួយ ធ្វើការជំនុំជម្រះលើសពីរឿងក្តីមួយប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទដដែល ។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលក៏បានកត់សម្គាល់ទៀត ថាអង្គចៅក្រមជំនុំជម្រះទីពីរអាចនឹងចាប់ផ្តើមភ្លាមៗ លើកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងខណៈដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនេះ កំពុងជាប់រវល់ជាមួយនឹងការព្រាងលើសាលក្រមទីមួយ ហើយកិច្ចការនោះប្រើរយៈពេលលើសពី៨ខែ ដែលមិនលើសខុសគ្នាជាមួយករណីរបស់ ឌុច (សំណុំរឿង០០១) ។

ដោយសារកង្វះខាតផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុរបស់តុលាការកំពុងបន្ត និងទុក្ខលំបាកនៃសុខភាពរបស់ជនជាប់ចោទ នាពេលថ្មីៗនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទំនងជាសម្រេចបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជាមួយគម្រោងរបស់ខ្លួនសម្រាប់សវនាការតូចៗជាច្រើន ស្តីពីដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះទាំងមូល ហើយនឹងជំនួសដោយការផ្តោតទៅលើការកំណត់ច្បាស់លាស់អំពីវិសាលភាពសមស្របមួយ និងភាពតំណាងនៃបទចោទប្រកាន់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១

ដែលប្រហែលគ្មានឹងការរៀបចំនាពេលបច្ចុប្បន្នក្នុងការឈានទៅរកការចេញសាលក្រមមួយក្នុងរយៈពេលឆាប់រហ័សតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ។ ជាការពិត នៅក្នុងការចងួលបង្ហាញក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនជូនទៅភាគីលើបញ្ហាទាំងនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានចោទសួរជាចំណុចៗថា ៖

> *ដោយសារតែការដាក់បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអង្គជំនុំជម្រះធ្លាប់បានជួបប្រទះនូវការពន្យារពេល និងផលវិបាកបន្ថែមទៀត ក្នុងការទទួលបានវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទទាំងបីនាក់តាមពេលវេលាដែលបានកំណត់ ដោយសារតែការចុះដុនដាបផ្នែករាងកាយជនជាប់ចោទគាត់ ។ ដោយផ្អែកលើកាលៈទេសៈដែលមានការផ្លាស់ប្តូរនេះ និងផលវិបាកនានានៃការអនុវត្តវិធីសាស្ត្រណាមួយផ្សេងនៅដំណាក់កាលយឺតពេលទៅហើយនេះ តើលោកលោកស្រីនៅតែជំទាស់នូវការកំណត់របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទៅលើវិសាលភាពនៃការជំនុំជម្រះដំណាក់កាលទីមួយរបស់ខ្លួនតាមរបៀបដែលត្រូវបានកំណត់ ដោយដីកាបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី និងសេចក្តីសម្រេចដែលពាក់ព័ន្ធនានាកន្លងមកដែរឬទេ?*

ភាគីសហព្រះរាជអាជ្ញា និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានដឹងយ៉ាងច្បាស់អំពីពេលវេលាសំខាន់ត្រូវចំណាយដើម្បីរៀបចំសវនាការលើភស្តុតាងរួចមកហើយ រហូតដល់សេចក្តីសម្រេចលើការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីត្រូវបានមោឃភាពនិងការទាមទារឲ្យមានការពន្លឿនការបញ្ចប់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ហើយទំនងជាសំណើដែលពង្រីកឲ្យមានការកែទម្រង់សវនាការនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះទាំងស្រុង ។ ខណៈដែលភាគីសហព្រះរាជអាជ្ញាទំនងជាស្នើសុំត្រឹមតែបន្ថែមទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មពីរកន្លែងដែលត្រូវបានច្រានចោលនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ភាគីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីប្រឈមមុខនឹងសេចក្តីសម្រេចមួយដែលមានបញ្ហាលំបាកជាងមុន ។ នៅក្នុងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីជិត៨.០០០នាក់ ដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ គឺមានតែដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីប្រហែល៧៥០នាក់ ប៉ុណ្ណោះ ដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងបញ្ហាគោលនយោបាយចលនាផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដោយបង្ខំ ។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលត្រូវដកចេញនឹងពុំត្រូវបានស្តាប់នូវទុក្ខសោកដែលខ្លួនបានទទួលរង និងទំនងជាត្រូវដកចេញខ្លះ ឬទាំងស្រុងពីទម្រង់នៃសំណងដែលគប្បីមាននៅក្នុងការផ្តន្ទាទោស ។ ក្រុមមេធាវីការពារក្តីទាំងអស់ដែលពុំទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីការពង្រីកនៃបទចោទជាច្រើននោះ ទំនងជាមានមានអំណះអំណាងដោយបង្ខំឲ្យសាក្សីគន្លិះត្រូវមករំឭកឡើងវិញ ប្រសិនបើសក្ខីកម្មរបស់សាក្សីទាំងនោះ នឹងត្រូវប្រើប្រាស់ដើម្បីបង្ហាញភស្តុតាងបន្ថែមទៅលើបទចោទប្រកាន់ដែលពុំបានគិតទុកជាមុន ។

ទោះបីជាសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនឹងត្រូវពន្យារពេល ដោយសមហេតុផល គឺទំនងជាលទ្ធផលនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ រួមមានភាពជាតំណាងពេញលេញនៃការជ្រើសរើសបទឧក្រិដ្ឋ ការប្រតិបត្តិជាក់លាក់នូវគោលការណ៍គ្រឹះដែលខ្លួនប្រកាន់ខ្ជាប់ គប្បីបង្កើនចំនួនជនរងគ្រោះដែលការឈឺចាប់របស់ខ្លួនត្រូវបានថ្លែងចេញ ហើយអ្វីដែលអាចនឹងកើតឡើងនោះ ប្រសិនបើនៅពេលចេញសាលក្រមនឹងផ្តល់ឲ្យមានគំរូដែលអាចប៉ាន់ប្រមាណមួយនៃការជំនុំជម្រះប្រកបដោយយុត្តិធម៌សម្រាប់តុលាការកម្ពុជា ។ **អាន ហាញឌុល**

រឿងរ៉ាវពិតដើម្បីប្រវត្តិសាស្ត្រ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាសង្ឃឹមថា ប្រជាជនកម្ពុជាគ្រប់រូបដែលធ្លាប់ឆ្លងកាត់របបខ្មែរក្រហមបាន និងកំពុងសរសេរអត្ថបទឬសៀវភៅអំពីរឿងរ៉ាវពិតផ្ទាល់ខ្លួន ហើយនឹងផ្ញើមកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាតាមអាសយដ្ឋានខាងក្រោម ÷

ផ្ទះលេខ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ ភ្នំពេញ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ទូរស័ព្ទលេខៈ (៨៥៥) (២៣) ២១១ ៨៧៥

ទូរស័ព្ទលេខៈ (៨៥៥) (១៦) ៨៧៦ ៦៩២

ទូរសារលេខៈ (៨៥៥) (២៣) ២១០ ៣៥៨

Email: truthsocheat@dccam.org

Home page: www.dccam.org

ប្រជាជនចង់ឱ្យសាលាក្តីខ្មែរក្រហមពន្លឿនការកាត់ទោស

អៀង សារី អតីតឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងជារដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសរបស់របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានទទួលមរណភាពក្នុងអាយុ៨៧ឆ្នាំនៅឯមន្ទីរពេទ្យមិត្តភាពខ្មែរ-សូវៀត ក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញនៅថ្ងៃ ទី១៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣ នៅវេលាម៉ោង៨ និង៤៥នាទីព្រឹក ។ ការស្លាប់នេះបានកើតឡើងមុនពេលដែលសាលក្រមអាចសម្រេចបានទៅទៀតក្នុងសំណុំរឿង០០២ដ៏ល្បីល្បាញនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។ ការស្លាប់នេះធ្វើឲ្យ អៀង សារី រួចផុតពីដំណើរការតុលាការ ហើយឥឡូវនេះសាធារណជននៅរង់ចាំមើលថាតើយុត្តិធម៌នឹងត្រូវធ្វើឡើងយ៉ាង ម៉េចខ្លះចំពោះមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមជាន់ខ្ពស់ ដែលនៅសេសសល់ ។

ការស្លាប់របស់ អៀង សារី ក៏បានគូសបញ្ជាក់អំពីការព្រួយបារម្ភរបស់សាធារណជនដែរជុំវិញបញ្ហាល្បឿនដែលសំណុំរឿង០០២កំពុងដំណើរការនេះ ។ មនុស្សជាច្រើនសម្តែងការព្រួយបារម្ភថា មេដឹកនាំដែលកំពុងត្រូវបានជំនុំជម្រះទោសអាចស្លាប់មុនពេលមានសាលក្រមស្ថាពរចុងក្រោយ ។ ប្រសិនបើមានករណីនោះមែន ដំណើរការចោទប្រកាន់ទៅលើជនត្រូវចោទនឹងត្រូវបានបញ្ចប់ ហើយយុត្តិធម៌ដែលទាមទារពីសំណាក់ប្រជាជនកម្ពុជាទាំងមូលនឹងនៅត្រឹមតែជាសេចក្តីប្រាថ្នាតែប៉ុណ្ណោះ ។ អាស្រ័យហេតុនេះ សាធារណជនមួយចំនួនដែលត្រូវបានសម្ភាសន៍ដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានមតិជាឯកច្ឆ័ន្ទនៅក្នុងការអំពាវនាវឲ្យអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ពន្លឿនការកាត់ ទោស និងដោះស្រាយបញ្ហាដែលតុលាការកំពុងប្រឈមមុខ ។

◆ សឹម រឿន អាយុ៩៣ឆ្នាំ មកពីខេត្តបន្ទាយមានជ័យ

វាជាការគួរឲ្យសោកស្តាយដែលការកាត់ទោស អៀង សារី មិនទាន់បានបញ្ចប់នៅឡើយ ។ អៀង សារី ជាមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមមួយរូបដែលបណ្តាលឲ្យស្លាប់ប្រជាជនជិតពីរលាននាក់ ។ ខ្ញុំមិនខឹងអ្វីជាមួយនឹង អៀង សារី ដែលបានស្លាប់ទៅហើយនោះទេ ។ ប៉ុន្តែខ្ញុំសូមលើកទឹកចិត្តឲ្យអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាពន្លឿនដំណើរការយុត្តិធម៌នេះផង ។

◆ កេង ហួត អាយុ៤៨ឆ្នាំ មកពីខេត្តបន្ទាយមានជ័យ

ខ្ញុំគ្មានអ្វីថ្លែងក្រៅតែពីពាក្យសោកស្តាយចំពោះការស្លាប់របស់ អៀង សារី ។ ប្រជាជនផ្សេងទៀតក៏មានចិត្តដូចគ្នានេះដែរ ដោយសាររបបខ្មែរក្រហមបានប្រព្រឹត្តអំពើឃោរឃៅទ្រង់ទ្រាយធំមកលើប្រជាជន ។ ក្នុងជំនាន់របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ឈាមហូរដូចទន្លេ ។ ទោះបីជា អៀង សារី ស្លាប់ហើយក៏ដោយ ខ្ញុំនៅតែខឹងគាត់ ហើយជូនពរគាត់ជាតិក្រោយគ្មានសេចក្តីសុខឡើយ ដើម្បីជាទណ្ឌកម្មចំពោះការសម្លាប់ដែលគាត់បង្កឡើង ។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ត្រូវធានាឲ្យប្រាកដថា ជនជាប់ចោទផ្សេងទៀតត្រូវបានដាក់ទោស ហើយយុត្តិធម៌ត្រូវបានផ្តល់ជូនប្រជាជន» ។

◆ ខ្ទឹម ចក អាយុ៥៥ឆ្នាំ នៅខេត្តបន្ទាយមានជ័យ

ខ្ញុំគ្មានការសោកស្តាយអ្វីទេចំពោះការស្លាប់របស់ អៀង សារី ព្រោះគាត់បានធ្វើឲ្យប្រទេសជាតិ យើងទាំងមូលរស់នៅក្នុងភាពលំបាកវេទនា ។ ប្រជាជនខ្មែរទទួលរងការឈឺចាប់រាប់មិនអស់ដោយសារតែគាត់ ហើយយើងតែងរំពឹងថាគាត់នឹងត្រូវបានកាត់ទោស ។ យ៉ាងណាមិញខ្ញុំអភ័យទោសឲ្យគាត់ហើយ ព្រោះគាត់បានស្លាប់បាត់ទៅហើយ ។

◆ មុំ ជា អាយុ ៧៨ឆ្នាំ នៅខេត្តតាកែវ

ការស្លាប់របស់អៀង សារី នៅពេលដែលគាត់កំពុងស្ថិតក្នុងការកាត់ទោស គឺជាការប្រមាថមួយចំពោះយុត្តិធម៌ ។ ដោយសារសាលាក្តីខ្មែរក្រហមពុំមានភាពជាម្ចាស់លើខ្លួនឯងធ្វើឲ្យដំណើរការកាត់ក្តីមានសភាពយឺតយ៉ាវ និងស្មុគស្មាញ ។ បើទោះបីជាខ្ញុំស្អប់គាត់យ៉ាងណាក្តី ខ្ញុំបានអភ័យទោសឲ្យគាត់ ហើយខ្ញុំមិនចង់គិតពីបទឧក្រិដ្ឋដែលគាត់បានប្រព្រឹត្តទៀតទេព្រោះវាធ្វើឲ្យខ្ញុំនឹកដល់សាច់ញាតិរបស់ខ្ញុំដែលបានស្លាប់ ។

◆ ផាត ទុល អាយុ៩១ឆ្នាំ នៅខេត្តបន្ទាយមានជ័យ

ខ្ញុំមានការសោកស្តាយណាស់ចំពោះការស្លាប់របស់ អៀង សារី ។ បច្ចុប្បន្នដំណើរការនៃការកាត់ក្តីមានសភាពយឺតយ៉ាវ ដូចនេះខ្ញុំសូមសំណូមពរឲ្យអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ក៏ដូចជារាជរដ្ឋាភិបាលស្វែងរកវិធីសាស្ត្រណាដើម្បីប៉ះប៉ូវដល់ការស្លាប់នេះ ។ ខ្ញុំពុំស្ងប់ចិត្តសោះ ប៉ុន្តែខ្ញុំបានអភ័យទោសឲ្យគាត់ហើយ ដោយសង្ឃឹមថាជាតិក្រោយគាត់នឹងមិនប្រព្រឹត្តទង្វើដូច្នេះទៀត ។

◆ ***ឈឹម សំណាង អាយុ ៥៦ឆ្នាំ រស់នៅបន្ទាយមានជ័យ***

វាគួរឲ្យសោកស្តាយណាស់ ដែលគាត់ស្លាប់ទៅដោយមិនបានទទួលការកាត់ទោស ។ ខ្ញុំគិតថានេះ ជាភាពអយុត្តិធម៌មួយយ៉ាងខ្លាំងចំពោះប្រជាជនដែលបានបាត់បង់ជីវិត និងទទួលរងការឈឺចាប់ដោយសាររបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ ខ្ញុំមិនអាចបំភ្លេច និងអភ័យទោសចំពោះអ្វីដែលគាត់បានធ្វើនោះទេ ។

◆ ***ឌី លឿន អាយុ៥០ឆ្នាំ នៅខេត្តបន្ទាយមានជ័យ***

កើត ចាស់ ឈឺ ស្លាប់វាគឺជាខ្សែជីវិតទូទៅរបស់មនុស្សជាតិ ប៉ុន្តែការស្លាប់របស់ អៀង សារី នេះ វាជាការប្រមាថដល់ប្រជាជនដែលរងការឈឺចាប់ពីរបបខ្មែរក្រហម ។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាមានតួនាទីក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌ដល់ប្រជាជនខ្មែរនិងផ្តល់ជាការដាស់តឿនដល់ខ្មែរជំនាន់ក្រោយកុំឲ្យធ្វើគ្រាប់តាម ។ បើសិនជាអាចខ្ញុំពិតជាចង់ឃើញឧក្រិដ្ឋជនដូច អៀង សារី នេះទទួលទោស ។

◆ ***នួន សុផល អាយុ៦៣ឆ្នាំ នៅខេត្តបន្ទាយមានជ័យ***

ការស្លាប់របស់ អៀង សារី អាចចាត់ទុកថាជាការបាត់បង់ឱកាសមួយក្នុងការផ្តល់យុត្តិធម៌ដល់ប្រជាជនកម្ពុជា ។ ទោះបីជាគាត់ទទួលមរណភាពក៏ដោយ ខ្ញុំគិតថាសាលាក្តីខ្មែរក្រហមគួរតែកាត់ទោសគាត់តាមបច្ឆាមរណៈ ។ លុះត្រាតែមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមទាំងអស់បានទទួលទោសទើបអាចបញ្ជាក់ថាយើងបានទទួលយុត្តិធម៌ពេញលេញ ។

◆ ***ពឿន សារ៉ាយ អាយុ៨៩ឆ្នាំ មកពីខេត្តក្រចេះ***

ខ្ញុំពុំមានការខឹងសម្បាចំពោះការស្លាប់ របស់ អៀង សារី ទេ ដោយសារខ្ញុំយល់ថាសាលាក្តីខ្មែរក្រហមបានបំពេញគោលដៅរបស់ខ្លួនដោយបន្តដំណើរការនីតិវិធីរហូតដល់ អៀង សារី ស្លាប់ ។

◆ ***ទុយ ញ៉ូ អាយុ៦៥ឆ្នាំ មកពីខេត្តក្រចេះ***

ខ្ញុំពុំមានយោបល់អ្វីទៅលើការស្លាប់របស់ អៀង សារី ឡើយក្រៅពីការសោកស្តាយចំពោះសវនាការរបស់គាត់ដែលមិនទាន់បានបញ្ចប់ ។ ខ្ញុំគិតថា យើងគួរតែបន្តចងក្រងឯកសារស្តីពីអំពើដ៏សាហាវយោរយៅនៃរបបខ្មែរក្រហមទុកសម្រាប់អប់រំក្មេងជំនាន់ក្រោយ ។

◆ ***ជិន មុត អាយុ៧៥ឆ្នាំ រស់នៅខេត្តកំពង់ចាម***

ទោះបីជាខ្ញុំពុំបានតាមដានកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីបានទៀងទាត់ក៏ដោយ ក៏ខ្ញុំពេញចិត្តចំពោះសាលាក្តីខ្មែរក្រហមដែរ ។ នៅពេលដែលខ្ញុំបានដឹងអំពីការស្លាប់របស់ អៀង សារី ខ្ញុំមានតែអារម្មណ៍សោកស្តាយចំពោះប្រទេសជាតិដែលបាត់បង់បុគ្គលម្នាក់ដែលអាចផ្តល់នូវចម្លើយតបចំពោះសំណួរជាច្រើនទាក់ទងនឹងរយៈពេលនៃរបបខ្មែរក្រហម ។ ជាមួយនឹងការស្លាប់របស់ អៀង សារី នេះ ចំពោះខ្ញុំក៏បាត់បង់នូវឱកាសក្នុងការស្តាប់ការពន្យល់របស់គាត់អំពីការប្រព្រឹត្តអំពើព្រៃផ្សៃ និងការរំលោភបំពានដ៏ច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ ។ ខ្ញុំនៅតែមានសង្ឃឹមថា មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ដែលនៅមានជីវិតនឹងផ្តល់នូវចម្លើយតបទាំងនោះ ។ ខ្ញុំចង់ឲ្យតុលាការសម្រេចអំពីអ្នកដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើដែលរំលោភបំពាននិងមហន្តរាយនៅក្នុងរយៈពេលដ៏ខ្មៅងងឹតនេះ ។ ការពិតគឺមានសារសំខាន់ណាស់ ដោយហេតុថា ការពិតទាំងនោះនឹងអប់រំក្មេងជំនាន់ក្រោយអំពីអ្វីដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។ ខ្ញុំមិនចង់ឲ្យមានការសងសឹកទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំចង់ឲ្យរកឃើញនូវការពិតប៉ុណ្ណោះ ។ ខ្ញុំគិតថា បើទោះបីជាសវនាការទៅលើមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ចុងក្រោយទាំងពីរនាក់នេះនឹងក្លាយជាសញ្ញាណនៃយុត្តិធម៌ ។ ជាចុងក្រោយ ខ្ញុំពុំមានកំហឹងចំពោះកម្មាភិបាលថ្នាក់ក្រោមទេ ព្រោះខ្ញុំជឿថា កម្មាភិបាលទាំងនោះគ្រាន់តែអនុវត្តតាមបញ្ជាខាងលើដើម្បីការពារជីវិតខ្លួនឯងតែប៉ុណ្ណោះ ។

◆ ***អ៊ូ ហ៊ាង មានអាយុ៧១ ឆ្នាំ រស់នៅខេត្តកំពង់ធំ***

ខ្ញុំពុំសប្បាយចិត្តសោះចំពោះការស្លាប់ដោយសុខសាន្តរបស់ អៀង សារី បែបនេះ ដោយសារវាខុសគ្នាទៅនឹងការស្លាប់របស់ប្រជាជនរាប់លាននាក់ ក្រោមបញ្ជារបស់គាត់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។ សូម្បីតែគុកដាក់មេដឹកនាំទាំង នោះក៏មានសភាព

ប្រសើរជាងគុកដែលប្រជាជនកម្ពុជាជាច្រើននាក់បានទទួលរងទុក្ខ និងស្លាប់នៅក្រោមច្បាប់របស់ខ្មែរក្រហមដែរ ។ បើទោះបីជាមេដឹកនាំត្រូវបាននាំយកមកជំនុំជម្រះនៅក្នុងតុលាការ ក៏មេដឹកនាំទាំងនោះអាចដេកស្រួល មានសម្លៀកបំពាក់ត្រឹមត្រូវ និងការហូបចុកប្រសើរដែរ ។ ខ្ញុំមានការឈឺចាប់ណាស់ការដែល អៀង សារី ស្លាប់នៅលើពូកត្រឹមត្រូវនៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យ បន្ទាប់ពីទទួលបានការព្យាបាលដោយ ក្រុមគ្រូពេទ្យជំនាញ ។ វាខុសគ្នាស្រឡះពីការស្លាប់បន្តបន្ទាប់គ្នារបស់ប្រជាជនកម្ពុជាជាច្រើននាក់ដែលស្លាប់ដោយសារគ្មានការព្យាបាល ហើយសាកសពរបស់ជនរងគ្រោះត្រូវបានទុកចោលឲ្យស្អុយរលួយកណ្ដាលវាលស្រែ ។ ខ្ញុំឆ្ងល់ថាហេតុអ្វីបានជាសាលាក្ដីខ្មែរក្រហមចំណាយពេលយូរម្ល៉េះក្នុងការកាត់ទោសនេះ ។ ខ្ញុំខ្លាចថាមេដឹកនាំដែលនៅសេសសល់នឹងស្លាប់មុនពេលទទួលបានយុត្តិធម៌ ។

◆ មុំ ម៉េត រស់នៅភ្នំពេញ

ខ្ញុំសោកស្ដាយដែលគាត់ស្លាប់មុនពេលតុលាការបញ្ចប់ការកាត់ក្ដី ។ ដំណើរការនៅក្នុងសាលាក្ដីខ្មែរក្រហមយឺតណាស់ ហើយនឹងពុំអាចផ្ដល់យុត្តិធម៌ជូនអ្នកដែលស្លាប់នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃរបបខ្មែរក្រហមបានទេ ។

◆ ចេង ហុង រស់នៅភ្នំពេញ

ខ្ញុំសោកស្ដាយដែលថា តាមរយៈការជួបប្រទះនូវបញ្ហាកង្វះថវិកានៅក្នុងការកាត់ទោស អៀង សារី ពុំអាចបញ្ចប់នៅមុនពេលខ្លួនស្លាប់ ។ ដោយសារវ័យចាស់ជរា និងជំងឺរបស់ខ្លួន អៀង សារី និយាយតិចបំផុតនៅក្នុងពេលកាត់ទោសខ្លួន ហើយការស្លាប់របស់ អៀង សារី យើងបាត់បង់នូវធនធានព័ត៌មានដ៏សំខាន់អំពីខ្មែរក្រហម ។

◆ សំបូរ ម៉ាណារ៉ា រស់នៅភ្នំពេញ

បណ្ដឹងរបស់ អៀង សារី ត្រូវបានបញ្ចប់ដោយសារការស្លាប់របស់គាត់ ។ ព័ត៌មានសំខាន់នៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហមត្រូវបានបាត់បង់ជារៀងរហូត ។ ខ្ញុំមានការអាណិតដល់ជនរងគ្រោះទាំងអស់ដែលតែងតែគិតថា ខ្លួននឹងទទួលបាននូវចម្លើយដ៏សមស្របសម្រាប់ទង្វើព្រៃផ្សៃ និងការឈឺចាប់ទាំងឡាយនៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម ។ មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមទាំងនោះមិនមានបំណងក្នុងការសារភាពនូវឧក្រិដ្ឋកម្មដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្តនោះទេ ។

យោងតាមច្បាប់អន្តរជាតិ ការកាត់ទោស អៀង សារី ត្រូវបានបញ្ចប់ដោយសារការស្លាប់របស់គាត់ ។ ការស្លាប់របស់គាត់គឺជាការខាតបង់មួយជាពិសេសចំពោះក្មេងជំនាន់ក្រោយដែលបាត់បង់នូវសាច់ញាតិបងប្អូននៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហមនឹងលែងមានឱកាសដើម្បីរៀនអំពីការពិតដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងអតីតកាល ។ រដ្ឋាភិបាលនិងសហគមន៍អន្តរជាតិត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះហេតុការណ៍ដ៏គួរឲ្យសោកស្ដាយមួយនេះ ។ ក្នុងនាមជាអ្នកប្រវត្តិសាស្ត្រ និងអ្នកស្រាវជ្រាវ ខ្ញុំមិនអាចបញ្ចេញយោបល់ថាតើ អៀង សារី បានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មមែនឬអត់ ពីព្រោះតុលាការមិនទាន់បានបញ្ចប់ការងារនោះទេ ។

◆ ហឹម ហ៊ុយ អតីតកម្មាភិបាលនៅមន្ទីរស-២១

យើងមិនបានទាញយកព័ត៌មានពី អៀង សារី បានទេ ដោយសារគាត់បានធ្លាក់ខ្លួនឈឺយូរមកហើយ ។ ខ្ញុំគិតថា តុលាការនៅតែអាចរកយុត្តិធម៌បានតាមរយៈការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមពីររូបទៀត ។

◆ សូហ៊ីយ៉ាន គាយិប អាយុ៩០ឆ្នាំ នៅខេត្តបាត់ដំបង

ខ្ញុំសោកស្ដាយយ៉ាងខ្លាំងចំពោះការស្លាប់របស់ អៀង សារី ព្រោះសំណួរជាច្រើនទាក់ទិននឹងខ្មែរក្រហម គាត់ពុំបានផ្ដល់ចម្លើយនៅឡើយទេ ។ បើទោះជាការស្លាប់របស់គាត់ជាសេចក្ដីបញ្ចប់នៃរឿងក្ដីគាត់ ប៉ុន្តែខ្ញុំគិតថា សាលាក្ដីបានបំពេញនូវកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនហើយ ព្រោះសាលាក្ដីនេះបានខំអស់ពីលទ្ធភាពដើម្បីស្វែងរកយុត្តិធម៌ឲ្យប្រជាជន ។

◆ សុបលី អាលីអូស្មាន់ អាយុ៤៩ឆ្នាំ ជាអ៊ីមាំខេត្តតាកែវ

ដំណឹងមរណភាពរបស់ អៀង សារី ធ្វើឲ្យខ្ញុំភ្ញាក់ផ្អើលណាស់ ព្រោះថាខ្ញុំពុំសូវជាបានតាមដានព័ត៌មានប៉ុន្មានទេ ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្ដី ការស្លាប់របស់គាត់វាជារឿងមុន និងក្រោយប៉ុណ្ណោះ ដោយសារសុខភាពរបស់គាត់ចុះអន់ខ្សោយជាយូរណាស់មកហើយ ។ ខ្ញុំគិតថាសាលាក្ដីខ្មែរក្រហមគប្បីពន្លឿនល្បឿននៃការកាត់ក្ដីដើម្បីផ្ដល់យុត្តិធម៌ឲ្យប្រជាជនយើង ។ ខ្ញុំសោកស្ដាយណាស់ដែលតុលាការមិនបានកាត់ទោសគាត់ ប៉ុន្តែការដែលគាត់ត្រូវជាប់ឃុំឃាំងកន្លងមក ក៏អាចចាត់ទុកថាជាទារុណកម្មមួយ

សម្រាប់គាត់ដែរ ។

◆ នុត ស្វេស អាយុ៣៩ឆ្នាំ ជាមន្ត្រីរាជការ

ការស្លាប់របស់គាត់មិនមានអ្វីគួរអោយភ្ញាក់ផ្អើលទេ ព្រោះគាត់មានវ័យចំណាស់ហើយ ។ បើទោះជាសំណុំរឿងរបស់គាត់ត្រូវបានបិទ ការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមពីររូបទៀតនៅតែបន្ត ។ ខ្ញុំគាំទ្រយ៉ាងពេញទំហឹងចំពោះការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហមក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌ឲ្យប្រជាជន ព្រោះនេះអាចសបញ្ជាក់ឲ្យឃើញថា យើងកំពុងរស់នៅក្នុងសង្គមមួយដែលដឹកនាំដោយច្បាប់ ។ ថ្វីត្បិតតែការស្លាប់របស់គាត់ជួយឲ្យគាត់រួចផុតពីការកាត់ទោសតាមផ្លូវច្បាប់ ប៉ុន្តែកេរ្តិ៍ឈ្មោះអសោចរបស់គាត់នឹងត្រូវបានកត់ត្រាជាប្រវត្តិសាស្ត្រ ។

◆ សំ បូរ័ត្ន ជាគ្រូបង្រៀន ក្នុងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ

ការស្លាប់របស់គាត់បាននាំទៅជាមួយរឿងរ៉ាវពិតប្រាកដជាច្រើនក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម ហើយសាលាក្តីនឹងត្រូវបញ្ចប់ដោយមិនពេញលក្ខណៈ ។

◆ អម សុផល ជាគ្រូបង្រៀន ក្នុងខេត្តព្រៃវែង

ខ្ញុំមានការសោកស្តាយចំពោះការស្លាប់របស់គាត់ ដោយសារគាត់ពុំបានសារភាពនូវអ្វីដែលគាត់បានធ្វើនៅឡើយ ហើយប្រជាជនកម្ពុជាក៏ពុំទទួលបានយុត្តិធម៌ ។ អៀង សារី គឺជាមេដឹកនាំកំពូលក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម ការស្លាប់នេះធ្វើឲ្យយើងបាត់បង់នូវចម្លើយជាច្រើន ដែលបណ្តាលឲ្យដំណើរការនៃការកាត់ក្តីកាន់តែមានភាពលំបាកឡើង ។

◆ អ៊ូ បាណុង អាយុ២៤ឆ្នាំ និស្សិតនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញផ្នែកសារព័ត៌មាន និងទំនាក់ទំនង

ខ្ញុំដឹងច្បាស់ពីស្ថានភាពសុខភាពរបស់ អៀង សារី ការស្លាប់របស់គាត់គ្មានអ្វីគួរអោយភ្ញាក់ផ្អើលទេ ។ ខ្ញុំសូមចូលរួមរំលែកមរណទុក្ខនេះ ប៉ុន្តែខ្ញុំមានអារម្មណ៍សោកស្តាយណាស់ដោយសារតែយើងបានបាត់បង់នូវចុងចោទមួយយ៉ាងសំខាន់ក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ។ នេះជាការបាត់បង់មួយយ៉ាងធំចំពោះក្មេងជំនាន់ក្រោយ ដោយសាររឿងរ៉ាវ និងទង្វើដ៏ឃោរឃៅជាច្រើនក្នុងសម័យខ្មែរក្រហមនៅមិនទាន់បានលាតត្រដាង ។

◆ កែវ សុភ័ក្ត្រ អាយុ២៤ឆ្នាំ ជាសិស្សនៃវិទ្យាស្ថានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិកម្ពុជា

កើត ចាស់ ឈឺ ស្លាប់ជារឿងធម្មតារបស់មនុស្សជាតិ ខ្ញុំពុំមានការភ្ញាក់ផ្អើលចំពោះដំណឹងមរណភាពរបស់ អៀង សារី ទេ ។ ខ្ញុំគិតថា ការស្លាប់នេះមានផលវិជ្ជមាន និងអវិជ្ជមាន ។ ចំពោះចំណុចអវិជ្ជមានគឺយើងបាត់បង់នូវឱកាសស្វែងយល់ពីមូលហេតុនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នាសម័យខ្មែរក្រហម ។ ចំណុចវិជ្ជមាននោះ គឺគាត់បានរួចផុតពីទុក្ខទោស និងបានគេចផុតពីកំហឹងរបស់ប្រជាជន ។

◆ ពៅ គឹមថង ភេទស្រី អាយុ២៥ឆ្នាំ ជានិស្សិតនៅសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

ខ្ញុំមានការព្រួយបារម្ភថា តើសំណុំរឿង០០២នឹងបន្តដំណើរការដោយរបៀបណានៅពេលដែលពុំមានវត្តមានរបស់ អៀង សារី ព្រោះមានតែរូបគាត់ទេដែលជាអ្នកអាចបកស្រាយបំភ្លឺពីសកម្មភាពរបស់គាត់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។

◆ ឈន វាសនា ភេទប្រុស អាយុ២២ឆ្នាំ ជានិស្សិតឆ្នាំទី៤ ផ្នែកច្បាប់នៅសាកលវិទ្យាល័យ ភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

«ខ្ញុំយល់ថា ការស្លាប់របស់គាត់លឿនពេក ហើយការស្លាប់របស់គាត់ជាការបាត់បង់នូវដំណើរការតុលាការ ដោយសារគាត់មានចម្លើយជាច្រើន ។ ឆ្លងកាត់តាមការសិក្សារបស់ខ្ញុំ គាត់ជាអ្នកអនុវត្តគោលនយោបាយផ្ទាល់នៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហមពេលដែលគាត់ថា គាត់ជាអ្នកស្នេហាជាតិ ។ ក្រោមការអះអាងនេះគឺគាត់បានធ្វើទារុណកម្មប្រជាជនជាច្រើននាក់» ។

◆ សុះ មីន ភេទប្រុស អាយុ៥៩ឆ្នាំ នៅខេត្តកំពង់ចាម «ខ្ញុំមានការខឹងសម្បាខ្លាំងណាស់ចំពោះការស្លាប់របស់ អៀង សារី ហើយភាគច្រើនខ្ញុំខឹងតុលាការដែលធ្វើការយឺតពេក ។ ខ្ញុំខឹងដែល អៀង សារី ស្លាប់ដោយមិនទាន់មានសាលក្រមច្បាស់លាស់ ។ តុលាការត្រូវតែពន្លឿនដំណើរការទៅមុខទៀត ដូច្នេះ នួន ជា និង ខៀវ សំផន នឹងត្រូវកាត់ទោស ហើយកំហុសរបស់ អៀង សារី នឹងមិនកើតឡើងទៀតទេ» ។

◆ គេះ អែសះ អាយុ៧៤ឆ្នាំ រស់នៅខេត្តក្រចេះ

ពេលខ្ញុំបានឮពីការស្លាប់របស់ អៀង សារី តាមវិទ្យុ

ខ្ញុំនិយាយមិនចេញ ។ ខ្ញុំបានតាមដានដំណើរការតុលាការនេះយូរមកហើយ ហើយខ្ញុំស្រឡាំងកាំងពេលឮថាគាត់ស្លាប់មុនពេលចេញសាលក្រម ។

◆ ហាជី ស៊ុលធី អាយុ៤៥ឆ្នាំ រស់នៅខេត្តកំពង់ធំ

តុលាការធ្វើការយឺតណាស់ ហើយខ្ញុំចាំមើលតើតុលាការនឹងធ្វើអ្វីបន្ថែមទៀតលើករណីមេដឹកនាំដែលនៅរស់ ។

◆ សួន សាន នៅវត្តបុទុមវត្តី

អាត្មាមានការសោកស្ដាយចំពោះការស្លាប់របស់ អៀង សារី ព្រោះថា ការស្លាប់របស់គាត់ធ្វើឲ្យយើងអស់សង្ឃឹមក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌ជូនប្រជាជនខ្មែរដែលរងទុក្ខ និងបាត់បង់ជីវិតក្នុងជំនាន់នោះ ។ តាមសាសនាព្រះពុទ្ធ គឺគាត់នឹងទទួលផលកម្មទោះបីជាស្លាប់ទៅក៏ដោយ ។ ការស្លាប់នេះ ជាការបាត់បង់ព័ត៌មានជាច្រើន ដោយសារកាលនៅរស់ អៀង សារី បានបដិសេធមិនទទួលខុសត្រូវ ។

◆ អាណាន់ មកពីខេត្តកំពង់ស្ពឺ

ខ្ញុំសោកស្ដាយខ្លាំងណាស់ពេលដែលឮថា អៀង សារី ស្លាប់ ហើយសាលាក្ដីខ្មែរក្រហមក៏បាត់បង់ព័ត៌មានច្រើនដែរ ។ ដោយសារមរណភាពរបស់គាត់សម្រាប់អ្នកដែលរង់ចាំនូវភាពយុត្តិធម៌ត្រូវរង់ចាំដោយឥតបានការ ។

◆ កែ គឹមហេង មន្ត្រីខាងដឹកជញ្ជូន

ការស្លាប់របស់ អៀង សារី គឺជាការបាត់បង់មួយសម្រាប់សាលាក្ដីខ្មែរក្រហមដោយសារតែសាលាក្ដីនេះមិនទាន់បានជំនុំជម្រះទោស អៀង សារី ឲ្យបានចប់ចុងចប់ដើមនៅឡើយ ។ ការស្លាប់របស់គាត់នឹងកប់ទៅជាមួយនឹងយុត្តិធម៌ដែលជនរងគ្រោះបានរង់ចាំអស់រយៈពេលជាយូរមកហើយ ។

◆ សៃ សុខុម មកពីខេត្តប៉ៃលិន

ដោយសារតែ អៀង សារី ស្លាប់បាត់ទៅហើយ ខ្ញុំសង្ឃឹមថាប្រជាជនកម្ពុជានឹងអត់ឱនទោសដល់គាត់ ដូច្នេះគាត់នឹងអាចទៅរកសុគតិភពបាន ។ គាត់ស្លាប់ហើយ យើងមិនអាចយកអ្វីពីគាត់បានទៀតទេ ។

◆ អាប់ឌូហ្កានី ពីន មូសា អាយុ៥០ឆ្នាំ ហាគីម នៅខេត្តស្ទឹងត្រែង

ការស្លាប់របស់ អៀង សារី បានបន្សល់នូវភាពមិនច្បាស់លាស់ពីអំពើឃោរឃៅដែលប្រព្រឹត្តឡើងដោយរបបខ្មែរក្រហម ។ សំណួរនៅតែគ្មានចម្លើយត្រង់ថា អៀង សារី គឺជាអ្នកបញ្ជាឲ្យមានការសម្លាប់មនុស្ស ឬគ្រាន់តែជាអ្នកស្ដាប់បង្គាប់ ។ ដូច្នេះ ប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមនៅតែមិនច្បាស់ ។ ការស្លាប់របស់ អៀង សារី បានបន្សល់នូវការសោកស្ដាយយ៉ាងខ្លាំងព្រោះជនរងគ្រោះអាចគិតថា អៀង សារី បានគេចពីបទចោទទាំងឡាយនៅសាលាក្ដីខ្មែរក្រហម និងគេចពីយុត្តិធម៌ជាលើកទីពីរ ។ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៩ តុលាការប្រជាជនបដិវត្តន៍ត្រូវបានបង្កើតឡើង ហើយបានកាត់ទោស ប៉ុល ពត និង អៀង សារី ប្រហារជីវិតដោយកំបាំងមុខ ។ មេដឹកនាំ នួន ជា និង ខៀវ សំផន ក៏អាចនឹងស្លាប់មុនការប្រកាសសាលក្រមដែរ ដោយសារតែសាលាក្ដីខ្មែរក្រហមកំពុងតែជួបប្រទះនូវបញ្ហាថវិកា ។ ហេតុដូច្នេះ សាលាក្ដី ត្រូវតែបង្កើតល្បឿនបន្ថែមទៀតដើម្បីឈានទៅរកការប្រកាសសាលក្រមទាក់ទងនឹងករណី០០២នេះ ។ **មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា**

ស្ដាប់រឿងរ៉ាវប្រវត្តិសាស្ត្រតាមវិទ្យុ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានកម្មវិធីសំឡេងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ៖ យុត្តិធម៌ និងការអត់ឃ្មាន ដែលបានចាប់ផ្ដើមផ្សាយនៅថ្ងៃអាទិត្យ ទី៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣ ។

ប្រិយមិត្តដែលរស់នៅរាជធានីភ្នំពេញ និងនៅខេត្តអាចស្ដាប់កម្មវិធីវិទ្យុសហគមន៍របស់យើងខ្ញុំតាមរយៈ ៖

◆ វិទ្យុជាតិកម្ពុជា AM 918KHz រាជធានីភ្នំពេញ វេលាម៉ោង៩ព្រឹក និងម៉ោង៧និង៣០នាទីល្ងាច ។

◆ វិទ្យុខេត្តកំពត FM 93.25 MHz វេលាម៉ោង៧ព្រឹក និងម៉ោង៧ល្ងាច ។

◆ វិទ្យុខេត្តព្រះវិហារ FM 99 MHz វេលាម៉ោង៧:៣០ព្រឹក និងម៉ោង៨រសៀល ។

◆ វិទ្យុខេត្តបាត់ដំបង FM 103.25 MHz វេលាម៉ោង៨ព្រឹក និងម៉ោង៨រសៀល ។

លិខិតពីអ្នកអាន

ការព្យាបាលរបួស និង ការផ្សះផ្សា

គ្រួសារមួយរបស់ជនរងគ្រោះមកមើលទីតាំងព្រៃវែង

កាលពីខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១ មិត្តភក្តិជនជាតិខ្មែររបស់ខ្ញុំម្នាក់ឈ្មោះ ឡេង លីណា ហើយនឹងខ្ញុំបានទៅសួរសុខទុក្ខក្រុមគ្រួសាររបស់ អ៊ុច សាមីន ដែលសព្វថ្ងៃរស់នៅក្នុងខេត្តព្រៃវែងដើម្បីរាយការណ៍អំពីការស្លាប់របស់ អ៊ុច សាមីន មានអាយុ១៦ឆ្នាំដែលបានស្លាប់នៅមន្ទីរស-២១ ។ ខ្ញុំមិនដឹងថា គ្រួសាររបស់ អ៊ុច សាមីនដឹងថា អ៊ុច សាមីន ស្លាប់នៅទួលស្លែងឬក៏អត់ទេ តែជាទូទៅ ប្រជាជនកម្ពុជាមួយចំនួនមិនដឹងថា សាច់ញាតិរបស់ខ្លួនបានស្លាប់នៅទីណាទេក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។ អ៊ុច សាមីន គឺជាជនរងគ្រោះម្នាក់នៅមន្ទីរស-២១ ហើយដែលត្រូវបានខ្មែរក្រហមសម្លាប់នៅទីនោះ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៨ ។ ពេលខ្ញុំឃើញរូបថតរបស់ អ៊ុច សាមីន នៅក្នុងកម្មវិធីទូរទស្សន៍របស់អាល្លឺម៉ង់មួយ ខ្ញុំចង់ស្វែងរកប្រភពកំណើតរបស់ជនរងគ្រោះនោះ ។ ការស្វែងរកវត្តមានរបស់ អ៊ុច សាមីន មិនអាចធ្វើទៅបានទេ ប្រសិនបើគ្មានការជួយជ្រោមជ្រែងពីលោកនាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ឆាំង យុ ។ បន្ទាប់ពីខ្ញុំ អ៊ីម៉ែលទៅលោក ឆាំង យុ ដើម្បីសុំមើលប្រវត្តិរូបរបស់ អ៊ុច សាមីន ហើយលោកបានឆ្លើយតបមកវិញដោយភ្ជាប់ជាមួយនូវប្រវត្តិរូបរបស់ អ៊ុច សាមីន និងបញ្ជីឈ្មោះជនរងគ្រោះទាំងអស់ដែលត្រូវបានសម្លាប់ក្នុងមន្ទីរស-២១ ។ បន្ទាប់ពីខ្ញុំបានទទួលប្រវត្តិរូបរបស់ អ៊ុច សាមីន ហើយទើបខ្ញុំដឹងថា គាត់ត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងបញ្ជូនទៅកាន់មន្ទីរស-២១ នៅថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨ ហើយត្រូវបានយកទៅសម្លាប់នៅថ្ងៃបន្ទាប់ នៅឯវាលពិឃាតជើងឯក ។

នៅក្នុងខែធ្នូ ឆ្នាំដដែលនោះដែរ បន្ទាប់ពីខ្ញុំបានរកឃើញនូវប្រវត្តិរូបដែលពិពណ៌នាអំពីទីកន្លែងកំណើតរបស់ អ៊ុច សាមីន ខ្ញុំក៏បានទៅសាកសួរសុខទុក្ខអ្នកភូមិរបស់គាត់ ។ អ្វីដែលខ្ញុំរកឃើញ ហើយគួរឲ្យភ្ញាក់ផ្អើលនោះគឺថា បងប្អូនប្រុសពីររូបរបស់ អ៊ុច សាមីន ដែលរស់នៅទីនោះមិនបានដឹងថា សាមីន ត្រូវខ្មែរក្រហមបញ្ជូនទៅ និងសម្លាប់ចោលនៅពេលណា និងកន្លែងណាទេ ។ ខ្ញុំក៏បានបង្ហាញប្រវត្តិរូប និងរូបថតរបស់ អ៊ុច សាមីន ទៅបងប្អូនរបស់ប្រុសទាំងពីរនាក់របស់ អ៊ុច សាមីន ហើយអ្នកទាំងនោះតក់ស្លុតយ៉ាងខ្លាំងនៅពេលដែលឃើញប្រវត្តិរូប ព្រមទាំងរូបថតដែលអ្នកទាំងពីរមិនដែលឃើញពីមុនមកសោះ ។ បន្ទាប់ពីខ្ញុំរៀបរាប់ប្រាប់ដល់អ្នកទាំងនោះពីទីកន្លែងដែល អ៊ុច សាមីន ត្រូវបានខ្មែរក្រហមយកទៅសម្លាប់ បងប្អូនទាំងពីររបស់ សាមីន បង្ហាញពីចំណាប់អារម្មណ៍ និងបំណងរបស់ខ្លួនមកទស្សនានៅមន្ទីរស-២១ ដែលឥឡូវនេះត្រូវបានស្គាល់ថាជា "សារមន្ទីរទួលស្លែង" និងចង់មកមើលវាលពិឃាតជើងឯក ។ ខ្ញុំផ្ទាល់ក៏បាននាំអ្នកទាំងនោះទៅទស្សនាកន្លែងទាំងពីរនេះ ។

ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១ នោះដែរ ខ្ញុំបានមកដល់ប្រទេសកម្ពុជា ។ លីណា ហើយនិងខ្ញុំបានទាក់ទងលោក ញាណ សុជាតិ នៅខាងមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។ សុជាតិ បានជួយយកអាសារ និងលើកទឹកចិត្តឲ្យយើងនាំក្រុម

ប្អូនប្រុសរបស់ អ៊ុច សាមីន ឈ្មោះ អ៊ុច គីប (ឆ្វេង) និង អ៊ុក ហាង (រស់នៅជាមួយគ្រួសារ សាមីន តាំងពី សាមីនមិនទាន់កើតមកម្ល៉េះ) ថតនៅទួលស្លែងកាលពីខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២ ។

គ្រួសាររបស់ អ៊ុច សាមីន មកទស្សនាគុកទួលស្លែង និងវាលពិឃាតជើងឯក ជាកន្លែងដែល អ៊ុច សាមីន ត្រូវបានខ្មែរក្រហមសម្លាប់ ។

មួយឆ្នាំក្រោយមក នៅថ្ងៃទី១៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២ ខ្ញុំបានចាកចេញពីប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ ហើយបានមកដល់ប្រទេសកម្ពុជា ។ លីណា និងខ្ញុំបានណាត់ជួប សុជាតិ នៅឯការិយាល័យមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។ នៅអំឡុងនៃការណាត់ជួបនោះ យើងបានពិភាក្សាគ្នាអំពីលទ្ធភាពដែលអាចនាំយកក្រុមគ្រួសាររបស់ អ៊ុច សាមិន មកកាន់ទីក្រុងភ្នំពេញ ហើយ សុជាតិ សន្យាថា នឹងព្យាយាមជួយស្វែងរកនូវលេខទូរស័ព្ទរបស់អាជ្ញាធរភូមិឃុំដើម្បីឲ្យអាជ្ញាធរជួយទៅប្រាប់បងប្អូនរបស់ អ៊ុច សាមីន ដែលរស់នៅក្នុងខេត្តព្រៃវែង ។ យើងក៏ត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញក្រោយពីជួប សុជាតិ រួច ។ មិនដល់មួយម៉ោងផង យើងបានទទួលទូរស័ព្ទពី សុជាតិ ដែលបាននិយាយថា គាត់រកបាន លេខទូរស័ព្ទទំនាក់ទំនងរបស់បងប្អូន អ៊ុច សាមីន ហើយតាមរយៈមេភូមិ ។ បន្ទាប់មកទៀត លីណា បានទូរស័ព្ទទៅបងប្អូនប្រុសរបស់ អ៊ុច សាមីន ដែលយើងធ្លាប់ជួបកាលពីខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១ម្តងរួចទៅហើយ ។ យើងមានការតក់ស្លុតនៅពេលដែលដឹងថា បងប្អូនប្រុសរបស់ អ៊ុច សាមីន ម្នាក់ទើបតែបានស្លាប់ក្នុងរយៈពេលពីរបីខែមុននេះដោយខប្បត្តិហេតុលង់ទឹក ។ ចុងក្រោយយើងនិយាយជាមួយបងប្អូនប្រុសម្នាក់របស់ អ៊ុច សាមីន ។ យើងនិយាយទៅកាន់គាត់ ហើយនឹងអញ្ជើញគាត់ ព្រមទាំងសមាជិកគ្រួសារគាត់ចំនួនប្រាំបីរូប រួមទាំងញាតិសន្តានមកទីក្រុងភ្នំពេញ ។

អ្នកទាំងអស់ក៏បានធ្វើដំណើរមកដល់ទីក្រុងភ្នំពេញ ។ បងប្អូនរបស់ អ៊ុច សាមីន ដែលកូនស្លាប់ដោយសារលង់ទឹកក៏បានចូលរួមដំណើរមកភ្នំពេញដែរ ដោយទឹកមុខក្រៀមក្រំ ។ លីណា ហើយនិងខ្ញុំក៏សោកស្តាយដែរ ចំពោះការបាត់បងបងប្រុសរបស់ អ៊ុច សាមីន ដែលយើងធ្លាប់បានជួបកាលពីខែធ្នូឆ្នាំ២០១១ ។

បន្ទាប់ពីអ្នកទាំងនោះមកដល់ភ្នំពេញ លីណា បានរៀបចំនូវអាហារថ្ងៃត្រង់នៅផ្ទះរបស់គាត់ ។ បន្ទាប់មកទៀត យើងក៏ចាប់ផ្តើមដំណើរទៅកាន់សារមន្ទីរទួលស្លែង ដោយដើររួមគ្នាពីបន្ទប់មួយទៅកាន់បន្ទប់មួយទៀត ដោយមើលគ្រប់ទិដ្ឋភាពទាំងអស់ ព្រមទាំងរូបថតរាប់ពាន់ រាប់ម៉ឺនសន្លឹកដែលដាក់តាំងនៅទីនោះ ។

នៅសារមន្ទីរទួលស្លែងគឺថាសមាជិកក្រុមគ្រួសាររបស់ អ៊ុច សាមីន ដែលមកទស្សនាចំនួនប្រាំបួននាក់ បានដើរមើលដោយស្ងៀមស្ងាត់ ប៉ុន្តែរឹតតែស្ងៀមស្ងាត់ និងការក្រៀមក្រំ តក់ស្លុតបន្ទាប់ពីអ្នកទាំងនោះបានឃើញបន្ទប់មួយដែលជាបន្ទប់សម្រាប់ធ្វើទារុណកម្ម រួមជាមួយនឹងរូបភាពរបស់អ្នកទោសដែលបានស្លាប់និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្សេងៗដែលបានកើតឡើងនៅទីនោះ ។ រូបភាពមួយដែលម្តាយកំពុងបីកូននៅលើដៃទាំងពីររបស់ខ្លួន បង្ហាញពីភាពអមនុស្សធម៌ និងអំពើដ៏សាហាវយង់ឃ្នង ។ ឧបករណ៍សម្រាប់ធ្វើទារុណកម្ម បង្ហាញពីកម្រិតនៃការធ្វើទារុណកម្មមកលើអ្នកទោស ។ ក្រុមគ្រួសាររបស់ អ៊ុច សាមីន ចំណាយពេលយ៉ាងយូរពិនិត្យមើលបន្ទប់នីមួយៗ ។ ខ្ញុំក្រលេកមើលរូបភាពអ្នកទោសនៅក្នុងមន្ទីរស-២១ទាំងអស់ និងរូបកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមដែលមានបិទតាំងនៅលើក្តារខៀនក្នុងសារមន្ទីរ ។ ខ្ញុំចាប់ផ្តើមក្រឡេកទៅមើលរូបរបស់ អ៊ុច សាមីន ហើយនឹកឆ្ងល់ថា ហេតុអ្វីដែលបណ្តាលឲ្យក្មេងស្រីរូបនេះត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងយកទៅសម្លាប់នៅថ្ងៃបន្ទាប់ដូច្នេះ ។ តាមរយៈរូបថតរបស់ អ៊ុច សាមីន ហាក់បីដូចជាមានសុខភាពល្អធម្មតាទេ ក្នុងអំឡុងពេលដែលខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួនគាត់ ។ តើខ្មែរក្រហមសម្លាប់គាត់ដោយរបៀបណា ។ ខណៈពេលដែលខ្ញុំព្យាយាមក្រឡេកទៅមើលរូបថតជនរងគ្រោះផ្សេងៗទៀតដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ជួនកាលខ្ញុំហាក់ដូចជាចំណាំមនុស្សមួយចំនួននៅក្នុងរូបថត តែជាក់ស្តែង គ្រាន់តែជាការស្រមើស្រមៃតែប៉ុណ្ណោះ ។

នៅពេលដែលក្រុមគ្រួសាររបស់ អ៊ុច សាមីន ឃើញរូបថតរបស់ អ៊ុច សាមីន គាត់ក៏បានយកដៃស្ទាបមុខនៅលើរូបថតនោះដោយអារម្មណ៍សង្វេគ បើទោះបីជាអ្នកទាំងនោះធ្លាប់បានឃើញរូបថតនេះរួចមកហើយ នៅពេលដែលខ្ញុំទៅសួរសុខទុក្ខក្រុមគ្រួសាររបស់គាត់នៅក្នុងខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១ក៏ដោយ ។ វាហាក់បីដូចជាអ្នកទាំងនោះព្យាយាមទាក់ទងតាមអារម្មណ៍ទៅកាន់បងប្អូនស្រីជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្លួន ។ អារម្មណ៍ និងមនោសញ្ចេតនារបស់អ្នកទាំងនោះ បានដក់ជាប់នៅក្នុងអារម្មណ៍របស់ខ្ញុំជាខ្លាំង ។

សុជាតិ បានបញ្ជូនបុគ្គលិកម្នាក់ដើម្បីទៅសម្ភាសន៍ក្រុមគ្រួសាររបស់ អ៊ុច សាមីន នៅក្នុងបរិវេណសារមន្ទីរទួលស្លែង ព្រមទាំងបានថតសំឡេងអ្នកទាំងនោះផង ។ ដោយសារតែការសម្ភាសន៍នេះធ្វើឡើងជាភាសាខ្មែរ ខ្ញុំមិនបានដឹងថាតើអ្នកទាំងនោះ

និយាយអ្វីខ្លះទេ ។ ប៉ុន្តែជាក់ស្តែង ខ្ញុំអាចស្មានបានថា គ្រួសាររបស់ អ៊ុច សាមីន រៀបរាប់អំពីពេលដែលគាត់នៅជាមួយ អ៊ុច សាមីន នាសម័យមុនសង្គ្រាម ។

បន្ទាប់ពីពិនិត្យនៅគ្រប់អគាររួចហើយនោះ យើងទាំងអស់គ្នាបានឈប់សម្រាកមួយស្របក់ ហើយបន្ទាប់មក យើងបានទៅជួបមនុស្សម្នាក់នៅក្នុងក្នុងបរិវេណសារមន្ទីរនេះ ។ អ្នកនោះគឺ ជុំ ម៉ី ដែលជាអ្នករួចរស់ជីវិតម្នាក់ពីមន្ទីរស-២១ផ្ទាល់ ហើយសព្វថ្ងៃគាត់កំពុងតែលក់សៀវភៅដែលរៀបរាប់ពីសាច់រឿងផ្ទាល់របស់គាត់នៅក្នុងមន្ទីរស-២១នេះ និងសៀវភៅមួយចំនួនទៀតអំពីរបបខ្មែរក្រហម ។ ខ្ញុំធ្លាប់បានអានសៀវភៅរបស់គាត់ខ្លះដែរអំពីបទពិសោធន៍សោកនាដកម្មដ៏គួរឲ្យរន្ធត់នេះ ។

បងប្រុសរបស់ អ៊ុច សាមីន បានយករូបថតរបស់ អ៊ុច សាមីន មកជាមួយគាត់ ហើយបានបង្ហាញរូបថតនេះទៅកាន់ ជុំ ម៉ី ដែលបានមើលរូបថតនោះដោយយកចិត្តទុកដាក់ ។ បន្ទាប់ពីបានក្រឡេកមើលលើរូបថតនេះ ជុំ ម៉ី និយាយភ្លាមថា គាត់ស្គាល់ក្មេងស្រីនៅក្នុងរូបថតនេះ គឺ អ៊ុច សាមីន ។ ជុំ ម៉ី បាននិយាយទៀតថា មុនពេលត្រូវបានចាប់ខ្លួន គាត់និង អ៊ុច សាមីន ធ្វើការនៅរោងចក្រដេរក្រណាត់ជាមួយគ្នា នៅជិតផ្សារអូឫស្សី ក្នុងក្រុងភ្នំពេញ ។ គាត់និយាយថា អ៊ុច សាមីន នៅទីនោះជាអ្នកកាត់ដេរ ចំណែកឯគាត់កាន់ផ្នែកម៉ាស៊ីន ។ វាគឺជារឿងមួយដ៏កម្រដែលថា ជុំ ម៉ី ធ្លាប់ស្គាល់ អ៊ុច សាមីន ។ តើនេះជាភាពចៃដន្យឬ?

ខ្ញុំនៅតែមានចម្ងល់ថា តើហេតុអ្វីបានជាខ្ញុំផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការទស្សនាដំបូងនៅក្នុងមន្ទីរស-២១ក្នុងឆ្នាំ២០០៣ ដោយគ្រាន់តែឃើញរូបថតរបស់ អ៊ុច សាមីន ក្នុងចំណោមរូបថតរាប់រយរាប់ពាន់សន្លឹក ។ សម្រាប់ខ្ញុំ នៅពេលដែលខ្ញុំក្រឡេកឃើញរូបថតរបស់ អ៊ុច សាមីន វាហាក់បីដូចជាថា គាត់ចង់និយាយអ្វីមួយមករកខ្ញុំ ដូចជាពាក្យ «មើលមកខ្ញុំ អ្នកនឹងដឹងថា អ្នកបានធ្វើអ្វីខ្លះមកលើខ្ញុំ» ។ នេះប្រហែលជាហេតុផលដែលធ្វើឲ្យខ្ញុំចាប់ផ្តើមស្វែងយល់ពី អ៊ុច សាមីន ។

លើសពីនេះខ្ញុំក៏បានរកឃើញរូបថតរបស់ អ៊ុច សាមីន នៅលើក្របសៀវភៅមួយដែរ ។ អ្នកណាដឹងថា តើក្រុមគ្រួសាររបស់ជនរងគ្រោះនឹងមានអារម្មណ៍យ៉ាងណា នៅពេលដែលឃើញឆ្អឹងលលាដ៍ក្បាល និងសម្លៀកបំពាក់ដែលនៅសេសសល់របស់ជនរងគ្រោះ ។ ឆ្អឹងលលាដ៍ក្បាលរបស់ជនរងគ្រោះខ្លះ បានបង្ហាញថា ខ្លួនត្រូវសម្លាប់ដោយសារការកាប់ដោយពូថៅ និងដំបងដែក ។ លើសពីនេះ ជនរងគ្រោះត្រូវជីកផ្នូរសម្រាប់កប់ខ្លួនឯង មុនពេលខ្មែរក្រហមសម្លាប់ ។ ការបញ្ជូនអ្នកទោសទៅសម្លាប់ធ្វើឡើងជារៀងរាល់យប់ ។ អ្វីដែលពិបាក និងមិនគួរឲ្យជឿ គឺថា យើងមិនដឹងថាតើអ្នកទោសពិតជាស្រែកថ្ងូរ និងឈឺចាប់ប៉ុណ្ណាទេ នៅពេលវាយនោះ ។ ចំណែកឯនៅវាលជើងឯក ដើមឈើធំៗជាច្រើនត្រូវបានប្រើសម្រាប់សម្លាប់កូនក្មេងឬទារក ដោយសម្លាប់ដោយការបោកផ្ទប់ទៅនឹងដើមឈើនេះ ។ ផ្នូរសាកសពភាគច្រើនមិនទាន់បានគាស់កកាយនៅឡើយទេ តែនៅជិតផ្នូរដែលបានគាស់កកាយហើយ យើងនឹងឃើញមានកម្ទេចកំទីឆ្អឹង សម្លៀកបំពាក់ និងរបស់របរផ្សេងទៀតរបស់អ្នកទោស ។

នៅល្ងាចថ្ងៃដដែលនោះដែរ ក្រុមគ្រួសាររបស់ អ៊ុច សាមីន បានត្រឡប់ទៅលំនៅដ្ឋានរបស់ខ្លួនវិញនៅខេត្តព្រៃវែង ។ បន្ទាប់ពីការទស្សនាសារមន្ទីរទួលស្លែង និងជើងឯករួច អ្នកទាំងនោះបានបង្ហាញពីការដឹងគុណនិងថ្លែងអំណរគុណមកកាន់យើង ដោយសារដំណើរទស្សនកិច្ចនេះគឺជាអ្វីដែលអ្នកទាំងនោះចង់បានយូរហើយ ។ បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានសម្ភាសន៍បងប្រុស ព្រមទាំងសាច់ញាតិរបស់ អ៊ុច សាមីន ។ សាច់ញាតិរបស់ អ៊ុច សាមីន ស្គាល់ អ៊ុច សាមីន តាំងពីពេលគាត់ចាប់កំណើតមក ។ សម្រាប់ខ្ញុំ បន្ទាប់ពីការទស្សនាកន្លែងដែល អ៊ុច សាមីន ត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងសម្លាប់កាលពីច្រើនជាង៣៥ឆ្នាំមុន អាចព្យាបាលរបួសផ្លូវចិត្តរបស់អ្នកទាំងនោះ បានប្រសើរឡើងទោះជាតិច ឬច្រើនក៏ដោយ ។ លីណានិងខ្ញុំពិតជាថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះ លោក ឆាំង យុ និងលោក ញាណ សុជាតិ នៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាសម្រាប់ការជួយខ្នះខ្នែង ដូចជា ការផ្តល់ព័ត៌មានអំពី អ៊ុច សាមីន និងព្យាយាមស្រាវជ្រាវរកលេខទូរស័ព្ទទំនាក់ទំនងរបស់ក្រុមគ្រួសារ អ៊ុច សាមីន ។ នេះជាហេតុដែលធ្វើឲ្យការដំណើរទស្សនកិច្ចនេះប្រព្រឹត្តទៅបានដោយរលូន ។ បន្ទាប់ពីនោះមក ខ្ញុំមានអារម្មណ៍ពិតជារីករាយក្នុងចិត្តជាខ្លាំងដោយសារខ្ញុំអាចសម្រេចអ្វីដែលខ្ញុំបានធ្វើ ។

ឡេង លីណា និង គាល ហេនរេធ

សៀវភៅរំឭកវិញ្ញាណក្ខន្ធអ្នកដែលបានស្លាប់ នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

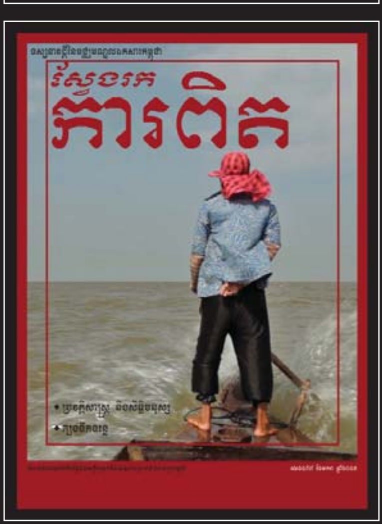

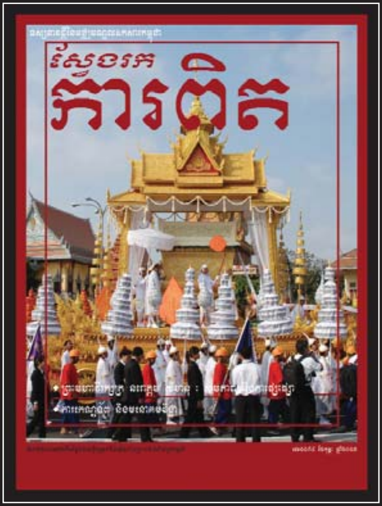

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា គ្រោងនឹងបោះពុម្ពផ្សាយនូវសៀវភៅមានកត់ត្រាឈ្មោះរបស់អ្នកដែលស្លាប់បាត់បង់ជីវិតនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។ កន្លងមក មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានចងក្រងនូវឈ្មោះអ្នកដែលស្លាប់ជាង១លាននាក់រួចមកហើយ ។ ប្រសិនបើលោកយាយ លោកតា អ៊ំ ពូ មីង ប្រាថ្នាចង់ឲ្យឈ្មោះសមាជិកក្រុមគ្រួសារដែលបានស្លាប់បាត់បង់ជីវិតមាននៅក្នុងសៀវភៅនេះ សូមទាក់ទងមកកាន់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាតាមរយៈ អេង កុកថាយ ទូរស័ព្ទលេខ ០១២ ៩៥៥ ៨៥៨ ឬ អ៊ីម៉ែល ៖ truthkokthay@dccam.org ឲ្យបានឆាប់រហ័សតាមពេលវេលាដែលអាចធ្វើទៅបាន ។

សូមផ្តល់ព័ត៌មានដូចខាងក្រោមៈ

១) ឈ្មោះអ្នកប្រកាសប្រាប់, ២) តើមានបងប្អូនបង្កើតរួមទាំងឪពុកម្តាយស្លាប់ប៉ុន្មាននាក់នៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម? ៣) ឈ្មោះអ្នកស្លាប់, ៤) ភេទអ្នកស្លាប់, ៥) អាយុអ្នកស្លាប់ (បើអាចចាំបាន), ៦) ត្រូវជាអ្វីនឹងអ្នកប្រកាស (ឧទាហរណ៍ៈ ឪពុក ម្តាយ បងប្រុស ប្អូនប្រុស បងស្រី ឬប្អូនស្រី), ៧) សាច់រឿងទាក់ទងនឹងការស្លាប់ (ឧទាហរណ៍ ៖ ស្លាប់នៅទីណា? មូលហេតុអ្វី?), ៨) វត្ថុតាងទាក់ទងនឹងអ្នកស្លាប់ (ឧទាហរណ៍ៈ រូបថត ឯកសារ ឬវត្ថុផ្សេងៗ), ៩) ព័ត៌មានសម្រាប់មជ្ឈមណ្ឌលទាក់ទង (ឧទាហរណ៍ៈ លេខទូរស័ព្ទ អាសយដ្ឋាន) ។

ប្រសិនបើចង់ស្វែងរកអ្នកដែលបាត់ខ្លួនសូមផ្តល់ព័ត៌មានខាងក្រោមៈ

១) ឈ្មោះអ្នកបាត់ខ្លួន, ២) ភេទ, ៣) អាយុ, ៤) ត្រូវជាអ្វី, ៥) សាច់រឿងទាក់ទងនឹងការបែកគ្នា, ៦) វត្ថុតាងទាក់ទងនឹងអ្នកបាត់ខ្លួន (ឧទាហរណ៍ៈ រូបថត ឯកសារ ឬវត្ថុផ្សេងៗ) ។

ដើម្បីយុត្តិធម៌និងការចងចាំ
ដែលជាមូលដ្ឋានដ៏សំខាន់ក្នុងការផ្សះផ្សាជាតិ

ឧបត្ថម្ភការបោះពុម្ពផ្សាយដោយរដ្ឋាភិបាល សហរដ្ឋអាមេរិក
អនុញ្ញាតឲ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រីនិងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មានលេខ ០២៩១ពម.៩៩ចុះថ្ងៃទី២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៩៩

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ៖ ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ
ផ្ទះលេខ ៦៦, មហាវិថីព្រះសីហនុ ភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទូរស័ព្ទ ៖ (៨៥៥) ២៣ ២១១ ៨៧៥ ទូរសារ ៖ (៨៥៥) ២៣ ២១០ ៣៥៨

DC-Cam/PIR : #66 ◆ Preah Sihanouk Blvd ◆ Phnom Penh ◆ Cambodia ◆ Tel: (855) 23 211 875 ◆ Fax: (855) 23 210 358 ◆ dccam@online.com.kh ◆ www.dccam.org.
A magazine of the Documentation Center of Cambodia: Searching for the truth. ◆ Number 159, March 2013 ◆ Funded by USA.
Licensed by the Ministry of Information of the Kingdom of Cambodia, Prakas No.0291 P.M/99, 2 August 1999.